

DIREKTIVE

DIREKTIVA (EU) 2019/944 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 5. junija 2019

o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU

(prenovitev)

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 194(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Potrebni je več sprememb Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁾. Zaradi jasnosti bi bilo treba navedeno direktivo prenoviti.
- (2) Cilj notranjega trga električne energije, ki se postopoma uvaja po vsej Uniji od leta 1999, je z vzpostavitvijo konkurenčnih čezmejnih trgov električne energije zagotoviti resnične izbire vsem končnim odjemalcem Unije, bodisi državljanom bodisi podjetjem, novih poslovnih priložnosti, konkurenčne cene, učinkovite naložbene signale in višje standarde storitev ter prispevati k zanesljivosti oskrbe in trajnosti.
- (3) Direktiva 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁵⁾ in Direktiva 2009/72/ES sta bili pomemben korak k vzpostavitvi notranjega trga električne energije. Toda energetska sistem Unije doživlja korenite spremembe. Skupni cilj razogljičenja energetskega sistema prinaša nove priložnosti in izzive za udeležence na trgu. Hkrati pa tehnološki razvoj omogoča nove oblike udeležbe porabnikov in čezmejnega sodelovanja. Tržna pravila Unije je treba prilagoditi novim tržnim razmeram.
- (4) V sporočilu Komisije z dne 25. februarja 2015 z naslovom „Okvirna strategija za trdno energetska unijo s podnebno politiko, usmerjeno v prihodnost“ je oblikovana vizija energetske unije, v središču katere so državljeni, kjer so državljeni odgovorni za energetska prehod, izkoriščajo nove tehnologije za zniževanje računov ter aktivno sodelujejo na trgu, ranljivi porabniki pa so v njej zaščiteni.

⁽¹⁾ UL C 288, 31.8.2017, str. 91.

⁽²⁾ UL C 342, 12.10.2017, str. 79.

⁽³⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 26. marca 2019 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 22. maja 2019.

⁽⁴⁾ Direktiva 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES (UL L 211, 14.8.2009, str. 55).

⁽⁵⁾ Direktiva 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 96/92/ES (UL L 176, 15.7.2003, str. 37), razveljavljena in nadomeščena, z učinkom od 2. marca 2011, z Direktivo 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES (UL L 211, 14.8.2009, str. 55).

- (5) V sporočilu Komisije z dne 15. julija 2015 z naslovom „Nov dogovor za odjemalce energije“ je bila predstavljena vizija Komisije o maloprodajnem trgu, ki bi bolje služil porabnikom energije, tudi s tesnejšo povezavo med vele- in maloprodajnimi trgi. Nova in inovativna podjetja za energetske storitve bi morala s pomočjo nove tehnologije vsem porabnikom omogočiti polno udeležbo v energetskem prehodu, saj bodo z uravnavanjem porabe zagotovili energetske učinkovite rešitve, s katerimi bodo prihranili denar in prispevali k splošnemu zmanjšanju porabe energije.
- (6) V sporočilu Komisije z dne 15. julija 2015 z naslovom „Začetek javnega posvetovanja o novi zasnovi energetskega trga“ je bilo poudarjeno, da so za opustitev proizvodnje v velikih centralnih obratih za proizvodnjo električne energije in njihovo nadomestitev z decentralizirano proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov ter z razogljivenimi trgi zahteva prilagoditev sedanjih pravil za trgovanje z električno energijo in spremembe obstoječih vlog na trgu. V sporočilu je bilo izpostavljeno, da je treba prožneje organizirati trge električne energije in združiti v celoto vse akterje na trgu, tudi proizvajalce energije iz obnovljivih virov, nove ponudnike energetskih storitev, shranjevanje energije in prilagodljiv odjem. Enako pomembno je, da Unija nujno investira v medsebojno povezanost na ravni Unije za prenos energije v visokonapetostnih prenosnih sistemih za električno energijo.
- (7) Da bi države članice oblikovale notranji trg električne energije, bi morale spodbujati povezovanje svojih nacionalnih trgov ter sodelovanje med operaterji sistemov na ravni Unije in regionalni ravni, tudi z vključevanjem izoliranih sistemov, zaradi katerih nastajajo elektroenergetski otoki, ki v Uniji še vedno obstajajo.
- (8) Poleg novih izzivov je namen te direktive reševanje še vedno obstoječih ovir za dokončanje notranjega trga električne energije. Izpopolnjen regulativni okvir mora prispevati k premagovanju sedanjih težav z razdrobljenimi nacionalnimi trgi, ki jih še vedno pogosto zaznamuje visoka stopnja regulativnih posegov. Zaradi takih posegov nastajajo ovire za dobavo električne energije pod enakimi pogoji ter višji stroški v primerjavi z rešitvami, ki izhajajo iz čezmejnega sodelovanja in tržnih načel.
- (9) Unija bo najbolje dosegla svoje cilje na področju obnovljivih virov energije z oblikovanjem tržnega okvira, ki bo spodbujal prožnost in inovacije. Zasnova dobro delujočega trga električne energije je ključni pogoj za uporabo obnovljivih virov energije.
- (10) Porabniki igrajo bistveno vlogo pri doseganju prožnosti, ki je potrebna, da se elektroenergetski prilagodi spremenljivi in porazdeljeni proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov. Tehnološki napredek pri upravljanju omrežja in proizvodnja obnovljive električne energije nudita porabnikom veliko priložnosti. Zdrava konkurenca na maloprodajnih trgih je bistvenega pomena za omogočanje uvajanja inovativnih novih storitev na tržni podlagi, ki se bodo odzvale na spreminjajoče se potrebe in zmožnosti porabnikov, hkrati pa bo sistem naredila prožnejši. Zaradi pomanjkanja informacij v realnem času ali skoraj realnem času, ki se zagotavljajo porabnikom o njihovi porabi energije, porabniki ne morejo biti aktivni udeleženci na trgu električne energije in pri energetskem prehodu. Z okrepljeno vlogo odjemalcev, ki se jim zagotovijo orodja, da sodelujejo bolj na trgu energije, vključno na nove načine, bi moral notranji trg električne energije koristiti državljanom v Uniji, Unija pa bi morala doseči svoje cilje na področju obnovljivih virov energije.
- (11) Svobosčine, ki jih Pogodba o delovanju Evropske unije (PDEU) zagotavlja državljanom Unije – med drugim prosti pretok blaga, svoboda ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev – so možne le na popolnoma odprtem trgu, ki vsem porabnikom omogoča svobodno izbiro dobaviteljev, vsem dobaviteljem pa, da svoje proizvode svobodno dobavljajo svojim odjemalcem.
- (12) Spodbujanje poštene konkurence in lahkega dostopa za različne dobavitelje je nadvse pomembna za države članice, da bodo lahko porabniki v celoti izkoristili priložnosti, ki jih prinaša liberaliziran notranji trg električne energije. Vseeno lahko v majhnih obrobni elektroenergetskih sistemih in sistemih, ki niso povezani z drugimi državami članicami, kjer cene električne energije ne zagotavljajo ustreznih signalov za spodbujanje naložb, še vedno obstaja nedelovanje trga, zato so tam morda potrebne posebne rešitve, da bi zagotovili ustrezno raven zanesljivosti oskrbe.
- (13) Za spodbujanje konkurence in zagotovitev oskrbe z električno energijo po najbolj konkurenčni ceni bi morale države članice in regulativni organi olajšati čezmejni dostop za nove dobavitelje različnih virov energije in za nove ponudnike proizvodnje, shranjevanja energije in prilagajanja odjema.

- (14) Države članice bi morale zagotoviti, da na notranjem trgu električne energije ni nepotrebnih ovir za vstop na trg, delovanje trga in izstop s trga. Obenem bi moralo biti pojasnjeno, da ta obveznost ne vpliva na pristojnosti, ki jih države članice ohranijo v zvezi s tretjimi državami. Tega pojasnila se ne bi smelo razumeti, kot da omogoča državi članici izvajati zadeve, ki so v izključni pristojnosti Unije. Pojasniti bi bilo treba tudi, da morajo udeleženci na trgu iz tretjih držav, ki delujejo na notranjem trgu, spoštovati veljavno pravo Unije in nacionalno pravo držav članic tako kot vsi drugi udeleženci na trgu.
- (15) Tržna pravila omogočajo vstop in izstop proizvajalcev in dobaviteljev na podlagi njihovih ocen ekonomske in finančne vzdržnosti njihovega poslovanja. To načelo ni nezdržljivo z možnostjo držav članic, da naložijo podjetjem, ki delujejo v elektroenergetskem sektorju, obveznosti javne službe v splošnem gospodarskem interesu v skladu s Pogodbama, zlasti členom 106 PDEU, ter s to direktivo in Uredbo (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁶⁾.
- (16) Evropski svet je v svojih sklepih z dne 23. in 24. oktobra 2014 izjavil, da Komisija ob podpori držav članic sprejme nujne ukrepe za uresničitev minimalnega 10-odstotnega cilja na področju obstoječih elektroenergetskih medsebojnih povezav najpozneje do leta 2020, vsaj za države članice, ki še niso dosegle minimalne stopnje vključitve v notranji energetske trg, tj. baltske države, Portugalsko in Španijo, ter za države članice, ki so njihova glavna točka dostopa do notranjega energetskega trga. Izjavil je tudi, da mu bo Komisija tudi redno poročala z namenom, da se do leta 2030 doseže 15-odstotni cilj.
- (17) Zadostne fizične medsebojne povezave s sosednjimi državami so pomembne, da se državam članicam in sosednjim državam omogoči koriščenje pozitivnih učinkov notranjega trga, kot je poudarjeno v sporočilu Komisije z dne 23. novembra 2017 z naslovom „Krepitev energetske omrežij v Evropi“, in kot je upoštevano tudi v celovitih nacionalnih energetske in podnebnih načrtih držav članic v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁷⁾.
- (18) Trgi električne energije se razlikujejo od drugih trgov, kot so trgi zemeljskega plina, saj trgujejo z blagom, ki ga trenutno ni lahko shranjevati in ki se proizvaja v zelo raznolikih obratih za proizvodnjo električne energije, vključno s porazdeljeno proizvodnjo. To se odraža v različnih pristopih k regulativni obravnavi interkonektorjev v sektorjih električne energije in plina. Povezovanje trgov električne energije zahteva visoko stopnjo sodelovanja med operaterji sistemov, udeleženci na trgu in regulativnimi organi, zlasti ko se z elektriko trguje prek spajanja trgov.
- (19) Zagotovitev skupnih pravil za pravi notranji trg in široko ponudbo vsem dostopne električne energije bi tudi morala biti eden izmed glavnih ciljev te direktive. V ta namen bi neizkrivljene tržne cene zagotovile spodbude za čezmejne medsebojne povezave in naložbe v novo proizvodnjo električne energije ter dolgoročno vodile v cenovno konvergenco.
- (20) Tržne cene bi morale dati prave pobude za razvoj omrežja in naložbe v novo proizvodnjo električne energije.
- (21) Obstajajo različne vrste organizacije trga na notranjem trgu električne energije. Ukrepi, ki bi jih države članice lahko sprejele za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev, bi morali temeljiti na prevladujočih zahtevah v splošnem interesu. S Komisijo bi se bilo treba posvetovati o združljivosti teh ukrepov s PDEU in z drugim pravom Unije.
- (22) Države članice bi morale obdržati široko diskrecijsko pravico do nalaganja obveznosti javne službe elektroenergetskim podjetjem za doseganje ciljev, ki so v splošnem gospodarskem interesu. Države članice bi morale gospodinjstvom odjemalcem in, če ocenijo, da je to primerno, tudi malim podjetjem zagotoviti pravico do oskrbe z električno energijo določene kakovosti po jasno primerljivih, preglednih in konkurenčnih cenah. Toda obveznosti javne službe v obliki določanja cen za dobavo električne energije so v fundamentalno izkrivljajoč

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije (glej stran 54 tega Uradnega lista).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

ukrep, ki pogosto povzroča kopičenje primanjkljaja v tarifnih prihodkih, omejevanje izbire za porabnike, šibkejša spodbude za varčevanje z energijo in naložbe v energetska učinkovitost, nižje standarde storitev, manj sodelovanja in zadovoljstva porabnikov, omejevanje konkurence ter manj inovativnih proizvodov in storitev na trgu. Zato bi morale države članice za zagotavljanje cenovno dostopne oskrbe svojih državljanov z električno energijo uporabljati druga orodja politike, zlasti usmerjene ukrepe socialne politike. Javni posegi v določanje cen za oskrbo z električno energijo bi morali biti izvedeni samo kot obveznosti javne službe in bi morali izpolnjevati posebne pogoje, določene v tej direktivi. V celoti liberaliziran in dobro delujoč maloprodajni trg električne energije bi spodbudil cenovno in necenovno konkurenco med obstoječimi dobavitelji ter pomenil spodbude za nove vstopne na trg, s tem pa bi izboljšal izbiro in zadovoljstvo porabnikov.

- (23) Obveznosti javne službe v obliki določanja cen za dobavo električne energije bi bilo treba uporabljati brez poseganja v načelo odprtih trgov, za jasno opredeljene okoliščine in upravičence, njihovo trajanje pa bi moralo biti omejeno. Take okoliščine bi lahko nastale na primer, kadar je oskrba močno omejena, kar povzroči znatno višje cene električne energije od običajnih, ali v primeru nedelovanja trga, če se izkaže, da posegi regulativnih organov in organov, pristojnih za konkurenco, niso učinkoviti. To bi nesorazmerno prizadelo gospodinjstva in zlasti ranljive odjemalce, ki za račune za energijo običajno porabijo večji delež svojega razpoložljivega dohodka kot porabniki z visokimi dohodki. Za ublažitev izkrivljajočih učinkov obveznosti javne službe pri določanju cen za dobavo električne energije, bi morale države članice, ki izvajajo take posege, uvesti dodatne ukrepe, vključno z ukrepi za preprečevanje izkrivljanja pri določanju veleprodajnih tržnih cen. Države članice bi morale zagotoviti, da lahko vsi upravičenci do reguliranih cen v celoti izkoristijo ponudbe, ki so na voljo na konkurenčnem trgu, če se za to odločijo. V ta namen morajo biti ti upravičenci opremljeni s sistemi naprednega merjenja in imeti dostop do pogodb z dinamičnimi cenami električne energije. Poleg tega bi jih bilo treba neposredno in redno obveščati o ponudbah in prihrankih, ki so na voljo na konkurenčnem trgu, zlasti o pogodbah z dinamičnimi cenami električne energije, in jim nuditi pomoč pri odzivu na tržne ponudbe in koriščenju le-teh.
- (24) Pravica upravičencev do reguliranih cen, da prejmejo individualne napredne števec brez dodatnih stroškov, državam članicam ne bi smelo preprečevati, da spremenijo funkcionalnost sistemov naprednih števcov, kadar infrastruktura naprednih števcov ne obstaja, ker je bila ocena stroškov in koristi v zvezi z uvedbo sistemov naprednega merjenja negativna.
- (25) Javni posegi na področju določanja cen za dobavo električne energije ne bi smeli povzročiti neposrednega navzkrižnega subvencioniranja med različnimi kategorijami odjemalcev. V skladu s tem načelom se s cenovnimi sistemi ne sme izrecno povzročiti, da nekatere kategorije odjemalcev krijejo stroške cenovnih posegov, ki vplivajo na druge kategorije odjemalcev. Na primer, cenovni sistem, v katerem stroške nediskriminatorno krijejo dobavitelji ali drugi operaterji, se ne bi smel šteti za neposredno navzkrižno subvencioniranje.
- (26) Da bi ohranili visoke standarde javnih storitev v Uniji, bi bilo treba o vseh ukrepih, ki jih za doseganje cilja te direktive sprejmejo države članice, redno uradno obvestiti Komisijo. Komisija bi morala redno objaviti poročilo, v katerem bi analizirala ukrepe, sprejete na nacionalni ravni za doseganje ciljev v zvezi z javnimi storitvami, in primerjala njihovo učinkovitost, da bi lahko pripravila priporočila v zvezi z ukrepi za doseganje visokih standardov javnih storitev, ki jih bo treba sprejeti na nacionalni ravni.
- (27) Državam članicam bi biti treba omogočiti, da določijo zasilnega dobavitelja. Ta dobavitelj je lahko prodajni oddelek vertikalno integriranega podjetja, ki opravlja tudi dejavnosti distribucije, če izpolnjuje zahteve glede ločevanja iz te direktive.
- (28) Treba bi bilo omogočiti, da ukrepi, ki jih države članice izvajajo z namenom doseganja ciljev socialne in ekonomske kohezije, vključujejo zlasti določbo o zagotavljanju ustreznih ekonomskih spodbud z uporabo, kadar je primerno, vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Unije. Takšna orodja lahko zajemajo mehanizme odgovornosti za jamstvo potrebnih naložb.
- (29) Če ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev, predstavljajo državno pomoč po členu 107(1) PDEU, morajo države članice o tem obvestiti Komisijo v skladu s členom 108(3) PDEU.

- (30) Medsektorsko pravo zagotavlja trdno podlago za varstvo porabnikov pri širokem naboru energetskih storitev, ki so že na voljo, in je verjetno, da se bo še razvijalo. Kljub temu bi bilo treba jasno določiti nekatere osnovne pogodbene pravice odjemalcev.
- (31) Porabnikom bi morale biti na voljo jasne in nedvoumne informacije o njihovih pravicah, povezanih z energetskim sektorjem. Komisija je po posvetovanju z ustreznimi zainteresiranimi stranmi, vključno z državami članicami, regulativnimi organi, porabniškimi organizacijami in elektroenergetskimi podjetji, vzpostavila kontrolni seznam, v katerem so navedene praktične informacije o pravicah porabnikov energije. Ta kontrolni seznam bi bilo treba redno posodabljeni ter bi moral biti na voljo vsem porabnikom in javno dostopen.
- (32) Porabnikom več dejavnikov preprečuje, da bi dostopali do različnih virov tržnih informacij, ki so jim na razpolago, jih razumeli in ravnali v skladu z njimi. Zato bi bilo treba izboljšati primerljivost ponudb in karseda zmanjšati ovire za zamenjavo dobavitelja, ne da bi porabnikom po nepotrebnem omejevali možnost izbire.
- (33) Manjšim odjemalcem se zaradi zamenjave dobavitelja še vedno neposredno ali posredno zaračunavajo najrazličnejše pristojbine. Zaradi takih pristojbin je težje določiti, kateri proizvod ali katera storitev je najboljša, neposredna finančna korist od zamenjave dobavitelja pa je manjša. Čeprav bi se z odpravo takih pristojbin morda zmanjšala možnost izbire za porabnike, saj bi bili odpravljeni proizvodi, pri katerih se nagrajuje odjemalčeva zvestoba, bi njihova omejitev prispevala k večji blaginji porabnikov, njihovem sodelovanju in konkurenci na trgu.
- (34) Krajši časi zamenjave bi lahko porabnike spodbudili k iskanju boljših ponudb oskrbe z energijo in zamenjavi dobavitelja. Z obsežnejšo uporabo informacijske tehnologije bi bilo do leta 2026 postopek tehnične zamenjave, tj. registracijo novega dobavitelja na merilnem mestu pri tržnem operaterju, v običajnih razmerah na kateri koli delovni dan mogoče izvesti v 24 urah. Ne glede na druge korake v postopku zamenjave, ki morajo biti zaključeni pred začetkom tehničnega postopka za zamenjavo, bi z zagotovitvijo izvedbe tehničnega postopka za zamenjavo v 24 urah do navedenega datuma zmanjšali čase zamenjave, kar bo prispevalo k večji udeležbi porabnikov in boljši maloprodajni konkurenci. Vsekakor skupni čas trajanja postopka zamenjave ne bi smel biti daljši od treh tednov od datuma zahteve odjemalca.
- (35) Samostojna orodja za primerjavo, tudi spletne strani, so učinkovito sredstvo, s katerim lahko manjši odjemalci ocenijo prednosti različnih ponudb energije, ki so na razpolago na trgu. Stroški iskanja so s temi orodji nižji, saj odjemalcem ni treba več zbirati informacij od posameznih dobaviteljev in ponudnikov storitev. S takimi orodji je mogoče doseči ustrezno ravnotežje med potrebo po jasnosti in jedrnatosti informacij na eni strani in potrebo po njihovi popolnosti in obsežnosti na drugi strani. Zajemati bi morala čim več razpoložljivih ponudb in pokrivati čim večji del trga, da bi si odjemalec lahko ustvaril reprezentativen pregled. Zelo pomembno je, da imajo manjši odjemalci dostop do najmanj enega orodja za primerjavo in da so informacije, pridobljene s takimi orodji, zanesljive, nepristranske in pregledne. Države članice bi lahko v ta namen zagotovile orodje za primerjavo, s katerim upravlja nacionalni organ ali zasebna družba.
- (36) Večje varstvo porabnikov je zagotovljeno z razpoložljivostjo učinkovitih neodvisnih izvensodnih pravnih sredstev za mehanizme za reševanje sporov za vse porabnike, kot sta varuh pravic porabnikov energije, organ za porabnike ali regulativni organ. Države članice bi morale uvesti hitre in učinkovite postopke za obravnavanje pritožb.
- (37) Vsem porabnikom bi moralo biti omogočeno, da izkoristijo neposredno udeležbo na trgu, zlasti s tem, da svojo porabo prilagodijo tržnim signalom, v zameno pa izkoristijo nižje cene električne energije ali druga spodbujevalna plačila. Koristi od take aktivne udeležbe bo sčasoma verjetno več, saj bodo sicer pasivni porabniki bolj ozaveščeni o možnostih, ki so jim na voljo kot aktivnim odjemalcem, in ko bodo bolj dostopne in poznane informacije o možnostih za aktivno udeležbo. Odjemalcem bi morala biti omogočena udeležba v vseh oblikah prilagajanja odjema. Zato bi morali porabniki imeti možnost, da imajo koristi od dokončne uvedbe sistema naprednega merjenja; ko pa je bila uvedba teh sistemov negativno ocenjena, bi morali imeti možnost, da se odločijo za sistem naprednega merjenja porabe. Tako bi lahko svojo porabo prilagodili cenovnim signalom v realnem času, ki odražajo vrednost in stroške električne energije ali prenosa v različnih obdobjih, države članice pa bi morale zagotoviti, da so porabniki v razumni meri izpostavljeni tveganju veleprodajnih cen. Porabniki bi

morali biti obveščeni o koristih in potencialnih cenovnih tveganjih, povezanih s pogodбами z dinamičnimi cenami električne energije. Države članice bi morale zagotoviti tudi, da porabniki, ki se odločijo, da ne bodo aktivno sodelovali na trgu, za to ne bodo kaznovani. Namesto tega bi jim bilo treba na način, ki bi najbolj ustrežal razmeram na domačem trgu, omogočiti, da se odločijo na podlagi informacij o možnostih, ki so jim na razpolago.

- (38) Da bi bolje izkoristili prednosti in učinkovitost dinamičnih cen električne energije, bi morale države članice oceniti možnosti za večjo dinamičnost ali zmanjšanje deleža fiksnih delov v računu za električno energijo ter ustrezno ukrepati, če te možnosti obstajajo.
- (39) Odjemalci iz vseh skupin (industrijski, poslovni in gospodinjstva) bi morali imeti dostop do trgov električne energije, da bi lahko trgovali s svojo prožnostjo in električno energijo iz lastne proizvodnje. Odjemalcem bi moralo biti omogočeno, da v celoti izkoristijo prednosti agregiranja proizvodnje in dobave v večjih regijah in čezmejno konkurenco. Udeleženci na trgu, dejavni na področju agregiranja, bodo verjetno imeli pomembno vlogo kot posredniki med skupinami odjemalcev in trgom. Države članice bi morale imeti možnost, da prosto izberejo ustrezen model izvajanja in pristop k upravljanju za neodvisno agregiranje, pri čemer upoštevajo splošna načela iz te direktive. Tak model ali pristop bi lahko vključeval izbiro tržnih ali regulativnih načel, ki zagotavljajo rešitve za izpolnjevanje te direktive, kot so modeli, ki odpravljajo bilančna odstopanja ali uvajajo korekcije perimetra. Izbrani model bi moral vsebovati pregledna in poštena pravila, ki bi neodvisnim agregatorjem omogočila izpolnjevanje svoje vloge posrednikov in zagotovila, da imajo končni odjemalci ustrezne koristi od njihovih dejavnosti. Na vseh trgih električne energije bi bilo treba opredeliti proizvode, vključno s pomožnimi storitvami in trgi zmogljivosti, ki bi spodbudili udeležbo v prilagajanju odjema.
- (40) V sporočilu Komisije z dne 20. julija 2016 z naslovom „Evropska strategija za mobilnost z nizkimi emisijami“ sta poudarjena potreba po razogljičenju prometnega sektorja in zmanjšanju njegovih emisij, zlasti na mestnih območjih, in možni pomen prispevka elektromobilnosti za doseg te ciljev. Uvajanje elektromobilnosti je tudi pomemben element energetskega prehoda. Tržna pravila, določena v tej direktivi, bi zato morala prispevati k nastanku ugodnih pogojev za vsakovrstna električna vozila. Zagotoviti bi morala predvsem učinkovito uvedbo javno dostopnih in zasebnih polnilnih mest za električna vozila in omogočiti učinkovito vključevanje polnjenja vozil v sistem.
- (41) Prilagajanje odjema je ključno za omogočanje naprednega polnjenja električnih vozil in s tem učinkovite vključitve električnih vozil v električno omrežje, ki bo bistvenega pomena za postopek razogljičenja prometa.
- (42) Porabnikom bi morala biti omogočena poraba, shranjevanje in prodaja električne energije iz lastne proizvodnje na trgu ter sodelovanje na vseh trgih električne energije z zagotavljanjem prožnosti sistema, na primer s shranjevanjem energije iz električnih vozil, prilagajanjem odjema ali programi energetske učinkovitosti. V prihodnosti bo te dejavnosti olajšal nov tehnološki razvoj. Toda obstajajo pravne in poslovne ovire, npr. nesorazmerne pristojbine za notranjo porabo električne energije, obveznost dovajanja električne energije iz lastne proizvodnje v energetske sistem, upravna bremena, npr. da morajo porabniki, ki sami proizvajajo električno energijo in jo prodajajo sistemu, izpolnjevati zahteve, ki veljajo za dobavitelje itd. Te ovire, zaradi katerih porabniki ne morejo sami proizvajati električne energije in električne energije, ki jo proizvedejo, porabiti, shranjevati ali prodajati na trgu, bi bilo treba odpraviti, vendar pri tem zagotoviti, da bodo taki porabniki ustrezno prispevali h kritju stroškov sistema. Države članice imajo lahko v nacionalnem pravu različne določbe, ki urejajo davke in dajatve za posamezne aktivne odjemalce in aktivne odjemalce, ki delujejo skupaj, pa tudi za gospodinjstva in druge končne odjemalce.
- (43) Zaradi porazdeljenih energetske tehnologije in krepitve vloge porabnikov je energija, proizvedena v skupnosti, uspešen in stroškovno učinkovit način za zadovoljevanje potreb in pričakovanih državljanov v zvezi z viri energije, storitvami in lokalno udeležbo. Energija, proizvedena v skupnosti, daje vključujočo možnost za vse porabnike, da so neposredno udeleženi v proizvodnji, porabi ali delitvi energije. V pobudah za energijo, proizvedeno v skupnosti, je v ospredju predvsem zagotavljanje cenovno dostopne energije posebne vrste, kot je energija iz obnovljivih virov, za svoje člane ali družbenike in ne dobiček, kakor je v tradicionalnem elektroenergetskem podjetju. Pobude za energijo, proizvedeno v skupnosti, neposredno nagovarjajo porabnike in tako kažejo svoje

možnosti za olajšanje celovitega uvajanja novih tehnologij in vzorcev porabe, tudi naprednih distribucijskih omrežij in prilagajanja odjema. Energija, proizvedena v skupnosti, lahko tudi spodbuja energetska učinkovitost na ravni gospodinjstev ter z znižanjem porabe in nižjimi tarifami za dobavo pripomore k boju proti energetski revščini. Udeležbo na trgu električne energije lahko omogoči tudi nekaterim skupinam gospodinjstev odjemalcev, ki na njem drugače ne bi mogli sodelovati. Take pobude ob učinkovitem upravljanju prispevajo h gospodarski, družbeni in okoljski vrednosti za skupnost, ki presega le koristi od opravljanja energetskih storitev. Namen te direktive je nekaterim kategorijam državljskih pobud za energijo na ravni Unije priznati status „energetskih skupnosti državljanov“ in jim tako zagotoviti ustrezen okvir, pravično obravnavo, enake konkurenčne pogoje ter natančno opredeljen seznam pravic in obveznosti. Gospodinjiskim odjemalcem bi moralo biti dovoljeno, da prostovoljno sodelujejo v pobudi za energijo, proizvedeno v skupnosti, in da jo prostovoljno zapustijo, ne da bi izgubili dostop do omrežja, ki ga upravlja pobuda za energijo v skupnosti, ali svoje pravice kot porabniki. Dostop do omrežja energetske skupnosti državljanov bi moral biti omogočen pod pravičnimi pogoji, ki odražajo stroške.

- (44) Članstvo v energetska skupnosti državljanov bi moralo biti odprto za vse kategorije subjektov. Pristojnosti odločanja znotraj energetske skupnosti državljanov pa bi bilo treba omejiti na tiste člane ali družbenike, ki ne opravljajo obsežne trgovske dejavnosti in za katere energetska sektor ni primarno področje gospodarske dejavnosti. Energetske skupnosti državljanov štejejo za kategorijo sodelovanja z državljski ali lokalnimi akterji, ki bi moralo biti priznano in zaščiteno s pravom Unije. Določanje energetskih skupnosti državljanov ne izključuje obstoja drugih državljskih pobud, kot so pobude, ki izhajajo iz dogovorov s področja zasebnega prava. Zato bi morale imeti države članice možnost, da za energetske skupnosti državljanov izberejo kakršno koli obliko subjekta, na primer združenje, zadrugo, partnerstvo, neprofitno organizacijo ali malo in srednje veliko podjetje, kolikor lahko tak subjekt v svojem imenu uveljavlja pravice in prevzema obveznosti.
- (45) Določbe te direktive o energetskih skupnostih državljanov določajo pravice in obveznosti, ki bi jih lahko izpeljali iz drugih obstoječih pravic in obveznosti, kot so svoboda sklepanja pogodb, pravica o zamenjavi dobaviteljev, odgovornosti operaterjev distribucijskih sistemov, pravila o omrežninah in izravnalne obveznosti.
- (46) Energetske skupnosti državljanov so nov tip subjekta glede na strukturo članstva, zahteve glede upravljanja in namen. Dovoljeno bi jim moralo biti delovanje na trgu ob enakih pogojih brez izkrivljanja konkurence, zanje pa bi morale na nediskriminatoren in sorazmeren način veljati enake pravice in obveznosti kot za druga elektroenergetska podjetja. Te pravice in obveznosti bi se morale uporabljati glede na sprejete vloge, kot so vloge končnih odjemalcev, proizvajalcev, dobaviteljev ali operaterjev distribucijskih sistemov. Energetske skupnosti državljanov ne bi smele biti izpostavljene regulativnim omejitvam, ko uporabljajo sedanje ali prihodnje informacijske in komunikacijske tehnologije za izmenjavo električne energije iz proizvodnih zmogljivosti znotraj energetske skupnosti državljanov med svojimi člani ali družbeniki na podlagi tržnih načel, na primer z razporejanjem deležev energije članov ali družbenikov, ki uporabljajo razpoložljivo proizvodnjo znotraj skupnosti, tudi prek javnega omrežja, če obe merilni mesti pripadata skupnosti. Izmenjava električne energije članom omogoča oskrbo z električno energijo iz obratov za proizvodnjo električne energije znotraj skupnosti, ne da bi bili v neposredni fizični bližini tega obrata in brez da bi bili za istim merilnim mestom. Kadar se električna energija izmenjuje, izmenjava ne bi smela vplivati na pobiranje omrežnin, tarif in dajatev, povezanih s pretokom električne energije. Izmenjavo bi bilo treba omogočiti v skladu z obveznostmi in ustreznimi časovnimi okviri za izravnavo, merjenje in poravnavo. Določbe te direktive o energetskih skupnostih državljanov ne vplivajo na pristojnost držav članic, da oblikujejo in izvajajo svoje politike za energetska sektor v povezavi z omrežninami in tarifami, ali da oblikujejo in izvajajo sisteme financiranja in delitve stroškov, pod pogojem, da so te politike nediskriminatorne in zakonite.
- (47) Ta direktiva pooblašča države članice, da omogočijo energetskim skupnostim državljanov, da postanejo operaterji distribucijskih sistemov, bodisi na podlagi splošne ureditve ali kot „operater zaprtega distribucijskega sistema“. Ko je energetska skupnosti državljanov podeljen status operaterja distribucijskega sistema, bi jo bilo treba obravnavati enako kot operaterje distribucijskega sistema in zanjo bi morale veljati iste obveznosti. Določbe te direktive o energetskih skupnostih državljanov pojasnjujejo zgolj tiste vidike obratovanja distribucijskega sistema, ki bi lahko bili relevantni za energetska skupnosti državljanov, medtem ko se drugi vidiki obratovanja distribucijskega sistema uporabljajo v skladu s pravili v zvezi z operaterji distribucijskih sistemov.

- (48) Pomemben vir informacij za odjemalce so računi za električno energijo. Iz njih je mogoče črpati podatke o porabi in stroških, pa tudi druge informacije, s pomočjo katerih lahko porabniki primerjajo svojo trenutno pogodbo z drugimi ponudbami. Toda spori v zvezi z računi so zelo pogost razlog za pritožbe porabnikov, kar prispeva k stalnemu nezadovoljstvu porabnikov in njihovi neudeležbi v sektorju električne energije. Zato bi morali biti računi jasnejši in razumljivejši ter bi bilo treba zagotoviti, da bi računi in informacije na računu vidno prikazovali omejeno število pomembnih informacij, ki jih porabniki potrebujejo za uravnavanje svoje porabe energije, primerjavo cen in zamenjavo dobavitelja. Druge informacije bi morale biti končnim odjemalcem na voljo v njihovih računih ali pa bi jim morale biti priložene oziroma bi morali biti končni odjemalci nanje napoteni. Te informacije bi morale biti prikazane na računu, na ločenem dokumentu, ki je priložen računu, ali pa bi račun moral vsebovati napotilo, kje lahko končni odjemalec enostavno najde informacije na spletnem mestu, prek mobilne aplikaciji ali na drug način.
- (49) Redno zagotavljanje točnih informacij na računu na podlagi dejanske porabe električne energije, kar omogočajo napredni števcji, je pomembna pomoč odjemalcem, da lahko nadzorujejo porabo in stroške električne energije. Kljub temu pa bi morali imeti odjemalci, zlasti gospodinjski odjemalci, možnost sklenitve prožnih ureditev za dejansko plačilo svojih plačil. To bi na primer odjemalcem omogočalo, da so jim na voljo pogoste informacije na računu, plačujejo pa lahko le za vsako četrtoletje, ali pa bi odjemalec vsak mesec plačal enak znesek, ki ni odvisen od dejanske porabe.
- (50) Določbe o obračunavanju iz Direktive 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁸⁾ bi bilo treba posodobiti, poenotiti in prestaviti v to direktivo, kamor bolj ustrezno spadajo.
- (51) Države članice bi morale spodbujati posodobitev distribucijskih omrežij in sicer s pomočjo uvedbe naprednih omrežij, ki bi morala biti zgrajena tako, da bi spodbujala decentralizirano proizvodnjo in energetske učinkovitost.
- (52) Za udeležbo porabnikov so potrebne ustrezne spodbude in tehnologije, kot so sistemi naprednega merjenja. Sistemi naprednega merjenja krepijo položaj porabnikov, saj jim omogočajo prejemanje natančnih povratnih informacij o njihovi porabi ali proizvodnji energije v skoraj realnem času, tako da ju lahko bolje upravljajo, sodelujejo v programih prilagajanja odjema in pri drugih storitvah ter si tako znižujejo račun za električno energijo. Operaterjem distribucijskih sistemov sistemi naprednega merjenja dajejo boljši pregled nad njihovimi omrežji, zaradi česar lahko znižajo stroške obratovanja in vzdrževanja, prihranke pa prenesejo na porabnike v obliki nižjih tarif za distribucijo.
- (53) Ko se o uvedbi sistemov naprednega merjenja odloča na nacionalni ravni, bi moralo biti možno o tem odločiti na podlagi ekonomske ocene. Pri tej ekonomski oceni bi bilo treba upoštevati dolgoročne koristi uvedbe sistemov naprednega merjenja za porabnike in celotno vrednostno verigo, kot je boljše upravljanje omrežja, natančnejše načrtovanje in ugotavljanje izgub v omrežju. Če bi ta ocena pokazala, da je uvedba teh sistemov merjenja stroškovno učinkovita le za porabnike z določeno višino porabe električne energije, bi državam članicam moralo biti omogočeno, da to upoštevajo pri nadaljevanju uvedbe sistemov naprednega merjenja. Te ocene pa bi bilo treba redno ali vsaj vsaka štiri leta pregledovati zaradi pomembnih sprememb v temeljnih predpostavkah in zaradi hitrosti tehnološkega razvoja.
- (54) Države članice, ki sistemov naprednega merjenja ne uvajajo sistematično, bi morale porabnikom omogočiti, da na zahtevo in pod pravičnimi in razumnimi pogoji izkoristijo možnost namestitve naprednega števca, pri čemer bi jim morale biti dane na razpolago vse ustrezne informacije. Kadar porabniki nimajo naprednih števcov, bi morali biti upravičeni do števcov, ki izpolnjujejo minimalne zahteve, potrebne za zagotovitev informacij o zaračunavanju iz te direktive.

⁽⁸⁾ Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L 315, 14.11.2012, str. 1).

- (55) Da bi porabniki lažje aktivno sodelovali na trgih električne energije, bi morali biti sistemi naprednega merjenja, ki jih države članice uvedejo na svojem ozemlju, interoperabilni in bi morali biti zmožni zagotavljati podatke, potrebne za porabniške sisteme za upravljanje z energijo. V ta namen bi države članice morale upoštevati uporabo ustreznih razpoložljivih standardov, vključno s standardi, ki omogočajo interoperabilnost na ravni podatkovnega modela in aplikacijske plasti, dobre prakse in pomen razvoja izmenjave podatkov, prihodnjih in inovativnih energetskih storitev, uvedbe naprednih omrežij in notranjega trga električne energije. Poleg tega sistemi naprednega merjenja, ki so uvedeni, ne bi smeli ovirati zamenjave dobavitelja in bi morali biti opremljeni z ustreznimi funkcionalnostmi, ki porabnikom omogočajo, da dostopajo do podatkov o svoji porabi v skoraj realnem času, uravnavajo svojo porabo energije in, kolikor je mogoče glede na podporno infrastrukturo, svojo prožnost dajo na razpolago omrežju in podjetjem za energetske storitve, so za to nagrajeni ter prihranijo pri svojih računih za električno energijo.
- (56) Ključni vidik pri dobavi energije odjemalcem je dostop do objektivnih in preglednih podatkov o porabi. Porabniki bi tako morali imeti dostop do svojih podatkov o porabi in s porabo povezanih cenah ter stroških storitev, tako da lahko konkurente povabijo, da pripravijo ponudbo na podlagi teh informacij. Porabniki bi morali imeti tudi pravico do pravilne obveščenosti o svoji porabi energije. Predplačila uporabnikov ne bi smela postavljati v nesorazmerno slabši položaj, različni plačilni sistemi pa bi morali biti nediskriminatorni. Informacije o stroških energije, ki jih porabniki prejema dovolj redno, bi spodbujale k varčevanju energije, saj bodo dajale odjemalcem neposredne povratne informacije o učinkih naložb v energetske učinkovitost in drugačnega ravnanja. V zvezi s tem bo popolno izvrševanje Direktive 2012/27/EU prispevalo k temu, da porabniki zmanjšajo svoje stroške energije.
- (57) V državah članicah so bili po uvedbi sistemov naprednega merjenja oblikovani ali so v fazi oblikovanja različni modeli upravljanja s podatki. Ne glede na model upravljanja s podatki je pomembno, da države članice uvedejo pregledna pravila za dostop do podatkov pod nediskriminatornimi pogoji in zagotovijo najvišjo stopnjo kibernetске varnosti in varstva podatkov ter nepristranskosti subjektov, ki ravnajo s podatki.
- (58) Države članice bi morale sprejeti ukrepe, potrebne za zaščito ranljivih in energetske revnih odjemalcev v okviru notranjega trga električne energije. Takšni ukrepi se lahko razlikujejo glede na posebne okoliščine v zadevnih državah članicah in lahko vključujejo ukrepe socialne ali energetske politike v zvezi s plačevanjem računov za električno energijo, naložbe v energetske učinkovitost stanovanjskih zgradb ali varstvo porabnikov, kot je zaščita pred odklopom. Kadar je osnovna storitev na voljo tudi malim podjetjem, se lahko ukrepi v zvezi z zagotavljanjem takšne osnovne oskrbe razlikujejo glede na to, ali so ti ukrepi namenjeni gospodinjskim odjemalcem ali malim podjetjem.
- (59) Energetske storitve so temeljnega pomena za blaginjo državljanov Unije. Primerno ogrevanje, hlajenje in osvetlitev ter energija za električne aparate so storitve, brez katerih ni mogoče zagotoviti dostojnega življenjskega standarda in zdravja državljanov. Poleg tega dostop do teh energetskih storitev državljanom Unije omogoča, da izkoristijo svoje zmožnosti, in krepi družbeno vključenost. Energetske revna gospodinjstva si teh energetskih storitev ne morejo privoščiti zaradi kombinacije nizkih dohodkov, visokih stroškov energije in slabe energetske učinkovitosti njihovih bivalnih prostorov. Države članice bi morale zbirati prave informacije, da bi lahko spremljale število gospodinjstev, prizadetih zaradi energetske revščine. Natančne meritve bi morale biti državam članicam v pomoč pri ugotavljanju, katera gospodinjstva so prizadeta zaradi energetske revščine, da bi jim lahko nudile ciljno usmerjeno podporo. Komisija bi morala aktivno podpirati izvajanje določb te direktive o energetske revščini z omogočanjem izmenjave dobrih praks med državami članicami.
- (60) Kadar so države članice prizadete z energetske revščino in niso pripravile nacionalnih akcijskih načrtov ali drugih primernih okvirov za obravnavo energetske revščine, bi morale to storiti z namenom zmanjšanja števila energetske revnih odjemalcev. Nizek dohodek, visoke cene energije in slaba energetska učinkovitost bivalnih prostorov so dejavniki, ki se upoštevajo pri določanju meril za merjenje energetske revščine. Države članice bi ranljivim in energetske revnim odjemalcem vsekakor morale zagotoviti potrebno oskrbo z energijo. Pri tem bi lahko na primer v okviru energetske in socialne politike uporabili celosten pristop, ukrepi pa bi lahko vključevali socialne politike ali izboljšanje energetske učinkovitosti stanovanjskih objektov. Ta direktiva bi morala okrepi nacionalne politike v korist ranljivih in energetske revnih odjemalcev.

- (61) Operaterji distribucijskih sistemov morajo stroškovno učinkovito vključiti novo proizvodnjo električne energije, zlasti obrati, ki proizvajajo električno energijo iz obnovljivih virov energije, in nova bremena, kot so bremena, ki izvirajo iz toplotnih črpalk in električnih vozil. Zato bi bilo treba operaterjem distribucijskih sistemov dati možnost in dati spodbudo, da uporabljajo storitve iz porazdeljene proizvodnje, kot sta prilagajanje odjema in shranjevanje energije, na podlagi tržnih postopkov, da bi lahko učinkovito upravljali svoja omrežja in se izognili dragim širitvam omrežja. Države članice bi morale sprejeti ustrezne ukrepe, kot so nacionalni omrežni kodeksi in tržna pravila, ter dati spodbude za operaterje distribucijskih sistemov prek omrežnin, ki ne bi ovirale prožnosti ali boljše energetske učinkovitosti v omrežju. Sprejeti bi morale tudi načrte za razvoj omrežij za distribucijske sisteme, s katerimi bi podprle vključitev obratov, ki proizvajajo električno energijo iz obnovljivih virov energije, olajšale razvoj objektov za shranjevanje energije in elektrifikacijo prometnega sektorja, uporabnikom sistema pa zagotovile ustrezne informacije v zvezi s predvidenimi širitvami ali nadgradnjami omrežja, saj taki postopki v večini držav članic trenutno ne obstajajo.
- (62) Omrežni operaterji ne bi smeli imeti v lasti, razvijati, voditi ali upravljati objektov za shranjevanje energije. Pri novi zasnovi trga električne energije bi morale biti storitve shranjevanja tržno usmerjene in konkurenčne. Zato bi se bilo treba izogibati navzkrižnemu subvencioniranju med shranjevanjem energije in reguliranimi funkcijami distribucije ali prenosa. S tako omejitvijo glede lastništva objektov za shranjevanje energije naj bi preprečili izkrivljanje konkurence, odpravili nevarnost diskriminacije, zagotovili pravičen dostop do storitev shranjevanja energije za vse udeležence na trgu ter spodbujali učinkovito in uspešno uporabo objektov za shranjevanje energije, kar presega obratovanje distribucijskih ali prenosnih sistemov. To zahtevo bi bilo treba razlagati in uporabljati v skladu s pravicami in načeli, določenimi v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina), zlasti svobodo gospodarske pobude in lastninsko pravico, ki ju zagotavljata člena 16 in 17 Listine.
- (63) Kadar so objekti za shranjevanje energije popolnoma integrirani omrežni elementi, ki se ne uporabljajo za izravnavo ali upravljanje prezasedenosti, zanje v skladu z odobritvijo regulativnega organa ne bi smele veljati iste stroge omejitve glede lastništva, razvijanja, vodenja ali upravljanja teh objektov, kot za systemske operaterje. Taki popolnoma integrirani omrežni elementi lahko obsegajo objekte za shranjevanje energije, kot so kondenzatorji ali vztrajniki, ki so lahko pomembni za sigurnost in zanesljivost omrežja in lahko prispevajo k sinhronizaciji različnih delov sistema.
- (64) Da bi dosegli popolnoma razogljichen sektor električne energije, ki bo popolnoma brez emisij, je nujen napredek na področju sezonskega shranjevanja energije. To shranjevanje energije je element, ki bi služil kot orodje za delovanje elektroenergetskega sistema in omogočal kratkoročno kot sezonsko prilagoditev, da bi obvladali nihanja v proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov in s tem povezanimi nepredvidenimi dogodki v teh obdobjih.
- (65) Nediskriminatoren dostop do distribucijskega omrežja je odločilnega pomena za dostop do odjemalcev v maloprodaji. Da bi ustvarili enake pogoje v maloprodaji, bi bilo treba spremljati dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov in operaterjem distribucijskih sistemov tako preprečiti, da bi svojo vertikalno integracijo izkoriščali za konkurenčni položaj na trgu, zlasti v zvezi z gospodinjstskimi odjemalci in malimi negospodinjstskimi odjemalci.
- (66) Kadar se zaprt distribucijski sistem uporabi za zagotovitev optimalne učinkovitosti integrirane oskrbe, ki zahteva posebne obratovalne standarde, ali kadar se zaprt distribucijski sistem ohranja predvsem zaradi uporabe lastnika sistema, bi morala obstajati možnost, da je operater distribucijskega sistema oproščen obveznosti, ki bi pomenile nepotrebno upravno breme zaradi posebnega značaja odnosa med njim in uporabniki sistema. Industrijska območja, poslovna območja ali območja za skupne storitve, kot so stavbe na železniški postaji, letališča, bolnišnice, večji kampi z integriranimi zmogljivostmi in območja kemične industrije, lahko vključujejo zaprte distribucijske sisteme zaradi posebnega značaja svojih dejavnosti.
- (67) Brez dejanskega ločevanja omrežij od dejavnosti proizvodnje in dobave (dejansko ločevanje) nevarnost diskriminacije ne obstaja le pri upravljanju omrežij, temveč tudi pri spodbudah za vertikalno integrirana podjetja, da bi ustrezno vlagala v svoja omrežja.

- (68) Dejansko ločevanje lahko zagotovi samo odprava možnosti, ki vertikalno integrirana podjetja spodbujajo k diskriminaciji konkurentov pri dostopu do omrežja in naložbah. Lastniško ločevanje, pri katerem je lastnik omrežja imenovan za operaterja sistema in je neodvisen od kakršnih koli interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, je očitno učinkovit in stabilen način razreševanja notranjega navzkrižja interesov in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe. Zato je Evropski parlament v svoji resoluciji z dne 10. julija 2007 o možnostih za notranji trg s plinom in električno energijo lastniško ločevanje na ravni prenosa opredelil kot najučinkovitejše orodje za nediskriminatorno spodbujanje naložb v infrastrukturo, pravičnega dostopa do omrežja za nove udeležence in preglednosti na trgu. Pri lastniškem ločevanju bi bilo zato treba od držav članic zahtevati, naj zagotovijo, da ista oseba ali osebe ne morejo izvajati nadzora nad proizvajalcem ali dobaviteljem ter hkrati izvajati nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom. Po drugi strani pa bi moral nadzor nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom izključevati možnost nadzora ali uveljavljanja kakršnih koli pravic nad proizvajalcem ali dobaviteljem. V teh okvirih bi morale biti proizvajalcu ali dobavitelju omogočeno, da ima manjšinski delež v operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu.
- (69) Vsak sistem ločevanja bi moral učinkovito odpravljati vsa navzkrižja interesov med proizvajalci, dobavitelji in operaterji prenosnih sistemov, da bi oblikoval spodbude za potrebne naložbe in zagotovil dostop novim udeležencem na trgu ob pregledni in učinkoviti regulativni ureditvi, regulativnim organom pa ne bi smeli nalagati preveč zahtevne regulativne ureditve.
- (70) Ker je za lastniško ločevanje v nekaterih primerih treba prestrukturirati podjetja, bi bilo treba državam članicam, ki se odločijo izvajati takšno ločevanje, odobriti dodatno obdobje za začetek uporabe zadevnih določb. Zaradi vertikalne povezave med sektorjema električne energije in plina bi bilo treba določbe o ločevanju uporabljati v obeh sektorjih.
- (71) Zaradi zagotavljanja popolne neodvisnosti delovanja omrežij od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo ter preprečevanja izmenjave kakršnih koli zaupnih informacij pri lastniškem ločevanju ista oseba ne bi smela biti hkrati član uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in podjetja, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave. Iz tega razloga ista oseba tudi ne bi smela imeti pristojnosti za imenovanje članov uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in za izvajanje nadzora ali uveljavljanje kakršne koli pravice nad proizvajalcem ali dobaviteljem.
- (72) Ustanovitev operaterja sistema ali operaterja prenosnega sistema, ki je neodvisen od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, bi morala vertikalno integriranemu podjetju omogočiti, da ohrani lastništvo nad sredstvi omrežja, ter hkrati zagotoviti ločevanje interesov, pod pogojem, da tak samostojni operater sistema ali samostojni operater prenosnega sistema opravlja vse naloge operaterja sistema in da so vzpostavljeni podrobna ureditev in obsežni regulativni kontrolni mehanizmi.
- (73) Kadar je bilo 3. septembra 2009 podjetje, ki je lastnik prenosnega sistema, del vertikalno integriranega podjetja, bi morale države članice imeti možnost izbire med lastniškim ločevanjem in ustanovitvijo operaterja sistema ali operaterja prenosnega sistema, ki je neodvisen od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo.
- (74) Da bi bili interesi družbenikov vertikalno integriranih podjetij popolnoma zaščiteni, bi morale države članice imeti možnost, da uvedejo lastniško ločevanje z neposredno odprodajo ali razdelitvijo deležev integriranega podjetja na deleže omrežnega podjetja in deleže preostalega podjetja dobave in proizvodnje, če so izpolnjene zahteve, ki izhajajo iz lastniškega ločevanja.
- (75) Da bo rešitev, ki jo predstavlja neodvisni operater sistema ali samostojni operater prenosnega sistema, resnično delovala, bi bilo treba sprejeti posebna dodatna pravila. Pravila o samostojnem operaterju prenosnega sistema določajo ustrezen regulativni okvir za zagotovitev poštene konkurence, zadostnih vlaganj, dostopa na trg za nove udeležence in integracije trgov električne energije. Dejansko ločevanje na podlagi določb o samostojnem operaterju prenosnega sistema bi moralo temeljiti na organizacijskih ukrepih in ukrepih, ki se nanašajo na upravljanje operaterjev prenosnih sistemov, ter na ukrepih, povezanih z vlaganji, ki nove proizvodne zmogljivosti prek regionalnega sodelovanja povezujejo z integracijo omrežij in trgov. Samostojnost operaterja prenosnega sistema bi bilo treba med drugim zagotoviti tudi z določenimi obdobji „za razmislek“, med katerimi se v vertikalno integriranem podjetju ne izvajajo nobene vodstvene ali druge ustrezne dejavnosti, ki bi omogočale dostop do informacij, ki bi lahko bile pridobljene na vodstvenem položaju.

- (76) Države članice imajo pravico, da se odločijo za polno lastniško ločevanje na svojem ozemlju. Kadar je država članica uporabila to pravico, podjetje nima pravice ustanoviti samostojnega operaterja sistema ali samostojnega operaterja prenosnega sistema. Poleg tega podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, ne more izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršne koli pravice nad operaterjem prenosnega sistema iz države članice, ki se je odločila za popolno lastniško ločevanje.
- (77) Pri izvajanju dejanskega ločevanja bi bilo treba spoštovati načelo nediskriminacije med javnim in zasebnim sektorjem. Zato ista oseba ne bi smela imeti možnosti, da bi sama ali skupaj z drugimi ob kršenju lastniškega ločevanja ali možnosti samostojnega operaterja sistema izvajala nadzor ali uveljavljala kakršne koli pravice nad sestavo, glasovanjem ali odločanjem v organih operaterjev prenosnih sistemov ali prenosnih sistemov in organov proizvajalcev ali dobaviteljev. Kar zadeva lastniško ločevanje in možnost samostojnega operaterja sistema, velja, da bi, če zadevna država članica lahko dokaže, da izpolnjuje ustrezne zahteve, moralo biti mogoče, da dva ločena javna subjekta nadzorujeta dejavnosti proizvodnje in dobave na eni ter dejavnosti prenosa na drugi strani.
- (78) Po vsej Uniji bi bilo treba uporabljati dejansko ločevanje dejavnosti dobave in proizvodnje od omrežne dejavnosti tako za podjetja iz Unije kot tudi za podjetja, ki niso iz Unije. Da bi ohranili neodvisnost omrežnih dejavnosti ter dejavnosti dobave in proizvodnje po vsej Uniji, bi morali imeti regulativni organi pooblastilo, da zavrnejo certifikacijo operaterjev prenosnih sistemov, ki ne izpolnjujejo pravil o ločevanju. Da bi zagotovili dosledno uporabo teh pravil po vsej Uniji, bi morali regulativni organi pri odločanju o certifikaciji v celoti upoštevati mnenje Komisije. Poleg tega bi morala Komisija imeti pravico podati mnenje o certifikaciji v zvezi z lastnikom ali operaterjem prenosnega sistema, ki je pod nadzorom osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav, s čimer bi bili zagotovljeni tudi spoštovanje mednarodnih obveznosti Unije, ter solidarnost in zanesljivost oskrbe z energijo v Uniji.
- (79) Postopki za izdajo energetskih dovoljenj ne bi smeli voditi do upravnih obremenitev, ki so nesorazmerne glede na velikost in možni učinek proizvajalcev. Neupravičeno dolgi postopki za izdajo energetskih dovoljenj so lahko ovira za vstop novih udeležencev na trg.
- (80) Notranji trg za električno energijo bo pravilno deloval le, če bodo lahko regulativni organi odločali o vseh ustreznih regulativnih vprašanjih in če bodo popolnoma neodvisni od kakršnih koli drugih javnih ali zasebnih interesov. To pa ne preprečuje niti sodnega niti parlamentarnega nadzora v skladu z ustavnim pravom držav članic. Poleg tega tudi dejstvo, da proračun regulativnega organa odobri nacionalni zakonodajalec, ne ovira proračunske samostojnosti. Določbe o samostojnosti pri izvajanju dodeljenih proračunskih sredstev regulativnega organa bi bilo treba izvajati v okviru, ki ga določajo nacionalno pravo in pravila o proračunu. Države članice z ustreznim rotacijskim sistemom pripomorejo k neodvisnosti regulativnih organov od političnih in gospodarskih interesov, hkrati pa bi jim moralo biti omogočeno, da primerno upoštevajo razpoložljivost človeških virov in velikost odbora.
- (81) Regulativni organi bi morali imeti možnost določati ali potrditi tarife ali metodologije za izračun tarif na podlagi predloga operaterja prenosnega sistema ali operaterjev distribucijskega sistema ali na podlagi predloga, o katerem se ti operaterji dogovorijo z uporabniki omrežja. Pri izvajanju navedenih nalog bi morali regulativni organi zagotoviti, da bodo tarife za prenos in distribucijo nediskriminatorne in da bodo odražale stroške, ter pri tem upoštevati mejne stroške omrežja, ki se jim je dolgoročno mogoče izogniti s porazdeljeno proizvodnjo in z ukrepi na področju vodenja porabe.
- (82) Regulativni organi bi lahko določili ali odobrili posamezne omrežne tarife za prenosna in distribucijska omrežja ali metodologijo ali oboje. V vsakem primeru pa bi bilo treba ohraniti neodvisnost regulativnih organov pri določanju omrežnih tarif v skladu s točko (b)(ii) člena 57(4).
- (83) Regulativni organi bi morali zagotoviti, da operaterji prenosnega sistema in operaterji distribucijskega sistema sprejmejo ustrezne ukrepe, da bi njihovo omrežje postalo odpornejše in prožnejše. V ta namen bi morali spremljati uspešnost teh operaterjev na podlagi kazalnikov, kot so zmožnost operaterjev prenosnih sistemov in operaterjev distribucijskih sistemov upravljanja vodov v skladu s sistemom dinamičnega spremljanja prenosnih zmogljivosti, razvoj daljinskega nadzora razdelilnih transformatorskih postaj in njihovega nadzora v realnem času, zmanjšanje izgub v omrežju ter frekvence in trajanja prekinitvev v dobavi energije.

- (84) Regulativni organi bi morali imeti pooblastila, na podlagi katerih bi lahko sprejemali za elektroenergetska podjetja zavezujoče odločitve, elektroenergetskim podjetjem, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti, pa bi lahko nalagali učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni ali bi kaznovanje predlagali pristojnemu sodišču. V ta namen bi morali imeti regulativni organi možnost, da zahtevajo ustrezne informacije od elektroenergetskih podjetij, izvedejo ustrezne in zadostne preiskave ter rešujejo spore. Regulativne organe bi bilo treba pooblastiti tudi, da ne glede na uporabo pravil o konkurenci sprejemajo ustrezne ukrepe za zagotavljanje koristi odjemalcev s spodbujanjem učinkovite konkurence, ki je nujna za pravilno delovanje notranjega trga električne energije.
- (85) Regulativni organi bi se morali usklajevati pri izvajanju svojih nalog, da se zagotovi, da Evropska mreža operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo (ENTSO za električno energijo), evropsko telo za operaterje distribucijskih sistemov (telo EU ODS) in regionalni koordinacijski centri izpolnjujejo svoje obveznosti v skladu z regulativnim okvirom notranjega trga električne energije in upoštevajo sklepe Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev (ACER), ki je ustanovljena z Uredbo (EU) 2019/942 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁹⁾. Ob širitvi operativnih pristojnosti ENTSO za električno energijo, telesa EU ODS in regionalnih koordinacijskih centrov je treba okrepiti nadzor nad subjekti, ki delujejo na ravni Unije ali na regionalni ravni. Regulativni organi bi se morali med seboj posvetovati in usklajevati nadzor, da bi skupno ugotovili situacije, ko ENTSO za električno energijo, telesa EU ODS in regionalnih koordinacijskih centrov ne izpolnjujejo svojih ustreznih obveznosti.
- (86) Regulativni organi bi morali imeti tudi pooblastila, da bi prispevali k zagotavljanju visokih standardov obveznosti univerzalnih in javnih storitev v skladu z odpiranjem trga, varstva ranljivih odjemalcev in dejanskega izvajanja ukrepov za varstvo porabnikov. Navedene določbe ne bi smele posegati v pooblastila Komisije v zvezi z uporabo pravil o konkurenci, vključno s preverjanjem združitve z razsežnostjo Unije, ter v pravila glede notranjega trga, kot so pravila o prostem pretoku kapitala. Neodvisni organ, pri katerem se lahko pritoži stranka, ki jo je prizadela odločitev regulativnega organa, bi lahko bilo sodišče ali drug pravosodni organ, pristojen za sodne presoje.
- (87) Ta direktiva in Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁰⁾ državam članicam ne odvzemata možnosti oblikovanja in uvedbe svojih nacionalnih energetskih politik. To pomeni, da bi lahko države članice – odvisno od ustavne ureditve države članice – imele pristojnost za določitev političnega okvira, znotraj katerega morajo delovati regulativni organi, na primer v zvezi z zanesljivostjo oskrbe. Vendar pa smernice za splošno energetsko politiko, ki jih izda država članica, ne bi smele ohraniti neodvisnosti in avtonomnosti regulativnih organov.
- (88) Uredba (EU) 2019/943 določa, da Komisija sprejme smernice ali omrežne kodekse za doseganje potrebne stopnje usklajenosti. Takšne smernice in omrežni kodeksi so zavezujoči izvedbeni ukrepi in so – glede nekaterih določb te direktive – koristno sredstvo, ki ga je mogoče po potrebi hitro prilagoditi.
- (89) Države članice in pogodbenice Pogodbe o ustanovitvi Energetske skupnosti ⁽¹¹⁾ bi morale tesno sodelovati v vseh zadevah v zvezi z oblikovanjem celovite regije za trgovanje z električno energijo in ne bi smele sprejemati ukrepov, ki bi lahko ogrozili nadaljnje povezovanje trgov električne energije ali zanesljivost oskrbe v državah članicah in pogodbenicah.
- (90) To direktivo bi bilo treba brati skupaj z Uredb (EU) 2019/943, v kateri so določena ključna načela nove zasnove trga električne energije, po katerih bo mogoče bolje nagrajevati prožnost, dajati ustrezne cenovne signale in zagotavljati razvoj delovanja celovitih kratkoročnih trgov. Uredba (EU) 2019/943 določa tudi nova pravila na različnih področjih, vključno z mehanizmi zmogljivosti in sodelovanjem med operaterji prenosnih sistemov.

⁽⁹⁾ Uredba (EU) 2019/942 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o ustanovitvi Agencije Evropske unije za sodelovanje energetskih regulatorjev (glej stran 22 tega Uradnega lista).

⁽¹⁰⁾ Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (UL L 211, 14.8.2009, str. 94).

⁽¹¹⁾ ULL 198, 20.7.2006, str. 18.

- (91) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava zlasti Listina. Zato bi bilo treba to direktivo razlagati in uporabljati v skladu z navedenimi pravicami in načeli, zlasti pravico do varstva osebnih podatkov, ki jo zagotavlja člen 8 Listine. Bistveno je, da je vsaka obdelava osebnih podatkov na podlagi te direktive skladna z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹²⁾.
- (92) Da bi zagotovili minimalno stopnjo harmonizacije, ki se zahteva za doseg cilja te direktive, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU sprejme akte za določitev pravil glede obsega dolžnosti regulativnih organov, da sodelujejo med seboj in z ACER ter določitev podrobnosti postopka za skladnost z omrežnimi kodeksi in smernicami. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje ⁽¹³⁾. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejemata vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njuni strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.
- (93) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja te direktive bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila, da se določijo zahteve za interoperabilnost energetskih storitev ter nediskriminatorni in pregledni postopki za dostop do merilnih podatkov in porabi ter podatkov, ki so potrebni, da odjemalec zamenja dobavitelja, ter podatkov, potrebnih za prilagajanje odjema in druge storitve. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁴⁾.
- (94) Kadar se odstopanje uporabi v skladu s členom 66(3), (4) ali (5), bi moralo odstopanje zajemati tudi vse določbe te direktive, ki so pomožne ali zahtevajo predhodno uporabo katere od določb, za katere je bilo odobreno odstopanje.
- (95) Določbe Direktive 2012/27/EU v zvezi s trgi električne energije, kot so določbe o merjenju in obračunih električne energije, prilagajanje odjema, prednostno dispečiranje in dostop do omrežja v sproizvodnji z visokim izkoristkom so posodobljene z določbami te direktive in Uredbo (EU) 2019/943. Direktivo 2012/27/EU bi bilo zato treba ustrezno spremeniti.
- (96) Ker cilja te direktive, in sicer vzpostavitve popolnoma delujočega notranjega trga električne energije, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov predlaganega ukrepa lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.
- (97) V skladu s Skupno politično izjavo z dne 28. septembra 2011 držav članic in Komisije o obrazložitvenih dokumentih ⁽¹⁵⁾ se države članice zavezujejo, da bodo v upravičenih primerih obvestilo o ukrepih za prenos priložile enega ali več dokumentov, v katerih se pojasni razmerje med elementi direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos. Zakonodajalec meni, da je posredovanje takih dokumentov v primeru te direktive upravičeno.
- (98) Obveznost prenosa te direktive v nacionalno pravo bi morala biti omejena na tiste določbe, ki so bile v primerjavi z Direktivo 2009/72/ES vsebinsko spremenjene. Obveznost prenosa nespremenjenih določb izhaja iz Direktive 2009/72/ES.
- (99) Ta direktiva ne bi smela posegati v obveznosti držav članic glede rokov za prenos Direktive 2009/72/ES v nacionalno pravo in datuma začetka njene uporabe, ki so navedeni v Prilogi III –

⁽¹²⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

⁽¹³⁾ UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

⁽¹⁵⁾ UL C 369, 17.12.2011, str. 14.

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

PREDMET UREJANJA IN OPREDELITEV POJMOV

Člen 1

Predmet urejanja

Ta direktiva določa skupna pravila za proizvodnjo, prenos, distribucijo, shranjevanje energije in dobavo električne energije, skupaj z določbami za varstvo porabnikov, z namenom vzpostavitve zares celovitih konkurenčnih, prožnih, pravičnih in preglednih trgov električne energije, v središču katerih je porabnik, v Uniji.

Ob izkoriščanju prednosti celovitega trga je cilj te direktive zagotoviti porabnikom cenovno dostopne, pregledne cene in stroške za energijo, visoko zanesljivost oskrbe in nemoten prehod na trajnosten nizkoogljičen energetske sistem. Določa ključna pravila glede organiziranja in delovanja elektroenergetskega sektorja Unije, zlasti pravila o krepitvi vloge in varstvu porabnikov, odprtem dostopu do celovitega trga, dostopu tretjih strani do infrastrukture za prenos in distribucijo ter zahteve o ločevanju in pravila o neodvisnih regulativnih organih v državah članicah.

Ta direktiva določa tudi načine sodelovanja za države članice, regulativne organe in operaterje prenosnih sistemov za oblikovanje v celoti medsebojno povezanega notranjega trga električne energije, ki povečuje vključevanje električne energije iz obnovljivih virov, svobodno konkurenco in zanesljivost oskrbe.

Člen 2

Opredelitve pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „odjemalec“ pomeni trgovca na debelo ali končnega odjemalca električne energije;
- (2) „trgovec na debelo“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki kupuje električno energijo z namenom ponovne prodaje znotraj ali zunaj sistema, kjer ima ta oseba sedež;
- (3) „končni odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje električno energijo za svojo lastno rabo;
- (4) „gospodinjiski odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje električno energijo za svojo lastno rabo v gospodinjstvu, in ne vključuje trgovskih ali poklicnih dejavnosti;
- (5) „negospodinjiski odjemalec“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki kupuje električno energijo, ki ni namenjena za rabo v lastnem gospodinjstvu, in vključuje proizvajalce, industrijske odjemalce, mala in srednja podjetja, poslovne subjekte in trgovce na debelo;
- (6) „mikropodjetje“ pomeni podjetje, ki ima manj kot 10 zaposlenih in ima letni promet in/ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 2 milijonov EUR;
- (7) „malo podjetje“ pomeni podjetje, ki ima manj kot 50 zaposlenih in ima letni promet in/ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 10 milijonov EUR;
- (8) „aktivni odjemalec“ pomeni končnega odjemalca ali skupino končnih odjemalcev, ki delujejo skupaj, ki porablja ali shranjuje električno energijo, proizvedeno v njegovih objektih znotraj omejenih lokacij ali, kadar jim to dovoljuje država članica, v drugih objektih, ali ki prodaja energijo, ki jo sam proizvede, ali sodeluje v programih prožnosti ali programih energetske učinkovitosti, pod pogojem, da te dejavnosti niso njegova osnovna gospodarska ali poklicna dejavnost;
- (9) „trgi električne energije“ pomeni trge, vključno z bilateralnimi trgi in borzami električne energije, za trgovanje z energijo, zmogljivostjo, storitvami izravnave in pomožnimi storitvami v vseh časovnih okvirih, vključno s terminskimi trgi, trgi za dan vnaprej in trgi znotraj dneva;

- (10) „udeleženec na trgu“ pomeni udeleženca na trgu, kot je opredeljen v točki 25 člena 2 Uredbe (EU) 2019/943;
- (11) „energetska skupnost državljanov“ pomeni pravno osebo:
- (a) ki temelji na prostovoljnem in odprtem sodelovanju in ki jo dejansko nadzorujejo člani ali družbeniki, ki so fizične osebe, lokalni organi, vključno z občinami, ali mala podjetja,
 - (b) katere primarni namen je zagotoviti okoljske, gospodarske ali družbene koristi skupnosti za svoje člane ali družbenike ali za lokalna območja, na katerih obratuje, in ne ustvarjanje finančnih dobičkov ter
 - (c) ki lahko sodeluje pri proizvodnji, vključno s proizvodnjo iz obnovljivih virov, distribuciji in dobavi električne energije, porabi, agregiranju, shranjevanju energije, storitvah energetske učinkovitosti ali zagotavljanju storitev polnjenja električnih avtomobilov ali pa svojim članom ali družbenikom zagotavlja druge energetske storitve;
- (12) „dobava“ pomeni prodajo skupaj z nadaljnjo prodajo električne energije odjemalcem;
- (13) „pogodba o dobavi električne energije“ pomeni pogodbo za dobavo električne energije, ne vključuje pa izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje z električno energijo;
- (14) „izvedeni finančni instrument za trgovanje z električno energijo“ pomeni finančni instrument iz točk 5, 6 ali 7 oddelka C Priloge I k Direktivi 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁶⁾, kadar se ta instrument nanaša na električno energijo;
- (15) „pogodba z dinamičnimi cenami električne energije“ pomeni pogodbo o dobavi električne energije med dobaviteljem in končnim odjemalcem, ki odraža spreminjanje cen na trenutnih trgih, vključno s trgi za dan vnaprej in trgi znotraj dneva, v intervalih, ki so najmanj enaki frekvenci tržne poravnave;
- (16) „odstopnina“ pomeni znesek plačila ali kazni, ki ga dobavitelji ali udeleženci na trgu, dejavni na področju agregiranja, naložijo odjemalcem zaradi odpovedi pogodbe o dobavi električne energije ali storitvah;
- (17) „pristojbina za zamenjavo dobavitelja“ pomeni znesek plačila ali kazni zaradi zamenjave dobavitelja ali udeleženca na trgu, dejavnega na področju agregiranja, vključno z odstopninami, ki ga dobavitelji, udeleženci na trgu, dejavni na področju agregiranja ali operaterji sistemov neposredno ali posredno naložijo odjemalcem;
- (18) „agregiranje“ pomeni dejavnost, ki jo opravlja fizična ali pravna oseba, ki povezuje več bremen odjemalcev ali proizvedeno električno energijo za prodajo, nakup ali dražbo na katerem koli trgu električne energije;
- (19) „neodvisni agregator“ pomeni udeleženca na trgu, ki opravlja dejavnosti agregiranja in ki ni povezan z dobaviteljem odjemalca;
- (20) „prilagajanje odjema“ pomeni spremembo električne obremenitve s strani končnih odjemalcev glede na njihove običajne ali trenutne vzorce porabe kot odziv na tržne signale, vključno s časovno spremenljivimi cenami električne energije ali plačili spodbud, ali kot odziv na sprejem ponudbe končnega odjemalca, bodisi samega bodisi z agregiranjem, za prodajo znižanja ali zvišanja odjema po določeni ceni na organiziranih trgih, kakor so opredeljeni v točki 4 člena 2 Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 1348/2014 ⁽¹⁷⁾;
- (21) „informacije na računu“ pomeni vse informacije na računih končnih odjemalcev, razen zahtevka za plačilo;
- (22) „običajni števec“ pomeni analogni ali elektronski števec, ki ni opremljen za pošiljanje in sprejemanje podatkov;
- (23) „sistem naprednega merjenja“ pomeni elektronski sistem, ki lahko meri električno energijo, dovedeno v omrežje, ali električno energijo, prejeta iz omrežja, ki zagotavlja več informacij kot običajni števec in ki je opremljen za pošiljanje in prejemanje podatkov v obliki elektronske komunikacije za namene obveščanja, spremljanja in nadzora;

⁽¹⁶⁾ Direktiva 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov ter spremembi Direktive 2002/92/ES in Direktive 2011/61/EU Besedilo velja za EGP (UL L 173, 12.6.2014, str. 349).

⁽¹⁷⁾ Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 1348/2014 z dne 17. decembra 2014 o sporočanju podatkov v skladu s členom 8(2) in (6) Uredbe (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (UL L 363, 18.12.2014, str. 121).

- (24) „interoperabilnost“ v zvezi z naprednim merjenjem porabe pomeni zmožnost dveh ali več energetskih ali komunikacijskih omrežij, sistemov, naprav, aplikacij ali sestavnih delov, da delujejo v medsebojni povezavi, si izmenjujejo informacije in jih uporabljajo za opravljanje zahtevanih funkcij;
- (25) „bilančni obračunski interval“ pomeni bilančni obračunski interval, kot je opredeljen v točki 15 člena 2 Uredbe (EU) 2019/943.
- (26) „skoraj realni čas“ v zvezi z naprednim merjenjem pomeni kratek čas, navadno do nivoja sekunde ali najdlje do periode za bilančni obračun na nacionalnem trgu;
- (27) „najboljše razpoložljive tehnike“ v zvezi z varstvom in zaščito podatkov v okolju naprednega merjenja pomenijo najučinkovitejše, najnaprednejše praktično uporabne tehnike, ki načeloma zagotavljajo podlago za skladnost s pravili Unije za varstvo podatkov in varnost;
- (28) „distribucija“ pomeni transport električne energije po visoko-, srednje- in niskonapetostnem distribucijskem sistemu z namenom dostave odjemalcem, vendar ne vključuje dobave;
- (29) „operater distribucijskega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki je odgovorna za obratovanje distribucijskega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za razvoj le-tega na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji električne energije;
- (30) „energetska učinkovitost“ pomeni razmerje med doseženim učinkom, storitvijo, blagom ali energijo glede na dovedeno energijo;
- (31) „energija iz obnovljivih virov“ pomeni energijo iz obnovljivih nefosilnih virov, namreč vetrno, sončno (sončni toplotni in sončni fotovoltaični viri) in geotermalno energijo, energijo okolice, energijo plimovanja, valovanja in drugo energijo oceanov, hidroenergijo, ter iz biomase, deponijskega plina, plina, pridobljenega z napravami za čiščenje odpadkov, in bioplina;
- (32) „porazdeljena proizvodnja“ pomeni obrate za proizvodnjo električne energije, priključene na distribucijski sistem;
- (33) „polnilno mesto“ pomeni vmesnik, na katerem je mogoče polniti po eno električno vozilo ali zamenjati akumulator po enega električnega vozila hkrati;
- (34) „prenos“ pomeni transport električne energije na zelo-visokonapetostnem in visokonapetostnem povezanem sistemu z namenom dostave električne energije končnim odjemalcem ali distributerjem, vendar ne vključuje dobave;
- (35) „operater prenosnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki je odgovorna za obratovanje prenosnega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za razvoj le-tega na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po prenosu električne energije;
- (36) „uporabnik sistema“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki v prenosni ali distribucijski sistem električno energijo oddaja ali se iz teh sistemov z njo napaja;
- (37) „proizvodnja“ pomeni proizvodnjo električne energije;
- (38) „proizvajalec“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki proizvaja električno energijo;
- (39) „interkonektor“ pomeni naprave in opremo za povezavo elektroenergetskih sistemov;
- (40) „povezani sistem“ pomeni določeno število prenosnih in distribucijskih sistemov, ki so povezani z enim ali več interkonektorji;
- (41) „neposredni vod“ pomeni bodisi vod, ki povezuje izdvojeno mesto proizvodnje z izdvojenim odjemalcem, bodisi vod, ki povezuje proizvajalca električne energije in dobavitelja električne energije zaradi neposredne oskrbe njihovih lastnih objektov, hčerinskih podjetij in odjemalcev;
- (42) „majhni izdvojeni sistem“ pomeni vsak sistem, katerega poraba v letu 1996 je bila manjša od 3 000 GWh, kjer se manj kot 5 % porabe na leto pridobi iz medsebojnih povezav z drugimi sistemi;

- (43) „majhen povezani sistem“ pomeni vsak sistem, katerega poraba v letu 1996 je bila manjša od 3 000 GWh, kjer se več kot 5 % porabe na leto pridobi iz medsebojnih povezav z drugimi sistemi;
- (44) „prezasedenost“ pomeni prezasedenost, kot je opredeljena v točki 4 člena 2 Uredbe (EU) 2019/943;
- (45) „izravnava“ pomeni izravnavo, kot je opredeljena v točki 10 člena 2 Uredbe (EU) 2019/943;
- (46) „izravnalna energija“ pomeni izravnalno energijo, kot je opredeljena v točki 11 člena 2 Uredbe (EU) 2019/943;
- (47) „bilančno odgovorni akter“ pomeni bilančno odgovornega akterja, kot je opredeljen v točki 14 člena 2 Uredbe (EU) 2019/943;
- (48) „pomožna storitev“ pomeni storitev, potrebno za obratovanje prenosnega ali distribucijskega sistema, vključno s pomožnimi storitvami za izravnavo in nefrekvenčnimi pomožnimi storitvami, vendar ne tudi za upravljanje prezasedenosti;
- (49) „nefrekvenčna pomožna storitev“ pomeni storitev, ki jo operater prenosnega sistema ali operater distribucijskega sistema uporablja za regulacijo napetosti v ustaljenem stanju, hitre injekcije jalove moči, vztrajnost za stabilnost lokalnega omrežja, kratkostični tok, zmožnost zagona brez zunanjega vira napajanja in zmožnost otočnega obratovanja;
- (50) „regionalni koordinacijski center“ pomeni regionalni koordinacijski center, ustanovljen v skladu s členom 32 Uredbe (EU) 2019/943;
- (51) „popolnoma integrirani omrežni elementi“ pomeni omrežne elemente, ki so integrirani v prenosni ali distribucijski sistem, vključno z objektom za shranjevanje, in se uporabljajo zgolj za zagotavljanje sigurnega in zanesljivega obratovanja prenosnega ali distribucijskega sistema, ne pa tudi za izravnavo ali upravljanje prezasedenosti;
- (52) „integrirano elektroenergetsko podjetje“ pomeni vertikalno integrirano podjetje ali horizontalno integrirano podjetje;
- (53) „vertikalno integrirano podjetje“ pomeni elektroenergetsko podjetje ali skupino elektroenergetskih podjetij, v katerih lahko nadzor izvaja ista oseba ali iste osebe, in sicer neposredno ali posredno, in v katerih podjetje ali skupina podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa ali distribucije in vsaj eno od dejavnosti proizvodnje ali dobave;
- (54) „horizontalno integrirano podjetje“ pomeni elektroenergetsko podjetje, ki izvaja vsaj eno izmed dejavnosti proizvodnje za prodajo, prenosa, distribucije ali dobave in neko drugo neelektroenergetsko dejavnost;
- (55) „povezано podjetje“ pomeni hčerinska podjetja, kakor so opredeljena v točki 12 člena 2 Direktive 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁸⁾, in podjetja, ki pripadajo istim družbenikom;
- (56) „nadzor“ pomeni pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki ločeno ali skupno in ob upoštevanju ustreznih dejanskih ali pravnih okoliščin omogočajo izvajanje odločilnega vpliva na podjetje, in sicer zlasti z:
- (a) lastništvom ali pravico do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;
- (b) pravicami ali pogodbami, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali odločitve organov podjetja;
- (57) „elektroenergetsko podjetje“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki opravlja vsaj eno od dejavnosti proizvodnje, prenosa, distribucije, agregiranja, prilagajanja odjema, shranjevanja energije, dobave ali nakupa električne energije in je odgovorna za komercialne, tehnične ali vzdrževalne naloge, povezane s temi dejavnostmi, vendar ne vključuje končnih odjemalcev;
- (58) „zanesljivost“ pomeni tako zanesljivost dobave in oskrbe z električno energijo kot tehnično varnost;

⁽¹⁸⁾ Direktiva 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst podjetij, spremembi Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS (UL L 182, 29.6.2013, str. 19).

- (59) „shranjevanje energije“ v elektroenergetskem sistemu pomeni odložitev končne uporabe električne energije na pozneje, kot je bila proizvedena, ali pretvorbo električne energije v obliko energije, ki jo je mogoče shranjevati, shranjevanje takšne energije in poznejše ponovno pretvarjanje te energije v električno energijo ali uporaba kot drugi nosilec energije;
- (60) „objekt za shranjevanje energije“ pomeni, v elektroenergetskem sistemu, objekt, v katerem se shranjuje energija.

POGLAVJE II

SPLOŠNA PRAVILA ZA ORGANIZACIJO SEKTORJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Člen 3

Konkurenčen, prožen in nediskriminatoren trg električne energije, v središču katerega je porabnik

1. Države članice zagotovijo, da njihovo nacionalno pravo ne ovira po nepotrebnem čezmejne trgovine z električno energijo, udeležbe porabnikov, tudi prek prilagajanja odjema, naložb zlasti v spremenljivo in prožno proizvodnjo energije, shranjevanja energije, ali uvedbe elektromobilnosti ali novih interkonektorjev med državami članicami, in zagotovijo, da cene električne energije odražajo dejansko povpraševanje in ponudbo.
2. Države članice pri razvoju novih interkonektorjev upoštevajo cilje na področju elektroenergetskih medsebojnih povezav, določene v točki 1 člena 4(d) Uredbe (EU) 2018/1999.
3. Države članice zagotovijo, da na notranjem trgu električne energije ni nepotrebnih ovir za vstop na trg, delovanje trga in izstop s trga, brez poseganja v pristojnosti, ki jih države članice ohranijo v zvezi s tretjimi državami.
4. Države članice zagotovijo enake konkurenčne pogoje, tako da za elektroenergetska podjetja veljajo pregledna, sorazmerna in nediskriminatorna pravila, pristojbine in obravnava, zlasti na področju bilančne odgovornosti, dostopa do veleprodajnih trgov, dostopa do podatkov, zamenjave dobaviteljev s strani odjemalcev in obračunavanja, po potrebi pa tudi licenciranja.
5. Države članice zagotovijo, da udeleženci na trgu iz tretjih držav, ko delujejo na notranjem trgu električne energije, spoštujejo veljavno pravo Unije in nacionalno držav, vključno s pravom, ki zadeva okoljsko in varnostno politiko.

Člen 4

Prosta izbira dobavitelja

Države članice zagotovijo, da lahko vsi odjemalci prosto izbirajo dobavitelja, od katerega bodo kupovali električno energijo, in zagotovijo, da imajo lahko vsi odjemalci hkrati sklenjeno več kot eno pogodbo o dobavi električne energije, pod pogojem, da so vzpostavljena zahtevana priključna in merilna mesta.

Člen 5

Dobavne cene na tržni podlagi

1. Dobavitelji prosto določajo ceno, po kateri odjemalcem dobavljajo električno energijo. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za zagotovitev učinkovite konkurence med dobavitelji.
2. Države članice v skladu s členoma 28 in 29 zagotovijo usmerjeno zaščito energetske revnih in ranljivih gospodinjstev odjemalcev z ukrepi socialne politike ali z drugimi sredstvi, vendar ne z javnimi posegi v določanje cen za dobavo električne energije.
3. Države članice lahko z odstopanjem od odstavkov 1 in 2 izvajajo javne posege v določanje cen za dobavo električne energije energetske revnim ali ranljivim gospodinjstvom odjemalcem. Za takšne javne posege veljajo pogoji iz odstavkov 4 in 5.
4. Javni posegi v določanje cen za dobavo električne energije:
 - (a) so v splošnem gospodarskem interesu in ne presegajo tistega, kar je potrebno za zagotovitev tega splošnega gospodarskega interesa;

- (b) so jasno opredeljeni, pregledni, nediskriminatorni in preverljivi;
- (c) elektroenergetskim podjetjem v Uniji zagotavljajo enakopraven dostop do odjemalcev;
- (d) so časovno omejeni in sorazmerni glede na upravičence;
- (e) ne povzročajo dodatnih stroškov za udeležence na trgu na diskriminatoren način.

5. Vsaka država članica, ki izvaja javne posege pri določanju cen za dobavo električne energije v skladu z odstavkom 3 tega člena, ravna tudi v skladu s točko (d) člena 3(3) in členom 24 Uredbe (EU) 2018/1999, ne glede na to, ali ima zadevna država članica znatno število gospodinjstev z energetsko revščino.

6. Za namen prehodnega obdobja za vzpostavitev učinkovite konkurence za pogodbe o dobavi električne energije med dobavitelji in za doseganje popolnoma učinkovitih tržnih maloprodajnih cen električne energije v skladu z odstavkom 1 lahko države članice izvajajo javne posege v določanje cen za dobavo električne energije gospodinjstvom in mikro podjetjem, ki nimajo koristi od javnih posegov na podlagi odstavka 3.

7. Javni posegi v skladu z odstavkom 6 izpolnjujejo pogoje iz odstavka 4 in:

- (a) spremljati jih mora sveženj ukrepov za doseganje učinkovite konkurence in metodologija za ocenjevanje napredka v zvezi s temi ukrepi;
- (b) določiti jih je treba z metodologijo, ki zagotavlja nediskriminatorno obravnavo dobaviteljev;
- (c) določi se jim cena, ki je višja od stroškov, na ravni, kjer lahko pride do učinkovite cenovne konkurence;
- (d) zasnovani so tako, da je negativni vpliv na veleprodajni trg električne energije minimalen;
- (e) zagotovijo, da imajo vsi upravičenci pri takem javnem posegu možnost, da izberejo ponudbe na konkurenčnem trgu in so vsaj enkrat na četrletje neposredno obveščeni o razpoložljivih ponudbah in prihrankih na konkurenčnem trgu, zlasti o pogodbah z dinamičnimi cenami električne energije, ter zagotovijo, da jim je na voljo pomoč pri prehodu na tržno ponudbo;
- (f) zagotovijo, da imajo v skladu s členoma 19 in 21 vsi upravičenci pri takih javnih posegih pravico naprednih števec, ki se tem odjemalcem namestijo brez dodatnih stroškov, in so neposredno obveščeni o možnosti namestitve naprednih števec, na voljo pa jim je tudi potrebna pomoč;
- (g) ne vodijo v neposredno navzkrižno subvencioniranje med odjemalci, ki se jim energija dobavlja po prostih tržnih cenah, in tistimi, ki se jim dobavlja po reguliranih dobavnih cenah.

8. Države članice o ukrepih, sprejetih v skladu z odstavkoma 3 in 6, uradno obvestijo Komisijo najpozneje mesec dni po njihovem sprejetju, izvajati pa jih lahko začnejo takoj. Uradnemu obvestilu je priložena razlaga, zakaj zastavljenega cilja ni bilo mogoče zadovoljivo doseči z drugimi sredstvi, kako so izpolnjene zahteve iz odstavkov 4 in 7 ter kakšni so učinki priglašeni ukrepov na konkurenco. V uradnem obvestilu je naveden obseg upravičencev, trajanje, število gospodinjstev odjemalcev, na katere vpliva ukrep, in pojasnjeno, kako je bila določena regulirana cena.

9. Države članice Komisiji do 1. januarja 2022 oziroma 1. januarja 2025 predložijo poročila o izvajanju tega člena, nujnosti in sorazmernosti javnih posegov ter oceno napredka pri doseganju učinkovite konkurence med dobavitelji in prehoda na tržne cene. Države članice, ki uporabljajo regulirane cene v skladu z odstavkom 6, poročajo o izpolnjevanju pogojev iz odstavka 7, vključno z izpolnjevanjem obveznosti dobaviteljev, ki morajo izvajati takšne posege, ter o vplivu reguliranih cen na finance teh dobaviteljev.

10. Komisija do 31. decembra 2025 pregleda izvajanje tega člena ter Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o izvajanju tega člena z namenom, da bi dosegli maloprodajne cene električne energije na tržni osnovi, po potrebi pa poročilo priloži ali naknadno predloži zakonodajni predlog. Ta zakonodajni predlog lahko vključuje končni datum za regulirane cene.

Člen 6

Pravice tretjih oseb

1. Države članice poskrbijo, da se za vse odjemalce uvede sistem dostopa tretjih strani do prenosnih in distribucijskih sistemov na podlagi objavljenih tarif, ki se izvaja objektivno in nediskriminatorno med uporabniki sistema. Države članice zagotovijo, da so te tarife ali metodologije za njihov izračun potrjene v skladu s členom 59 pred začetkom njihove veljavnosti in da se tarife – in metodologije za njihov izračun, kadar se potrditev nanaša samo nanje – objavijo pred začetkom njihove veljavnosti.
2. Operater prenosnega ali distribucijskega sistema lahko zavrne dostop, kadar nima potrebnih zmogljivosti. Za tako zavrnitev poda utemeljene razloge, zlasti ob upoštevanju člena 9, na podlagi objektivnih ter tehnično in ekonomsko upravičenih meril. Države članice ali, kadar države članice tako določijo, regulativni organi teh držav članic zagotovijo, da se ta merila dosledno upoštevajo in da ima uporabnik sistema, ki mu je bil dostop zavrnen, pravico do dostopa do alternativnega sistema za reševanje sporov. Regulativni organi zagotovijo tudi, da operater prenosnega sistema ali operater distribucijskega sistema v primeru zavrnitve dostopa posreduje ustrezne informacije o potrebnih ukrepih za okrepitev omrežja. Te informacije se posredujejo v vseh primerih zavrnitve dostopa do polnilnih mest. Stranki, ki želi te informacije, se lahko zaračuna razumna pristojbina, ki odraža stroške posredovanja teh informacij.
3. Ta člen se uporablja tudi za energetske skupnosti državljanov, ki upravljajo distribucijska omrežja.

Člen 7

Neposredni vodi

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da omogočijo:
 - (a) vsem proizvajalcem in dobaviteljem električne energije s sedežem na njihovem ozemlju, da oskrbijo svoje obrate, podružnice in odjemalce po neposrednih vodih brez nesorazmernih upravnih postopkov ali stroškov;
 - (b) vsem odjemalcem na njihovem ozemlju, posamezno ali skupaj, da se oskrbijo po neposrednih vodih od proizvajalcev in dobaviteljev električne energije.
2. Države članice določijo merila za izdajo energetskega dovoljenja za gradnjo neposrednih vodov na svojem ozemlju. Ta merila so objektivna in nediskriminatorna.
3. Možnost dobave električne energije po neposrednemvodu iz odstavka 1 tega člena ne vpliva na možnost sklenitve pogodb o dobavi električne energije v skladu s členom 6.
4. Države članice lahko izdajo energetskega dovoljenja za gradnjo neposrednega voda pogojujejo z zavrnitvijo dostopa do sistema na podlagi, če je to ustrezno, člena 6 ali z uvedbo postopka za reševanje spora v skladu s členom 60.
5. Države članice lahko zavrnejo izdajo energetskega dovoljenja za neposredni vod, če bi bila izdaja takšnega dovoljenja v nasprotju z uporabo določb o obveznostih javnih storitev iz člena 9. Taki zavrnitvi so priloženi ustrezno utemeljeni razlogi.

Člen 8

Postopek za izdajo energetskega dovoljenja za nove zmogljivosti

1. Za gradnjo novih proizvodnih zmogljivosti države članice sprejmejo postopek za izdajo energetskega dovoljenja, ki se izvaja v skladu z objektivnimi, preglednimi in nediskriminatornimi merili.
2. Države članice določijo merila za pridobitev energetskega dovoljenja za gradnjo proizvodne zmogljivosti na svojem ozemlju. Pri določanju ustreznih meril države članice upoštevajo:
 - (a) varnost in zanesljivost elektroenergetskega sistema, naprav in pripadajoče opreme;
 - (b) zdravje in varstvo ljudi;
 - (c) varovanje okolja;

- (d) rabo zemljišča in umeščanje v prostor;
 - (e) rabo javnih zemljišč;
 - (f) energetska učinkovitost;
 - (g) vrsto primarnih virov;
 - (h) značilnosti vlagatelja, kot so tehnična, gospodarska in finančna sposobnost;
 - (i) skladnost z ukrepi, sprejetimi na podlagi člena 9;
 - (j) prispevek proizvodne zmogljivosti k izpolnjevanju cilja za vso Unijo, ki je cilj najmanj 32-odstotnega deleža obnovljivih virov energije v končni bruto porabi energije Unije leta 2030 iz člena 3(1) Direktive (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁹⁾;
 - (k) prispevek proizvodne zmogljivosti k zmanjšanju emisij in
 - (l) druge možnosti namesto gradnje novih proizvodnih zmogljivosti, kot so rešitve za prilagajanje odjema in shranjevanje energije.
3. Države članice zagotovijo, da obstajajo posebni poenostavljeni in poenoteni postopki za izdajo energetskih dovoljenj za malo decentralizirano in/ali porazdeljeno proizvodnjo, ki upoštevajo njihovo omejeno velikost in morebitni vpliv.

Države članice lahko določijo smernice za ta posebni postopek za izdajo dovoljenj. Regulatorni organi ali drugi pristojni nacionalni organi, vključno z organi za načrtovanje, pregledajo te smernice in lahko predlagajo njihove spremembe.

Kadar države članice uvedejo posebne postopke za izdajo dovoljenj za rabo zemljišča v primeru novih infrastrukturnih projektov na področju proizvodnih zmogljivosti, države članice, kjer je to primerno, vključijo izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti v te postopke ter jih izvajajo na nediskriminatoren način ter v primernem časovnem okviru.

4. Postopki za izdajo energetskih dovoljenj in merila se objavijo. Vlagatelji so obveščeni o razlogih zavrnitve vloge za pridobitev energetskega dovoljenja. Ti razlogi so objektivni, nediskriminatorni, ustrezno utemeljeni in dobro obrazloženi. Vlagateljem so na voljo pritožbeni postopki.

Člen 9

Obveznosti javnih storitev

1. Brez poseganja v odstavku 2 države članice na podlagi svoje institucionalne organiziranosti in ob ustreznem upoštevanju načela subsidiarnosti zagotavljajo, da elektroenergetska podjetja delujejo v skladu z načeli te direktive z namenom oblikovanja konkurenčnega, zanesljivega in z okoljskega vidika trajnega trga električne energije ter teh podjetij ne diskriminirajo glede pravic ali obveznosti.
2. Ob popolnem upoštevanju ustreznih določb PDEU, zlasti člena 106 Pogodbe, lahko države članice v splošnem gospodarskem interesu naložijo podjetjem, ki delujejo v elektroenergetskem sektorju, obveznosti javnih storitev, ki se lahko nanašajo na zanesljivost, vključno z zanesljivostjo oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe in na varovanje okolja, ki vključuje energetska učinkovitost, energijo iz obnovljivih virov in varstvo podnebja. Te obveznosti so jasno določene, pregledne, nediskriminatorne in preverljive ter elektroenergetskim podjetjem v Uniji zagotavljajo enak dostop do nacionalnih porabnikov. Obveznosti javnih storitev, ki zadevajo določanje cen za dobavo električne energije, so skladne z zahtevami iz člena 5 te direktive.
3. Finančna nadomestila, druge oblike odškodnine in izključne pravice, ki jih država članica dodeli za izpolnjevanje obveznosti iz odstavka 2 tega člena ali za opravljanje osnovne oskrbe v skladu s členom 27, se zagotovijo na nediskriminatoren in pregleden način.
4. Države članice pri izvajanju te direktive obveščajo Komisijo o vseh ukrepih, ki jih sprejmejo za izpolnitev osnovne oskrbe in obveznosti javnih storitev, vključno z varstvom porabnikov in okolja, ter o njihovem možnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco, ne glede na to, ali je zaradi takšnih ukrepov potrebno odstopanje od te direktive ali ne. Komisijo nato vsaki dve leti obveščajo o kakršnih koli spremembah teh ukrepov, ne glede na to, ali je zaradi tega potrebno odstopanje od te direktive ali ne.

⁽¹⁹⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

5. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile členov 6, 7 in 8 te direktive, če bi uporaba teh določb pravno ali dejansko ovirala izpolnjevanje obveznosti, ki so naložene elektroenergetskim podjetjem v splošnem gospodarskem interesu, in če razvoj trgovanja ne bi bil prizadet do takšne mere, ki bi bila v nasprotju z interesi Unije. Interesi Unije med drugim vključujejo konkurenco za odjemalce v skladu s členom 106 PDEU in to direktivo.

POGLAVJE III

KREPITEV VLOGE IN VARSTVO PORABNIKOV

Člen 10

Osnovne pogodbene pravice

1. Države članice zagotovijo, da imajo vsi končni odjemalci pravico do dobave električne energije na osnovi sporazuma z dobaviteljem ne glede na to, v kateri državi članici je dobavitelj registriran, pod pogojem, da dobavitelj upošteva veljavne predpise o trgovanju in pravila glede izravnave. Tozadevno države članice zato sprejmejo vse potrebne ukrepe, da zagotovijo, da upravni postopki niso diskriminatorni do dobaviteljev, ki so že registrirani v drugi državi članici.

2. Brez poseganja v pravila Unije o varstvu porabnikov, zlasti v Direktivo 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁰⁾ in Direktivo Sveta 93/13/EGS ⁽²¹⁾, države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci zagotovljene pravice iz odstavkov 3 do 12 tega člena.

3. Končni odjemalci imajo pravico do pogodbe s svojim dobaviteljem, ki določa:

- (a) ime in naslov dobavitelja;
- (b) opravljene storitve, ponujeno raven kakovosti storitev in rok za prvo priključitev;
- (c) vrste nujenih vzdrževalnih storitev;
- (d) sredstva, prek katerih je mogoče pridobiti najnovejše informacije o vseh veljavnih tarifah, stroških vzdrževanja ter paketnih proizvodih ali storitvah;
- (e) trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in odstop od pogodbe ter storitev, vključno s proizvodi ali storitvami, ki so v paketu s temi storitvami, in ali je dovoljena brezplačna odpoved pogodbe;
- (f) dogovore o nadomestilu in povračilu, ki veljajo, če ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe, vključno z nenatančnim ali nepravočasnim izdajanjem računov;
- (g) način za sprožitev izvensodnih postopkov za reševanje sporov v skladu s členom 26;
- (h) informacije v zvezi s pravicami porabnikov, vključno z informacijami o obravnavanju pritožb in z informacijami, navedenimi v tem odstavku, ki se jasno sporočajo na računu ali na spletnih straneh elektroenergetskih podjetij.

Pogoji so pravični in znani vnaprej. V vseh primerih je treba te informacije zagotoviti pred sklenitvijo ali potrditvijo pogodbe. Tudi kadar se pogodbe sklepajo prek posrednikov, je treba informacije, ki se nanašajo na zadeve iz tega odstavka, zagotoviti pred sklenitvijo pogodbe.

Končni odjemalci prejmejo povzetek glavnih pogodbениh pogojev v razvidni obliki ter v jedrnatem in preprostem jeziku.

4. Končni odjemalci pravočasno prejmejo obvestilo o kakršni koli nameravani spremembi pogodbениh pogojev in so hkrati s prejemom tega obvestila obveščeni o pravici do odpovedi pogodbe. Dobavitelji svoje končne odjemalce

⁽²⁰⁾ Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 304, 22.11.2011, str. 64).

⁽²¹⁾ Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL L 95, 21.4.1993, str. 29).

neposredno in pravočasno ter na pregleden in razumljiv način obvestijo o vsakršni prilagoditvi dobavne cene, razlogih in pogojih za prilagoditev ter njenem obsegu, v vsakem primeru pa najpozneje dva tedna, gospodinske odjemalce pa najpozneje en mesec preden prilagoditev začne učinkovati. Države članice končnim odjemalcem zagotovijo možnost odpovedi od pogodb, če ti ne sprejmejo novih pogodbenih pogojev ali prilagoditev dobavne cene, o katerih jih obvesti njihov dobavitelj.

5. Dobavitelji končnim odjemalcem zagotovijo pregledne informacije o veljavnih cenah in tarifah ter splošno veljavnih pogojih v zvezi z dostopom do elektroenergetskih storitev in njihovo uporabo.

6. Dobavitelji končnim odjemalcem ponudijo možnost široke izbire načinov plačevanja. Ti načini plačevanja ne diskriminirajo odjemalcev po nepotrebnem. Vse razlike v stroških, povezanih z načini plačevanja ali predplačilnimi sistemi, morajo biti objektivne, nediskriminatorne in sorazmerne ter v skladu s členom 62 Direktive (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²²⁾ ne smejo preseči neposrednih stroškov, ki jih ima prejemnik plačila zaradi uporabe določenega načina plačevanja ali predplačilnega sistema.

7. Gospodinski odjemalci, ki imajo dostop do predplačilnih sistemov, v skladu z odstavkom 6 niso postavljeni v slabši položaj zaradi predplačilnih sistemov.

8. Dobavitelji končnim odjemalcem ponudijo poštene in pregledne splošne pogoje, ki so določeni v jasnem in nedvoumnem jeziku ter ne vsebujejo nepogodbenih ovir za uresničevanje pravic odjemalcev, kot je preobsežna pogodbeni dokumentacija. Odjemalci so zavarovani pred nepoštenimi ali zavajajočimi načini prodaje.

9. Končni odjemalci imajo pravico, da njihovi dobavitelji zanje opravljajo kakovostne storitve in ustrezno obravnavajo pritožbe. Dobavitelji pritožbe obravnavajo enostavno, pravično in pravočasno.

10. Končni odjemalci so ob dostopu do osnovne oskrbe po določbah, ki jih države članice sprejmejo v skladu s členom 2, obveščeni o svojih pravicah v zvezi z osnovno oskrbo.

11. Dobavitelji gospodinskim odjemalcem zagotovijo ustrezne informacije o alternativnih ukrepih za odklop dovolj zgodaj pred vsakim načrtovanim odklopom. Ti alternativni ukrepi so lahko viri podpore, s pomočjo katerih bi preprečili odklop, predplačilni sistemi, energetski pregledi, storitve energetskega svetovanja, alternativni načrti plačil, nasveti za upravljanje dolgov ali moratoriji na odklop ter odjemalcem, ki bodo odklopljeni od omrežja, ne bi smeli povzročati dodatnih stroškov.

12. Dobavitelji končnim odjemalcem zagotovijo zaključni račun po vsaki zamenjavi dobavitelja najpozneje šest tednov po taki zamenjavi.

Člen 11

Pravica do pogodbe z dinamičnimi cenami električne energije

1. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni okvir omogoča, da dobavitelji ponujajo pogodbe z dinamičnimi cenami električne energije. Države članice zagotovijo, da lahko končni odjemalci, ki imajo nameščene napredne števec, zahtevajo sklenitev pogodbe z dinamičnimi cenami električne energije z vsaj enim dobaviteljem in z vsakim dobaviteljem, ki ima več kot 200 000 končnih odjemalcev.

2. Države članice zagotovijo, da dobavitelji v celoti seznanijo končne odjemalce s priložnostmi, stroški in tveganji takih pogodb z dinamičnimi cenami električne energije, ter zagotovijo, da morajo dobavitelji končnim odjemalcem predložiti ustrezne informacije, tudi o potrebi namestitvi ustreznega števca električne energije. Regulativni organi spremljajo razvoj na trgu in ocenijo tveganja, ki jih lahko povzročijo novi proizvodi in storitve, ter obravnavajo prakso, ki vodi v zlorabe.

3. Dobavitelji morajo pred zamenjavo v pogodbo z dinamičnimi cenami električne energije pridobiti privolitev od vsakega končnega odjemalca.

⁽²²⁾ Direktiva (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES (UL L 337, 23.12.2015, str. 35).

4. Države članice ali njihovi regulativni organi, vsaj v obdobju desetih let po uvedbi pogodb z dinamičnimi cenami, spremljajo glavne spremembe v zvezi s temi pogodbami, vključno s tržnimi ponudbami in vplivom na račune porabnikov, zlasti stopnjo nestanovitnosti cen, in o tem objavijo letno poročilo.

Člen 12

Pravica do zamenjave in pravila o pristojbinah v zvezi z zamenjavo

1. Zamenjava dobavitelja ali udeleženca na trgu, dejavnega na področju agregiranja, se izvede v najkrajšem možnem času. Države članice zagotovijo, da je odjemalec, ki želi zamenjati dobavitelja ali udeleženca na trgu, dejavne na področju agregiranja, ob spoštovanju pogodbenih pogojev, upravičen do zamenjave v največ treh tednih od datuma zahteve. Najkasneje od leta 2026 naprej tehnični postopek za zamenjavo dobavitelja ne sme trajati dlje kot 24 ur in mora biti izvedljiv na kateri koli delovni dan.
2. Države članice zagotovijo, da se vsaj gospodinjskim odjemalcem in malim podjetjem v zvezi z zamenjavo ne zaračunajo nobene pristojbine.
3. Države članice se lahko z odstopanjem od odstavka 2 odločijo, da bodo dobaviteljem ali udeležencem na trgu, dejavnim na področju agregiranja, dovoljevale zaračunavati odstopnino odjemalcem, kadar ti odjemalci po lastni volji odpovedo pogodbo o dobavi s fiksno ceno električne energije, sklenjeno za določeno obdobje, pred njenim potekom, pod pogojem, da so pristojbine del pogodbe, ki jo je odjemalec sklenil po lastni volji, in če je odjemalec o takšnih pristojbinah jasno obveščen pred sklenitvijo pogodbe. Take pristojbine so sorazmerne in ne presegajo neposredne gospodarske škode, ki jo zaradi odjemalčeve odpovedi pogodbe utrpí dobavitelj ali udeleženec na trgu, dejaven na področju agregiranja, vključno s stroški paketnih naložb ali storitev, ki so bile za odjemalca že opravljene kot del pogodbe. Dokazno breme neposredne gospodarske škode nosi dobavitelj ali udeleženec na trgu, dejaven na področju agregiranja, dopustnost odstopnine pa nadzoruje regulativni organ ali kateri koli drug pristojni nacionalni organ.
4. Države članice zagotovijo, da se odjemalcem pravica do zamenjave dobavitelja ali udeležencev na trgu, dejavnih na področju agregiranja, zagotovi nediskriminatorno glede stroškov, vloženega truda in časa.
5. Gospodinjski odjemalci so upravičeni do udeležbe v sistemih kolektivne zamenjave. Države članice odpravijo vse regulativne ali upravne ovire za kolektivno zamenjavo, hkrati pa zagotovijo okvir, ki bo omogočil kar največje varstvo za porabnike, da se preprečijo zlorabe.

Člen 13

Pogodba o agregiranju

1. Države članice zagotovijo, da lahko vsi odjemalci neodvisno od svoje pogodbe o dobavi električne energije in izbranega elektroenergetska podjetja prosto kupujejo in prodajajo elektroenergetske storitve, vključno z agregiranjem, razen dobave.
2. Države članice zagotovijo, da v primeru, da želi končni odjemalec skleniti pogodbo o agregiranju, končni odjemalec lahko to stori brez soglasja elektroenergetskih podjetij končnega odjemalca.

Države članice zagotovijo, da tržni udeleženci, dejavni na področju agregiranja, odjemalce v celoti obvestijo o pogojih pogodb, ki jim jih ponujajo.

3. Države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci pravico na lastno zahtevo vsaj enkrat na obračunsko obdobje brezplačno prejeti vse pomembne podatke o prilagajanju odjema ali podatke o dobavljeni in prodani električni energiji.
4. Države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci brez diskriminacije glede stroškov, vloženega truda ali časa pravice iz odstavkov 2 in 3. Države članice zlasti zagotovijo, da dobavitelji odjemalcem ne določajo diskriminatornih tehničnih in upravnih zahtev, postopkov ali pristojbin na podlagi dejstva, da imajo sklenjeno pogodbo s tržnim udeležencem, dejavnim na področju agregiranja.

Člen 14

Orodja za primerjavo

1. Države članice zagotovijo, da imajo vsaj gospodinjiski odjemalci in mikropodjetja s pričakovano letno porabo pod 100 000 kWh brezplačen dostop do najmanj enega orodja za primerjavo ponudb dobaviteljev, vključno s ponudbami za pogodbe z dinamičnimi cenami električne energije. Odjemalci so obveščeni o tem, da so taka orodja na razpolago, v sklopu računov, skupaj z njimi ali na drug način. Orodja izpolnjujejo vsaj naslednje zahteve:

- (a) so neodvisna od udeležencev na trgu in zagotavljajo, da so elektroenergetska podjetja deležna enake obravnave pri rezultatih iskanja;
- (b) jasno navajajo svoje lastnike in fizično ali pravno osebo, ki upravlja z orodjem in ga nadzira, ter informacije o financiranju orodij;
- (c) določajo in navajajo jasna in objektivna merila, na katerih temelji primerjava, vključno s storitvami;
- (d) uporabljajo preprost in nedvoumen jezik;
- (e) zagotavljajo točne in najnovejše informacije ter navajajo čas zadnje posodobitve;
- (f) so dostopna za invalide, tako da so dojemljiva, opravljiva, razumljiva in robustna;
- (g) zagotavljajo učinkovit postopek za opozarjanje na nepravilne informacije o objavljenih ponudbah, ter
- (h) izvajajo primerjavo, pri čemer zahtevane osebne podatke omejujejo na tiste, ki so za primerjavo nujno potrebni.

Države članice zagotovijo, da vsaj eno orodje pokriva celotni trg. Kadar trg pokriva več orodij, ta orodja v okviru izvedljivega zajemajo karseda popoln nabor ponudb električne energije in znaten del trga, kadar ta orodja ne pokrivajo trga v celoti, pa pred prikazom rezultatov vključujejo jasno navedbo o tem.

2. Orodja iz odstavka 1 lahko upravlja kateri koli subjekt, tudi zasebne družbe in javni organi ali telesa.
3. Države članice imenujejo pristojni organ, ki bo odgovoren za izdajo znaka za zaupanje za orodja za primerjavo, ki izpolnjujejo zahteve iz odstavka 1, in zagotavlja, da orodja za primerjavo z znakom za zaupanje še naprej izpolnjujejo zahteve iz odstavka 1. Ta organ je neodvisen od vseh udeležencev na trgu in upravljavcev orodij za primerjavo.
4. Države članice lahko zahtevajo, da orodja za primerjavo iz odstavka 1 vključujejo primerjalne kriterije, povezane z vrsto storitev, ki jih nudijo dobavitelji.
5. Vsako orodje za primerjavo ponudb udeležencev na trgu je upravičeno do vloge za znak za zaupanje v skladu s tem členom na prostovoljni in nediskriminatorni osnovi.
6. Z odstopanjem od odstavkov 3 in 5 se lahko države članice odločijo, da ne bodo izdajale znakov za zaupanje za orodja za primerjavo, če orodja za primerjavo, ki izpolnjuje zahteve iz odstavka 1, zagotovi javni organ ali telo.

Člen 15

Aktivni odjemalci

1. Države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci pravico delovati kot aktivni odjemalci, ne da bi za njih veljale nesorazmerne diskriminatorne tehnične zahteve, administrativne zahteve, postopki in plačila ter omrežnine, ki ne odražajo stroškov.

2. Države članice za aktivne odjemalce zagotovijo, da:

- (a) imajo pravico do delovanja bodisi neposredno bodisi prek agregiranja;
- (b) imajo pravico do prodaje električne energije iz lastne proizvodnje, tudi na podlagi pogodb o nakupu električne energije;

- (c) imajo pravico do sodelovanja v programih prožnosti in programih energetske učinkovitosti;
- (d) lahko upravljanje naprav, ki jih potrebujejo za svoje dejavnosti, prenesejo na tretjo osebo, vključno z namestitvijo, obratovanjem, obdelavo podatkov in vzdrževanjem, in da se tretja oseba ne šteje kot aktivni odjemalec;
- (e) zanje veljajo omrežnine, ki odražajo stroške, so pregledne in nediskriminatorne ter v skladu s členom 59(9) te direktive in členom 18 Uredbe (EU) 2019/943 ločeno obračunane za električno energijo, dovedeno v omrežje, in električno energijo, prejeta iz omrežja, s čimer se zagotovi, da zadostno in uravnoteženo prispevajo k delitvi skupnih stroškov sistema;
- (f) so finančno odgovorni za bilančna odstopanja, ki jih povzročajo v elektroenergetskem sistemu; v tem smislu so finančno odgovorni akterji ali pa svojo bilančno odgovornost prenesejo v skladu s členom 5 Uredbe (EU) 2019/943.

3. Države članice imajo lahko v svojem nacionalnem pravu različne določbe, ki se uporabljajo za posamezne aktivne odjemalce in aktivne odjemalce, ki delujejo skupaj, pod pogojem, da se vse pravice in obveznosti na podlagi tega člena uporabljajo za vse aktivne odjemalce. Vsako drugačno obravnavanje aktivnih odjemalcev, ki delujejo skupaj, mora biti sorazmerno in ustrezno utemeljeno.

4. Države članice, katerih obstoječi programi ne obračunavajo ločeno električne energije, dovedene v omrežje, in električne energije, prejete iz omrežja, ne smejo odobriti novih pravic na podlagi teh programov po 31. decembru 2023. Vsi odjemalci, za katere veljajo obstoječi programi, imajo vedno možnost, da se odločijo za nov program, ki kot osnovo za izračun omrežnine ločeno obračunava električno energijo, dovedeno v omrežje, in električno energijo, prejeta iz omrežja.

5. Države članice zagotovijo, da aktivni odjemalci, ki imajo v lasti objekte za shranjevanje energije:

- (a) imajo pravico do priključitve v omrežje v razumnem roku po vložitvi zahteve, če so izpolnjeni vsi potrebni pogoji, kot sta bilančna odgovornost in ustrezno merjenje;
- (b) niso predmet dvojnega zaračunavanja, vključno z omrežnino, za shranjeno električno energijo, ki ostane v njihovih prostorih, ali pri zagotavljanju storitev prožnosti za sistemske operaterje;
- (c) zanje ne veljajo nesorazmerne zahteve glede licenc ali pristojbin;
- (d) lahko zagotavljajo več storitev hkrati, če je to tehnično izvedljivo.

Člen 16

Energetske skupnosti državljanov

1. Države članice vzpostavijo regulativni okvir za omogočanje energetske skupnosti državljanov, s katerim zagotovijo, da:

- (a) je sodelovanje v energetske skupnosti državljanov odprto in prostovoljno;
- (b) je članom ali družbenikom energetske skupnosti državljanov dovoljeno, da izstopijo iz skupnosti; v tem primeru se uporablja člen 12;
- (c) člani ali družbeniki energetske skupnosti državljanov ne izgubijo pravic in obveznosti, ki jih imajo kot gospodinjski odjemalci ali aktivni odjemalci;
- (d) ustreznemu operaterju distribucijskega sistema ob pravičnem nadomestilu, ki ga oceni regulativni organ, sodelujejo z energetskimi skupnostmi državljanov, da se olajša prenos električne energije znotraj teh energetske skupnosti;
- (e) za energetske skupnosti državljanov veljajo nediskriminatorni, pravični, sorazmerni in pregledni postopki in takse, vključno v zvezi z registracijo in izdajo dovoljenj, ter pregledne in nediskriminatorne omrežnine, ki v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2019/943 odražajo stroške, da se zagotovi njihov zadosten in uravnotežen prispevek k delitvi skupnih stroškov sistema.

2. Države članice lahko za energetske skupnosti državljanov vzpostavijo ustrezen regulativni okvir, s katerim bo zagotovljeno, da:

- (a) so odprte za čezmejno sodelovanje;
- (b) imajo pravico do lastništva, vzpostavitve, nakupa ali zakupa distribucijskih omrežij in do avtonomnega upravljanja teh omrežij v skladu s pogoji iz odstavka 4 tega člena;
- (c) za njih veljajo izjeme iz člena 38(2).

3. Države članice za energetske skupnosti državljanov zagotovijo, da:

- (a) imajo nediskriminatoren dostop do vseh trgov električne energije, bodisi neposredno bodisi prek agregiranja;
- (b) se obravnavajo nediskriminatorno in sorazmerno glede na dejavnosti, pravice in obveznosti, ki jih imajo kot končni odjemalci, proizvajalci, dobavitelji, operaterji distribucijskih sistemov ali udeleženci na trgu, ki so dejavni na področju agregiranja;
- (c) so finančno odgovorne za bilančna odstopanja, ki jih povzročajo v elektroenergetskem sistemu; v tem smislu so finančno odgovorni akterji ali pa svojo bilančno odgovornost prenesejo v skladu s členom 5 Uredbe (EU) 2019/943;
- (d) se v zvezi s samoproducedeno električno energijo obravnavajo kot aktivni odjemalci v skladu s točko (e) člena 15(2);
- (e) imajo pravico, da znotraj energetske skupnosti državljanov v skladu z določbami tega člena uredijo souporabo električne energije, ki jo proizvedejo proizvodne naprave v lasti skupnosti, pod pogojem izpolnjevanja drugih pogojev iz tega člena ter po pogojem, da se ohranijo pravice in obveznosti, ki jih imajo člani skupnosti kot končni odjemalci.

Za namene točke (e) prvega pododstavka, kadar se električna energija souporablja, je to brez poseganja v veljavne omrežnine, tarife in dajatve v skladu s pregledno analizo stroškov in koristi distribuiranih virov energije, ki jo izdelata pristojni nacionalni organ.

4. Države članice se lahko odločijo, da energetskim skupnostim državljanov podelijo pravico do upravljanja distribucijskih omrežij na njihovem območju delovanja in določijo ustrezne postopke brez poseganja v poglavje IV ali druga pravila in ureditve, ki se uporabljajo za operaterje distribucijskih sistemov. Če je takšna pravica podeljena, države članice zagotovijo, da:

- (a) imajo energetske skupnosti državljanov pravico, da z ustreznim operaterjem distribucijskega sistema ali operaterjem prenosnega sistema, na katerega je njihovo omrežje priključeno, sklenejo sporazum o upravljanju omrežja;
- (b) za energetske skupnosti državljanov veljajo ustrezne omrežnine na priključnih točkah med njihovim omrežjem in distribucijskim omrežjem zunaj energetske skupnosti državljanov. Te omrežnine v skladu s členom 59(7) obračunavajo ločeno za električno energijo, dovedeno v distribucijsko omrežje, in električno energijo, prejeta iz distribucijskega omrežja zunaj lokalne energetske skupnosti;
- (c) energetske skupnosti državljanov ne diskriminirajo ali delujejo v škodo odjemalcev, ki ostanejo priključeni na distribucijski sistem.

Člen 17

Prilaganje odjema prek agregiranja

1. Države članice dovolijo in spodbujajo udeležbo v prilaganju odjema prek agregiranja. Države članice dovolijo končnim odjemalcem, tudi tistim, ki nudijo prilaganje odjema prek agregiranja, nediskriminatorno udeležbo na vseh trgih električne energije skupaj s proizvajalci.

2. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnih sistemov in operaterji distribucijskih sistemov pri zagotavljanju pomožnih storitev nediskriminatorno obravnavajo udeležence na trgu, dejavne na področju agregiranja prilaganja odjema, kot tudi proizvajalce, na podlagi njihovih tehničnih zmogljivosti.

3. Države članice zagotovijo, da njihov zadevni regulativni okvir vsebuje vsaj naslednje elemente:

- (a) pravico vsakega udeleženca na trgu, dejavnega na področju agregiranja, vključno z neodvisnimi agregatorji, da vstopi na trge električne energije brez soglasja drugih udeležencev na trgu;

- (b) nediskriminatorna in pregledna pravila, ki jasno določajo vloge in obveznosti vseh elektroenergetskih podjetij in odjemalcev;
- (c) nediskriminatorna in pregledna pravila in postopke za izmenjavo podatkov med udeleženci na trgu, dejavnimi na področju agregiranja, in drugimi elektroenergetskimi podjetji, ki zagotavljajo enostaven dostop do podatkov pod enakimi in nediskriminatornimi pogoji, vendar ob popolnem varstvu poslovno občutljivih podatkov in osebnih podatkov odjemalcev;
- (d) obveznost udeležencev na trgu, dejavnih na področju agregiranja, da so finančno odgovorni za bilančna odstopanja, ki jih povzročajo v elektroenergetskem sistemu; v tem smislu so finančno odgovorni akterji ali pa svojo bilančno odgovornost prenesejo v skladu s členom 5 Uredbe (EU) 2019/943;
- (e) določbo za končne odjemalce, ki imajo pogodbo z neodvisnimi agregatorji, da jim njihovi dobavitelji ne nalagajo neupravičenih plačil, kazni ali drugih neupravičenih pogodbenih omejitev;
- (f) mehanizem reševanja sporov med udeleženci na trgu, dejavnimi na področju agregiranja, in drugimi udeleženci na trgu, vključno z odgovornostjo za odstopanja.

4. Države članice lahko od elektroenergetskih podjetij ali sodelujočih končnih odjemalcev zahtevajo, da plačajo finančno nadomestilo drugim udeležencem na trgu ali bilančno odgovornim akterjem udeležencev na trgu, če so ti udeleženci na trgu ali bilančno odgovorne akterje neposredno prizadeti zaradi aktivacije prilagajanja odjema. To finančno nadomestilo ne ovira vstopa na trg udeležencem na trgu, ki so dejavni na področju agregiranja, in tudi ne ovirajo prožnosti. V takih primerih je to nadomestilo omejeno na kritje nastalih stroškov, ki jih imajo dobavitelji udeleženi odjemalcev ali bilančno odgovorni akterji dobaviteljev med aktivacijo prilagajanja odjema. Pri metodi izračuna za nadomestilo se lahko upoštevajo koristi, ki jih imajo zavoljo neodvisnih agregatorjev drugi udeleženci na trgu, in v takih primerih se lahko od agregatorjev ali udeleženi odjemalcev zahteva, da prispevajo k takemu nadomestilu, vendar le, in v obsegu, če koristi za vse dobavitelje, odjemalce in njihove bilančno odgovorne akterje ne presegajo neposrednih nastalih stroškov. Metodo izračuna mora odobriti regulativni organ ali drug pristojni nacionalni organ.

5. Države članice zagotovijo, da regulativni organi ali, kadar tako zahteva njihovo pravo, operaterji prenosnih sistemov in operaterji distribucijskih sistemov v tesnem sodelovanju z udeleženci na trgu in končnimi odjemalci določijo tehnične zahteve udeležbe v prilagajanju odjema na vseh trgih električne energije na podlagi tehničnih značilnosti teh trgov in zmogljivosti prilagajanja odjema. Te zahteve zajemajo tudi udeležbo združenih bremen.

Člen 18

Računi in informacije na računu

1. Države članice zagotovijo, da so računi in informacije na računu pravilne, razumljive, jasne, jedrnate, uporabniku prijazne in predstavljene na način, ki olajšuje primerjavo s strani končnih odjemalcev. Končni odjemalci na zahtevo prejmejo jasno in razumljivo pojasnilo o tem, kako je bil pripravljen njihov račun, zlasti če računi ne temeljijo na dejanski porabi.
2. Države članice zagotovijo, da končni odjemalci vse račune in informacije na računu prejmejo brezplačno.
3. Države članice zagotovijo, da se končnim odjemalcem ponudi možnost elektronskega prejemanja računov in informacij na računu ter možnost sklenitve prožnih ureditev za dejansko plačilo računov.
4. Če pogodba vsebuje prihodnje spremembe proizvoda ali cene ali popusta, mora biti to navedeno na računu skupaj z datumom, ko se sprememba izvrši.
5. Države članice se posvetujejo s porabniškimi organizacijami, ko nameravajo spremeniti zahteve glede vsebine računov.
6. Države članice zagotovijo, da računi in informacije na računih izpolnjujejo minimalne zahteve iz Priloge I.

Člen 19

Sistemi naprednega merjenja

1. Za spodbujanje energetske učinkovitosti in krepitev vloge končnih odjemalcev, države članice ali regulativni organ, kadar država članica tako določi, elektroenergetskim podjetjem in drugim udeležencem na trgu močno priporočajo, naj optimizirajo svojo porabo električne energije, med drugim z nudenjem storitev upravljanja energije, razvojem inovativnih formul za oblikovanje cen in uvajanjem sistemov naprednega merjenja, ki so interoperabilni, zlasti s porabniški sistemi za upravljanje z energijo in naprednimi omrežji v skladu z veljavnimi pravili Unije o varstvu podatkov.
2. Države članice na svojem ozemlju zagotovijo uvedbo sistemov naprednega merjenja, ki bodo pripomogli k aktivni udeležbi odjemalcev na trgu električne energije. Za tako uvedbo se lahko zahteva ocena stroškov in koristi, ki se izvede v skladu z načeli iz Prilogo II.
3. Države članice, ki nadaljujejo z uvajanjem sistemov naprednega merjenja, sprejmejo in objavijo minimalne funkcionalne in tehnične zahteve za sisteme naprednega merjenja, ki bodo uvedeni na njihovem ozemlju v skladu s členom 20 in Prilogo II. Države članice zagotovijo interoperabilnost teh sistemov naprednega merjenja ter njihovo zmožnost zagotavljanja podatkov za porabniške sisteme za upravljanje z energijo. Glede tega države članice upoštevajo uporabo ustreznih razpoložljivih standardov, vključno s tistimi, ki omogočajo interoperabilnost, najboljšo prakso in pomen razvoja naprednih omrežij in razvoja notranjega trga električne energije.
4. Države članice, ki uvajajo sisteme naprednega merjenja, zagotovijo, da končni odjemalci prispevajo k stroškom, povezanim z uvajanjem, in sicer na pregleden in nediskriminatoren način, pri čemer upoštevajo dolgoročne koristi vzdolž celotne vrednostne verige. Države članice ali pristojni nacionalni organi, kadar tako določi država članica, to uvajanje na svojem ozemlju redno spremljajo, da lahko sledijo doseganju koristi za porabnike.
5. Kadar je uvajanje sistemov naprednega merjenja v postopku ocene stroškovne učinkovitosti iz odstavka 2 ocenjeno negativno, države članice zagotovijo, da se ta ocena vsaj na štiri leta ali pogosteje pregleda in kot odgovor na večje spremembe osnovnih predpostavk, razvoja tehnologije in razvoja na trgu. Ko je na razpolago rezultat posodobljene ocene stroškov in koristi, države članice o njem uradno obvestijo Komisijo.
6. Določbe o sistemu naprednega merjenja iz te direktive se uporabljajo za bodoče naprave in naprave, ki nadomeščajo starejše napredne števec. Sistemi naprednega merjenja, ki so že nameščeni ali katerih začetek delovanja se je začel pred 4. julijem 2019, se lahko uporabljajo do konca njihove življenjske dobe, sistemi naprednega merjenja, ki ne izpolnjujejo zahtev iz člena 20 in Priloge II, pa se po 5. juliju 2031 ne uporabljajo več.

Za namene tega odstavka „začetek del“ pomeni bodisi začetek gradbenih del v okviru naložbe bodisi prvo trdno zavezo za naročilo opreme ali drugo zavezo, po kateri naložbe ni mogoče več preklicati, če slednja nastopi pred začetkom gradbenih del. Nakup zemljišča in pripravljala dela, kot je pridobivanje dovoljenj in izvajanje predhodnih študij izvedljivosti, se ne štejejo za začetek del. Pri prevzemih „začetek del“ pomeni trenutek pridobitve sredstev, neposredno povezanih s prevzetim podjetjem.

Člen 20

Funkcionalnosti sistemov naprednega merjenja

Kadar je uvedba sistemov naprednega merjenja v postopku ocene stroškovne učinkovitosti iz člena 19(2) pozitivna ali kadar se sistemi naprednega merjenja uvaja sistematično po 4. juliju 2019, države članice uvedejo sisteme naprednega merjenja v skladu z evropskimi standardi, Prilogo II in naslednjimi zahtevami:

- (a) sistemi naprednega merjenja natančno merijo dejansko porabo električne energije in končnim odjemalcem lahko dajejo na razpolago informacije o dejanskem času uporabe. Potrjeni podatki o pretekli porabi so za končne odjemalce enostavno in varno dostopni in grafično prikazani, in sicer na zahtevo in brez dodatnih stroškov. Nepotrjeni podatki o porabi v skoraj realnem času so za končne odjemalce prav tako enostavno in varno dostopni, in sicer brez dodatnih stroškov prek standardiziranega vmesnika ali dostopa na daljavo, z namenom omogočanja avtomatiziranih programov energetske učinkovitosti, prilagajanju odjema in drugim storitvam;

- (b) varnost sistemov naprednega merjenja in sporočanja podatkov je skladna z zadevnimi pravili Unije na področju varnosti ob upoštevanju najboljših razpoložljivih tehnologij za zagotavljanje najvišje ravni kibernetске varnosti, pri čemer se upoštevajo stroški in načela sorazmernosti;
- (c) zasebnost in varstvo osebnih podatkov končnih odjemalcev sta skladna z zadevnimi pravili Unije na področju varstva osebnih podatkov in zasebnosti;
- (d) upravljalci števecov zagotovijo, da števec ali števeci aktivnih odjemalcev lahko upoštevajo električno energijo, ki je bila dovedena v omrežje iz objektov aktivnih odjemalcev;
- (e) če tako zahtevajo končni odjemalci, se podatki s števecov o njihovem dovajanju in odjemu električne energije dajo na razpolago njim samim v skladu z izvedbenimi akti, sprejetimi v skladu s členom 24, prek standardiziranega komunikacijskega vmesnika ali dostopa na daljavo, ali tretji osebi, ki deluje v njihovem imenu, in sicer v lahko razumljivi obliki, tako da lahko primerjajo pogodbene na enaki osnovi;
- (f) končni odjemalci pred namestitvijo ali ob namestitvi naprednih števecov dobijo ustrezne nasvete in informacije, zlasti o vseh svojih možnostih v zvezi z upravljanjem odčitavanja števecov in spremljanjem porabe energije ter o zbiranju in obdelavi osebnih podatkov v skladu z veljavnimi pravili Unije na področju varstva osebnih podatkov;
- (g) sistemi naprednega merjenja porabe končnim odjemalcem omogočajo merjenje in poravnavo v časovnih intervalih, ki ustrezajo bilančnemu obračunskemu intervalu na nacionalnem trgu.

Za namene točke (e) prvega pododstavka mora biti končnemu odjemalcu omogočeno, da pridobi svoje podatke s števecov ali jih posreduje drugi osebi brez dodatnih stroškov in v skladu s svojo pravico do prenosljivosti podatkov na podlagi pravil Unije o varstvu podatkov.

Člen 21

Pravica do naprednega števca

1. Kadar je uvedba sistemov naprednega merjenja v postopku ocene stroškovne učinkovitosti iz odstavka člena 19(2) ocenjena negativno in se sistemi naprednega merjenja ne uvajajo sistematično, države članice zagotovijo, da ima vsak končni odjemalec, ki plača s tem povezane stroške, na zahtevo pravico, da se mu pod pravičnimi, razumnimi in stroškovno učinkovitimi pogoji namesti oziroma, kadar je primerno, posodobi napredni števec, ki je:
 - (a) kadar je tehnično možno, opremljen s funkcionalnostmi iz člena 20 ali z minimalnim naborom funkcionalnosti, ki ga opredelijo in objavijo države članice na nacionalni ravni v skladu s Prilogo II;
 - (b) interoperabilen in opremljen za zagotavljanje zelene povezanosti števecne infrastrukture s porabniškimi sistemi za upravljanje z energijo v skoraj realnem času.
2. Države članice ali, kadar je tako določila država članica, pristojni nacionalni organi v zvezi z odjemalčevo zahtevo za napredni števec na podlagi odstavka 1:
 - (a) zagotovijo, da so v ponudbi končnemu odjemalcu, ki zahteva namestitev naprednega števca, izrecno navedene in jasno opisane:
 - (i) funkcije in interoperabilnost, ki jih napredni števec lahko podpira, storitve, ki so možne, in realne koristi pametnega števca v danem trenutku;
 - (ii) stroški, povezani z naprednim števcem, ki jih mora nositi končni odjemalec;
 - (b) zagotovijo, da se števec namesti v razumnem času, najpozneje pa štiri mesece od odjemalčeve zahteve;
 - (c) redno, najmanj pa vsaki dve leti, pregledajo in objavijo stroške, povezane s števcem, in spremljajo razvoj teh stroškov kot posledico tehnoloških sprememb in morebitnih posodobitev sistemov merjenja.

*Člen 22***Običajni števc**

1. Kadar končni odjemalci nimajo naprednih števcov, države članice pri vsakem končnem odjemalcu zagotovijo, da so opremljeni s posameznimi običajnimi števci, ki natančno merijo njihovo dejansko porabo.
2. Države članice zagotovijo, da lahko končni odjemalci brez težave odčitavajo svoje običajne števce, bodisi neposredno bodisi posredno prek spletnega ali kakšnega drugega ustreznega vmesnika.

*Člen 23***Upravljanje podatkov**

1. Pri določitvi pravil o upravljanju in izmenjavi podatkov države članice ali pristojni nacionalni organi, kadar je tako določila država članica, določijo pravila, na podlagi katerih lahko upravičene stranke dostopajo do podatkov končnega odjemalca v skladu s tem členom in veljavnim pravnim okvirom Unije. Za namene te direktive se šteje, da podatki zajemajo podatke o merjenju in porabi ter podatke, potrebne za zamenjavo dobavitelja odjemalca, prilagajanje odjemu in druge storitve.
2. Države članice organizirajo upravljanje podatkov, da bi zagotovile učinkovit in varen dostop do podatkov in njihovo izmenjavo ter zaščito in varstvo podatkov.

Ne glede na model upravljanja podatkov, ki se uporablja v vsaki državi članici, stranke, odgovorne za upravljanje podatkov, vsaki upravičeni stranki omogočijo dostop do podatkov končnega odjemalca v skladu z odstavkom 1. Zahtevani podatki morajo biti upravičenim strankam na razpolago nediskriminatorno in istočasno. Dostop do podatkov mora biti enostaven, ustrezni postopki za pridobitev dostopa pa javno dostopni.

3. Pravila o dostopu do podatkov in shranjevanju podatkov za namene te direktive so v skladu z ustreznim pravom Unije.

Obdelava osebnih podatkov v okviru te direktive se izvede v skladu z Uredbo (EU) 2016/679.

4. Države članice ali, kadar je tako določila država članica, pristojni nacionalni organi pooblastijo in certificirajo ali po potrebi nadzorujejo stranke, ki upravljajo podatke, da bi zagotovili, da izpolnjujejo zahteve iz te direktive.

Države članice se lahko brez poseganja v naloge pooblaščenih oseb za varstvo podatkov v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 odločijo, da od strank, ki upravljajo podatke, zahtevajo imenovanje nadzornikov za skladnost, odgovornih za spremljanje izvajanja ukrepov, ki jih sprejmejo ustrezne stranke za zagotavljanje nediskriminatornega dostopa do podatkov in izpolnjevanja zahtev iz te direktive.

Države članice lahko imenujejo nadzornike za skladnost ali organe iz točke (d) člena 35(2) te direktive, za izpolnjevanje obveznosti iz tega odstavka.

5. Končnim odjemalcem se ne sme dodatno zaračunavati dostop do njihovih podatkov ali zahteva za prenos teh podatkov.

Države članice so odgovorne za določanje ustreznih stroškov za dostop do podatkov s strani upravičenih strank.

Države članice ali, kadar je tako določila država članica, pristojni nacionalni organi zagotovijo, da so vsi stroški, ki jih zaračunavajo nadzorovani organi, ki zagotavljajo podatkovne storitve, razumni in upravičeni.

*Člen 24***Zahteve za interoperabilnost in postopki za dostop do podatkov**

1. Da bi spodbujale konkurenco na maloprodajnem trgu in v izogib pretiranim upravnim stroškom za upravičene stranke, države članice olajšajo popolno interoperabilnost energetskega sektorja v Uniji.

2. Komisija z izvedbenimi akti sprejme zahteve za interoperabilnost ter nediskriminatorne in pregledne postopke za dostop do podatkov iz člena 23(1). Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 68(2).
3. Države članice zagotovijo, da elektroenergetska podjetja uporabljajo zahteve za interoperabilnost in postopke za dostop do podatkov iz odstavka 2 ali 3. Te zahteve in postopki temeljijo na obstoječi nacionalni praksi.

Člen 25

Enotne kontaktne točke

Države članice zagotovijo enotne kontaktne točke, da se odjemalcem posredujejo vse potrebne informacije glede njihovih pravic, veljavnega prava in mehanizmov za reševanje sporov, ki so jim na voljo v primeru spora. Te enotne kontaktne točke so lahko vključene v splošne informacijske točke za porabnike.

Člen 26

Pravica do zunajsodnega reševanja sporov

1. Države članice zagotovijo, da so končnim odjemalcem za reševanje sporov v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki jih določa ta direktiva, na voljo enostavni, pravični, pregledni, neodvisni, uspešni in učinkoviti mehanizmi zunajsodnega reševanja sporov s prek neodvisnega mehanizma, kot je varuh pravic porabnikov energije ali organ za porabnike, ali prek regulativnega organa. Kadar je končni odjemalec porabnik v smislu Direktive 2013/11/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²³⁾, morajo biti taki zunajsodni mehanizmi skladni z zahtevami glede kakovosti iz Direktive 2013/11/EU in morajo določati sistem povračil in/ali odškodnin, kadar je to upravičeno.
2. Kadar je potrebno, države članice zagotovijo, da subjekti za alternativno reševanje sporov sodelujejo, da bi zagotovili enostavno, pošteno, pregledno, neodvisno, uspešno in učinkovito alternativno reševanje vseh sporov, ki izhajajo iz proizvodov ali storitev, povezanih ali združenih s proizvodom ali storitvijo, ki spada na področje uporabe te direktive.
3. Sodelovanje elektroenergetskih podjetij v mehanizmi za izvensodno reševanje sporov za gospodinjske odjemalce je obvezno, razen če država članica Komisiji dokaže, da so drugi mehanizmi enako učinkoviti.

Člen 27

Osnovna oskrba

1. Države članice zagotovijo, da vsi gospodinjski odjemalci in, kadar je po mnenju držav članic ustrezno, mala podjetja, uživajo osnovno oskrbo, to je pravico do oskrbe na njihovem območju z električno energijo določene kakovosti po konkurenčnih, lahko in jasno primerljivih ter preglednih in nediskriminatornih cenah. Da bi države članice zagotovile ponudbo osnovne oskrbe, lahko imenujejo zasilnega dobavitelja. Države članice naložijo operaterjem distribucijskih sistemov obveznost povezave njihovih odjemalcev na omrežje pod pogoji in po tarifah, ki so določene v skladu s postopkom, določenim v členu 59(7). Ta direktiva državam članicam ne preprečuje krepitev tržnega položaja gospodinjskih odjemalcev ter malih in srednjih negospodinjskih odjemalcev s pospeševanjem možnosti prostovoljnega povezovanja zaradi zastopanja navedene skupine odjemalcev.
2. Odstavek 1 se izvaja na pregleden in nediskriminatoren način in ne preprečuje proste izbire dobavitelja, določene v členu 4.

⁽²³⁾ Direktiva 2013/11/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o alternativnem reševanju potrošniških sporov ter spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2009/22/ES (Direktiva o alternativnem reševanju potrošniških sporov) (UL L 165, 18.6.2013, str. 63).

Člen 28

Ranljivi odjemalci

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zaščitijo odjemalce, in zagotovijo zlasti ustrezne nadzorne ukrepe za zaščito ranljivih odjemalcev. V tej zvezi vsaka država članica opredeli koncept ranljivih odjemalcev, ki se lahko nanaša na energetske revščine in med drugim lahko prepoveduje odklop električne energije tem odjemalcem v kritičnem obdobju. Koncept ranljivih odjemalcev lahko vključuje ravni dohodkov, delež izdatkov za energijo od razpoložljivega dohodka, energetska učinkovitost stanovanj, kritično odvisnost od električne opreme iz zdravstvenih razlogov, starost ali druga merila. Države članice zagotovijo, da se izvajajo pravice in obveznosti, povezane z ranljivimi odjemalci. Zlasti sprejmejo ukrepe za zaščito odjemalcev v odmaknjenih območjih. Zagotovijo visoko raven varstva porabnikov, zlasti glede preglednosti splošnih pogodbenih pogojev, splošnih informacij in mehanizmov za reševanje sporov.

2. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, kot so zagotavljanje dajatev v okviru sistemov socialne varnosti, da zagotovijo potrebno oskrbo ranljivih odjemalcev, ali zagotavljanje podpore za izboljšanje energetske učinkovitosti, zato da bi obravnavale energetske revščine, kadar se ugotovi, da obstaja v skladu s točko (d) člena 3(3) Uredbe (EU) 2018/1999, vključno v širšem kontekstu revščine. Ti ukrepi ne ovirajo dejanskega odprtja trga, kakor je določeno v členu 4, ali njegovega delovanja, o njih pa se v skladu s členom 9(4) po potrebi uradno obvesti Komisija. To uradno obveščanje lahko vključuje ukrepe, ki se sprejmejo v okviru splošnega sistema socialne varnosti.

Člen 29

Energetska revščina

Države članice pri ocenjevanju števila gospodinjstev z energetske revščine v skladu s točko (d) člena 3(3) Uredbe (EU) 2018/1999 določijo in objavijo niz meril, ki lahko vključujejo nizke dohodke, visok delež izdatkov za energijo od razpoložljivega dohodka in nizko energetska učinkovitost.

Komisija v tem okviru in v okviru člena 5(5) zagotovi smernice za opredelitev pojma „znatno število gospodinjstev z energetske revščine“, pri čemer izhaja iz predpostavke, da se vsak delež gospodinjstev z energetske revščine lahko šteje za znaten.

POGLAVJE IV

OBRATOVANJE DISTRIBUCIJSKEGA SISTEMA

Člen 30

Imenovanje operaterjev distribucijskih sistemov

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetij, ki imajo v lasti distribucijske sisteme ali so zanje odgovorna, da imenujejo enega ali več operaterjev distribucijskih sistemov za obdobje, ki ga določijo države članice, ob upoštevanju učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja.

Člen 31

Naloga operaterjev distribucijskih sistemov

1. Operater distribucijskega sistema je odgovoren za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema, da izpolnjuje zahteve po distribuciji električne energije, ter za upravljanje, vzdrževanje in razvoj varne, zanesljive in učinkovite distribucije električne energije na svojem območju v ekonomsko sprejemljivih pogojih in z obveznim upoštevanjem varovanja okolja ter energetske učinkovitosti.

2. V nobenem primeru operater distribucijskega sistema ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.

3. Operater distribucijskega sistema posreduje uporabnikom sistema podatke, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema, vključno z njegovo uporabo.

4. Država članica lahko od operaterja distribucijskega sistema v skladu s členom 12 Uredbe (EU) 2019/943 zahteva, naj pri razporejanju obratov za proizvodnjo električne energije daje prednost obratom, ki uporabljajo obnovljive vire ali takim, ki uporabljajo soproizvodnjo z visokim izkoristkom.
5. Vsak operater distribucijskega sistema deluje kot nevtralni tržni povezovalac pri nabavi energije, ki jo rabi za pokritje izgub energije v svojem sistemu, v skladu s preglednimi, nediskriminatornimi in tržno zasnovanimi postopki, kadar izvaja to dejavnost.
6. Kadar je operater distribucijskega sistema odgovoren za naročanje proizvodov in storitev, potrebnih za učinkovito, zanesljivo in varno obratovanje distribucijskega sistema, so pravila, ki jih operater distribucijskega sistema sprejme v ta namen, objektivna, pregledna in nediskriminatorna ter se oblikujejo ob usklajevanju z operaterji prenosnih sistemov in drugimi zadevnimi udeleženci na trgu. Pogoji, vključno s pravili in tarifami, kadar je to ustrezno, za zagotavljanje takšnih proizvodov in storitev s strani operaterjev distribucijskih sistemov se določijo nediskriminatorno v skladu s členom 59(7) in ob upoštevanju stroškov ter se objavijo.
7. Operater distribucijskega sistema pri izvajanju nalog iz odstavka 6 nefrekvenčne pomožne storitve, ki jih potrebuje za svoj sistem, naroča po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih, razen če je regulativni organ ocenil, da tržno zagotavljanje nefrekvenčnih pomožnih storitev ekonomsko ni učinkovito, in je odobril odstopanje. Obveznost glede naročanja nefrekvenčnih pomožnih storitev ne velja za popolnoma integrirane omrežne elemente.
8. Z naročanjem proizvodov in storitev iz odstavka 6 se zagotovi učinkovito sodelovanje vseh kvalificiranih udeležencev na trgu, vključno z udeleženci na trgu, ki ponujajo energijo iz obnovljivih virov, udeleženci na trgu, ki se ukvarjajo s prilagajanjem odjema, upravljavci objektov za shranjevanje energije in udeleženci na trgu, dejavnimi na področju agregiranja, zlasti s tem, da se od regulativnih organov in operaterjev distribucijskih sistemov zahteva, da v tesnem sodelovanju z vsemi udeleženci na trgu, ter tudi z operaterji prenosnih sistemov, določijo zahteve za udeležbo na teh trgih na podlagi tehničnih značilnosti teh trgov in zmožnosti vseh udeležencev na trgu.
9. Operaterji distribucijskih sistemov sodelujejo z operaterji prenosnih sistemov z namenom učinkovitega sodelovanja udeležencev na trgu, priključenih na njihovo omrežje, na maloprodajnih, veleprodajnih in izravnalnih trgih. Zagotavljanje storitev izravnave, ki izhajajo iz virov, ki se nahajajo v distribucijskem sistemu, se dogovori z ustreznim operaterjem prenosnega sistema v skladu s členom 57 Uredbe (EU) 2019/943 in členom 182 Uredbe Komisije (EU) 2017/1485 ⁽²⁴⁾.
10. Države članice ali njihovi imenovani pristojni organi lahko operaterjem distribucijskih sistemov dovolijo opravljati dejavnosti, ki niso določene v tej direktivi in v Uredbi (EU) 2019/943, kadar so take dejavnosti potrebne, da lahko operaterji distribucijskih sistemov izpolnijo svoje obveznosti iz te direktive ali Uredbe (EU) 2019/943, pod pogojem, da je regulativni organ pa je ocenil potrebo po takšnem odstopanju. Ta odstavek ne posega v pravico operaterjev distribucijskih sistemov, da imajo v lasti, razvijajo, vodijo ali upravljajo omrežja, ki niso električna omrežja, kadar je država članica ali imenovani pristojni organ odobril to pravico.

Člen 32

Spodbude za uporabo prožnosti v distribucijskih omrežjih

1. Države članice zagotovijo potreben regulativni okvir, da se operaterjem distribucijskih sistemov dovoli naročanje storitev prožnosti, vključno z upravljanjem prezasedenosti na njihovem izvajanju storitve, in se jih k temu spodbudi, da bi se izboljšala učinkovitost pri obratovanju in razvoju distribucijskega sistema. Zlasti regulativni okvir operaterjem distribucijskih sistemov zagotovijo, da lahko naročajo te storitve od ponudnikov porazdeljene proizvodnje, prilagajanja odjema ali shranjevanja energije ter spodbudijo ukrepe za energetsko učinkovitost, kadar te storitve na stroškovno učinkovit način zmanjšajo potrebo po nadgradnji ali nadomeščanju elektroenergetskih zmogljivosti ter podpirajo učinkovito in varno obratovanje distribucijskega sistema. Operaterji distribucijskih sistemov te storitve naročajo v skladu s preglednimi, nediskriminatornimi in tržno utemeljenimi postopki, razen če regulativni organi ugotovijo, da naročanje teh storitev ni gospodarno, ali kadar bi to naročanje povzročilo huda izkrivljanja na trgu ali večjo prezasedenost.

⁽²⁴⁾ Uredba Komisije (EU) 2017/1485 z dne 2. avgusta 2017 o določitvi smernic za terminsko dodeljevanje zmogljivosti (UL L 220, 25.8.2017, str. 1).

2. Operaterji distribucijskih sistemov v preglednem in vključujočem postopku, ki vključuje vse ustrezne uporabnike sistema in operaterja prenosnega sistema, določijo specifikacije za naročene storitve prožnosti in po potrebi standardizirane tržne proizvode za te storitve vsaj na nacionalni ravni, pri čemer mora te specifikacije odobriti regulativni organ, ali pa specifikacije določi sam regulativni organ. S temi specifikacijami se zagotovi učinkovito in nediskriminatorno sodelovanje vseh udeležencev na trgu, vključno z udeleženci na trgu, ki ponujajo energijo iz obnovljivih virov, udeleženci na trgu, ki se ukvarjajo s prilagajanjem odjema, upravljavci objektov za shranjevanje energije in udeleženci na trgu, dejavnimi na področju agregiranja. Operaterji distribucijskih sistemov si izmenjujejo vse potrebne informacije in se usklajujejo z operaterji prenosnih sistemov, da se zagotovi optimalna izraba virov, varno in učinkovito obratovanje sistema ter olajša razvoj trga. Operaterji distribucijskih sistemov so ustrezno plačani za naročilo takih storitev, da si povrnejo vsaj ustrezne razumne stroške, vključno s stroški za potrebne informacijske in komunikacijske tehnologije ter infrastrukturo.

3. Razvoj distribucijskega sistema temelji na preglednem načrtu za razvoj omrežja, ki ga operaterji distribucijskih sistemov najmanj vsaki dve leti objavijo in predložijo regulativnemu organu. Načrt za razvoj omrežja zagotavlja preglednost glede potrebnih srednje- in dolgoročnih storitev prožnosti ter vključuje načrtovane naložbe v naslednjih petih do desetih letih s posebnim poudarkom na glavni distribucijski infrastrukturi, ki je potrebna za priključitev proizvodnih zmogljivosti nove generacije in novih obremenitev, vključno s polnilnimi mesti za električna vozila. Načrt za razvoj omrežja vključuje tudi uporabo prilagajanja odjema, energetske učinkovitost, objektov za shranjevanje energije ali druge vire, ki jih operater distribucijskega sistema uporablja kot alternativo širitvi sistema.

4. Operater distribucijskega sistema se o načrtu za razvoj omrežja posvetuje z vsemi zadevnimi uporabniki sistema in zadevnimi operaterji prenosnega sistema. Operater distribucijskega sistema objavi rezultate posvetovalnega postopka skupaj z načrtom za razvoj omrežja ter rezultate posvetovalnega postopka in načrt za razvoj omrežja predložijo regulativnemu organu. Regulativni organi lahko zahtevajo spremembo teh načrtov.

5. Države članice se lahko odločijo, da obveznosti iz odstavka 3 ne uporabijo za integrirana podjetja za električno energijo, ki oskrbujejo manj kot 100 000 priključenih odjemalcev ali ki oskrbujejo majhne izdvojene sisteme.

Člen 33

Vključevanje elektromobilnosti v elektroenergetsko omrežje

1. Brez poseganja v Direktivo 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁵⁾ države članice zagotovijo potreben regulativni okvir za lažjo priključitev javno dostopnih in zasebnih polnilnih mest na distribucijska omrežja. Države članice zagotovijo, da operaterji distribucijskih sistemov nediskriminatorno sodelujejo z vsakim podjetjem, ki ima v lasti, razvija, vodi ali upravlja polnilna mesta za električna vozila, tudi kar zadeva priključitev na omrežje.

2. Operaterji distribucijskih sistemov ne smejo imeti v lasti, razvijati, voditi ali upravljati polnilnih mest za električna vozila, razen kadar imajo v lasti zasebna polnilna mesta, ki so namenjena izključno njihovi lastni uporabi.

3. Z odstopanjem od odstavka 2 lahko države članice operaterjem distribucijskih sistemov dovolijo, da imajo v lasti, razvijajo, vodijo ali upravljajo polnilna mesta za električna vozila le, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

(a) drugim strankam po odprtem, preglednem in nediskriminatornem razpisnem postopku, ki ga je pregledal in odobril regulativni organ, ni bila dodeljena pravica, da bi imele v lasti, razvijale, vodile ali upravljale polnilna mesta za električna vozila, ali teh storitev niso mogle zagotoviti po razumnih cenah in pravočasno.

(b) regulativni organ je opravil predhodni pregled pogojev razpisnega postopka iz točke (a) in dal soglasje;

(c) operater distribucijskega sistema polnilna mesta upravlja po načelu dostopa tretjih strani v skladu s členom 6 in ne razlikuje med uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.

⁽²⁵⁾ Direktiva 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva (UL L 307, 28.10.2014, str. 1).

Regulativni organ lahko pripravi smernice ali razpisne pogoje, da bi operaterjem distribucijskih sistemov pomagal vzpostaviti pravičen razpisni postopek.

4. Kadar države članice uporabljajo pogoje iz odstavka 3, lahko one same ali njihovi imenovani pristojni organi redno oziroma vsaj vsakih pet let opravijo javno posvetovanje, da bi ponovno ocenili morebitno zanimanje drugih strank, da bi imele v lasti, razvijale, upravljale ali vodile polnilna mesta za električna vozila. Kadar javno posvetovanje pokaže, da so tretje strani zmožne imeti v lasti, razvijati, upravljati ali voditi ali taka polnilna mesta, države članice zagotovijo, da se tozadevne dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov postopoma ukinejo, pod pogojem, da se uspešno zaključi razpisni postopek iz točke (a) odstavka 3. V okviru pogojev za ta postopek lahko regulativni organi operaterjem distribucijskih sistemov dovolijo, da si povrnejo preostalo vrednost naložbe v polnilno infrastrukturo.

Člen 34

Naloge operaterjev distribucijskih sistemov pri upravljanju podatkov

Države članice zagotovijo, da imajo vse upravičene stranke v skladu z ustreznimi pravili o varstvu podatkov nediskriminatoren dostop do podatkov pod jasnimi in enakimi pogoji. V državah članicah, kjer so bili uvedeni sistemi naprednega merjenja porabe v skladu s členom 19 in kadar so operaterji distribucijskega sistema vključeni v upravljanje podatkov, programi skladnosti iz točke (d) člena 35(2) vključujejo posebne ukrepe za preprečitev diskriminatornega dostopa do podatkov upravičenih strank, kakor določa člen 23. Kadar se za operaterje distribucijskih sistemov ne uporablja člen 35(1), (2) ali (3), države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, da zagotovijo, da vertikalno integrirana podjetja nimajo prednostnega dostopa do podatkov za izvajanje svojih dobavnih dejavnosti.

Člen 35

Ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov

1. Kadar je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po lastniškem ločevanju sredstev operaterja distribucijskega sistema od vertikalno integriranega podjetja.

2. Kadar je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti poleg zahtev v odstavku 1 glede svoje organizacije in sprejemanja odločitev neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo. Da bi zagotovili takšno neodvisnost, veljajo naslednja minimalna merila:

- (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje operaterja distribucijskega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega elektroenergetskega podjetja, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije proizvodnje, prenosa ali dobave električne energije;
- (b) sprejeti se morajo ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za vodenje operaterja distribucijskega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje;
- (c) operater distribucijskega sistema mora imeti, neodvisno od integriranega elektroenergetskega podjetja, dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. Operater distribucijskega sistema ima za izpolnjevanje teh nalog na voljo potrebne vire, vključno s človeškimi, tehničnimi, fizičnimi in finančnimi. To ne bi smelo preprečevati ustreznih usklajevalnih mehanizmov, s katerimi se matičnemu podjetju zagotovi zaščita pravic do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 59(7). To naj bi matičnemu podjetju zlasti omogočalo potrditev letnega finančnega načrta ali katerega koli drugega enakovrednega instrumenta operaterja distribucijskega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice izdajanja navodil v zvezi s tekočimi operacijami ali s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji distribucijskih vodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v katerem koli drugem enakovrednem instrumentu, in

(d) operater distribucijskega sistema mora vzpostaviti program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev navedenega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor nad programom za doseganje skladnosti (nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema) pošlje regulativnemu organu iz člena 57(1) letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi. Nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema je popolnoma neodvisen in ima dostop do vseh informacij operaterja distribucijskega sistema in morebitnih povezanih podjetij, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svojih nalog.

3. Kadar je operater distribucijskega sistema del vertikalno integriranega podjetja, države članice zagotovijo, da regulativni organi ali drugi pristojni nacionalni organi spremljajo dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, tako da svoje vertikalne integracije ne more izrabljati za izkrivljanje konkurence. Zlasti se vertikalno integrirani operaterji distribucijskih sistemov izogibajo temu, da bi s svojimi dejavnostmi na področju komuniciranja in trženja blagovne znamke ustvarjali zmedo v zvezi z ločeno identiteto dela vertikalno integriranega podjetja, ki se ukvarja z dobavo.

4. Države članice se lahko odločijo, da odstavkov 1, 2 in 3 ne bodo uporabile za integrirana elektroenergetska podjetja, ki oskrbujejo manj kot 100 000 priključenih odjemalcev ali ki oskrbujejo majhne izdvojene sisteme.

Člen 36

Lastništvo objektov za shranjevanje energije s strani operaterjev distribucijskih sistemov

1. Operaterji distribucijskih sistemov ne smejo imeti v lasti, razvijati, voditi ali upravljati objektov za shranjevanje energije.

2. Z odstopanjem od odstavka 1 lahko države članice operaterjem distribucijskih sistemov dovolijo, da imajo v lasti, razvijajo, vodijo ali upravljajo objekte za shranjevanje energije, kadar so popolnoma integrirani omrežni elementi in je regulativni organ dal soglasje ali kadar so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

(a) drugim strankam po odprtem, preglednem in nediskriminatornem razpisnem postopku, ki ga pregleda in odobri nacionalni regulativni organ, ni bila dodeljena pravica, da bi imele v lasti, razvijale, vodile ali upravljale tovrstne objekte ali teh storitev niso mogle zagotoviti po razumnih cenah in pravočasno.

(b) tovrstni objekti so potrebni za to, da operaterji distribucijskih sistemov izpolnijo svoje obveznosti na podlagi te direktive za učinkovito, zanesljivo in varno obratovanje distribucijskega sistema, in objekti se ne uporabljajo za nakup ali prodajo električne energije na trgih električne energije, ter

(c) regulativni organ je ocenil potrebo po takem odstopanju in opravil oceno razpisnega postopka, vključno s pogoji razpisnega postopka, ter dal soglasje.

Regulativni organ lahko pripravi smernice ali razpisne pogoje, da bi operaterjem distribucijskih sistemov pomagal zagotoviti pravičen razpisni postopek.

3. Regulativni organi redno ali vsaj vsakih pet let opravijo javno posvetovanje glede obstoječih objektov za shranjevanje energije, da bi ocenili potencialno razpoložljivost in zanimanje za vlaganje v tovrstne objekte. Kadar javno posvetovanje po oceni regulativnega organa pokaže, da so tretje osebe zmožne imeti v lasti, razvijati, upravljati ali voditi tovrstne objekte na stroškovno učinkovit način, regulativni organi zagotovijo, da se tozadevne dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov v 18 mesecih postopoma ukinejo. V okviru pogojev tega postopka lahko regulativni organi operaterjem distribucijskih sistemov dovolijo, da prejmejo razumno nadomestilo, zlasti da si povrnejo preostalo vrednost njihove naložbe v objekte za shranjevanje energije.

4. Odstavek 3 se ne uporablja za popolnoma integrirane omrežne elemente ali v običajni amortizacijski dobi novih objektov za baterijsko shranjevanje energije, za katere je bila končna odločitev za naložbo sprejeta pred 4. julijem 2019, pod pogojem, da so ti objekti za baterijsko shranjevanje energije:

(a) priključeni na omrežje najpozneje dve leti po tem datumu;

(b) integrirani v distribucijski sistem;

- (c) uporabljeni samo za trenutno takojšnjo ponovno vzpostavitev zanesljivosti omrežja v primeru nepredvidenih dogodkov, kadar se ta ukrep za ponovno vzpostavitev zanesljivosti omrežja začne takoj in konča, ko lahko težavo odpravi običajno prerazporejanje proizvodnje; in
- (d) niso uporabljeni za nakup ali prodajo električne energije na trgih električne energije, vključno z izravnavo.

Člen 37

Obveznosti glede zaupnosti za operaterje distribucijskih sistemov

Brez poseganja v člen 55 ali druge pravne obveznosti razkritja podatkov mora vsak operater distribucijskega sistema ohraniti zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in preprečiti, da bi se podatki o njegovih dejavnostih, ki bi lahko bili poslovno koristni, na diskriminatoren način razkrili.

Člen 38

Zaprti distribucijski sistemi

1. Države članice lahko predpišejo, da regulativni organi ali drugi pristojni organi klasificirajo sistem za distribucijo električne energije znotraj geografsko omejenega industrijskega ali trgovskega območja ali območja skupnih storitev in ki brez poseganja v odstavek 4 ne oskrbuje gospodinjskih odjemalcev, kot zaprt distribucijski sistem, če:

- (a) so iz posebnih tehničnih ali varnostnih razlogov operacije ali proizvodni proces odjemalcev tega sistema integrirani ali
- (b) sistem distribuira električno energijo predvsem lastniku ali operaterju sistema ali njihovim povezanim podjetjem.

2. Zaprti distribucijski sistemi se v tej direktivi štejejo za distribucijske sisteme. Države članice lahko predpišejo, da regulativni organi oprostijo operaterja zaprtega distribucijskega sistema:

- (a) zahteve iz člena 31(5) in (7), da nabavi električno energijo, ki jo rabi za pokritje izgub energije in nefrekvenčnih pomožnih storitev v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih postopkih in postopkih na tržni osnovi;
- (b) zahteve iz člena 6(1), da so tarife ali metodologija za njihov izračun potrjene v skladu s členom 59(1) pred začetkom njihove veljavnosti;
- (c) zahteve iz člena 32(1), da naroča storitve prožnosti, in člena 32(3), da svoj sistem razvija na podlagi načrtov za razvoj omrežja;
- (d) zahteve iz člena 33(2), da nima v lasti, ne razvija, ne vodi in ne upravlja polnilnih mest za električna vozila, ali
- (e) zahteve iz člena 36(1), da nima v lasti, ne razvija, ne vodi in ne upravlja objektov za shranjevanje energije.

3. Če se izvzetje odobri na podlagi odstavka 2, se veljavne tarife ali metodologije za njihov izračun pregledajo in potrjujejo v skladu s členom 59(1) na zahtevo uporabnika zaprtega distribucijskega sistema.

4. Če distribucijski sistem postransko uporablja majhno število gospodinjstev, ki so v zaposlitvenem ali drugačnem razmerju z lastnikom distribucijskega sistema, nahajajo pa se na območju, ki ga oskrbuje zaprt distribucijski sistem, to ne sme preprečiti dodelitve izvzvetja na podlagi odstavka 2.

Člen 39

Kombinirani operater sistema

Člen 35(1) ne preprečuje delovanja kombiniranega operaterja prenosnega in distribucijskega sistema, če ta operater deluje v skladu s členi 43(1), 44 in 45 ali oddelkom 3 poglavja VI ali se za operaterja uporablja člen 66(3).

POGLAVJE V

SPLOŠNA PRAVILA, KI SE UPORABLJAJO ZA OPERATERJE PRENOSNIH SISTEMOV

Člen 40

Naloge operaterjev prenosnih sistemov

1. Vsak operater prenosnega sistema je odgovoren za to, da:
 - (a) zagotovi dolgoročno sposobnost sistema za izpolnjevanje razumnih potreb po prenosu električne energije, v ekonomsko sprejemljivih pogojih upravlja, vzdržuje in razvija varne, zanesljive in učinkovite prenosne sisteme z upoštevanjem varovanja okolja, v tesnem sodelovanju s sosednjimi operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov;
 - (b) zagotovi primerna sredstva za izpolnjevanje svojih obveznosti;
 - (c) prispeva k zanesljivosti oskrbe z ustrezno prenosno zmogljivostjo in zanesljivostjo sistema;
 - (d) uravnava prenos električne energije po sistemu ob upoštevanju izmenjave z drugimi medsebojno povezanimi sistemi. Zato je operater prenosnega sistema odgovoren za zagotovitev varnega, zanesljivega in učinkovitega elektroenergetskega sistema ter s tem zagotavlja razpoložljivost vseh potrebnih pomožnih storitev, vključno s tistimi, ki jih izvajajo objekti za prilagajanje odjema in shranjevanje energije, če je takšna razpoložljivost neodvisna od drugih prenosnih sistemov, s katerimi je njegov sistem medsebojno povezan;
 - (e) zagotovi operaterju drugih sistemov, s katerimi je njegov sistem medsebojno povezan, potrebne informacije za zagotovitev varnega in učinkovitega obratovanja, usklajenega razvoja in skladnega delovanja medsebojno povezanih sistemov;
 - (f) zagotavlja nediskriminacijo med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij;
 - (g) uporabnikom sistema zagotovi informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema;
 - (h) pod nadzorom regulativnih organov pobira podatke za prezasedenost in plačila v okviru mehanizma nadomestil med upravljavci prenosnih omrežij v skladu s členom 49 Uredbe (EU) 2019/943 zagotavlja in ureja dostop tretjih strani ter daje utemeljene razlage za zavrnjen dostop; operaterji prenosnih sistemov pri izvajanju svojih nalog v skladu s tem členom predvsem spodbujajo integracijo trga;
 - (i) nabavlja pomožne storitve, da se zagotovi obratovalna sigurnost;
 - (j) sprejme okvir za sodelovanje in usklajevanje med regionalnimi koordinacijskimi centri;
 - (k) sodeluje pri pripravi evropske in nacionalnih ocen zadostnosti virov v skladu s poglavjem IV Uredbe (EU) 2019/943;
 - (l) digitalizira prenosne sisteme;
 - (m) upravlja podatke, vključno z razvojem sistemov upravljanja podatkov, skrbi za kibernetsko varnost in varstvo podatkov v skladu z veljavnimi pravili ter brez poseganja v pristojnosti drugih organov.

2. Države članice lahko določijo dodelitev ene ali več obveznosti iz odstavka 1 tega člena drugemu operaterju prenosnega sistema, ki ni tisti, ki ima v lasti prenosni sistem, za katerega bi zadevne obveznosti sicer veljale. Operater prenosnega sistema, kateremu se dodelijo naloge, je certificiran na podlagi ločenega lastništva oziroma kot samostojni operater sistema ali samostojni operater prenosnega sistema in izpolnjuje zahteve iz člena 43, vendar se od njega ne zahteva, da ima v lasti prenosni sistem, za katerega bi bil odgovoren.

Operater prenosnega sistema, ki ima v lasti prenosni sistem, izpolnjuje zahteve iz poglavja VI in se certificira v skladu s členom 43. To ne vpliva na možnost operaterjev prenosnih sistemov, ki so certificirani na podlagi ločenega lastništva oziroma kot samostojni operaterji sistema ali model samostojnega operaterja prenosnega sistema, da na lastno pobudo in pod svojim nadzorom nekatere naloge prenesejo na druge operaterje prenosnih sistemov, ki so certificirani na podlagi ločenega lastništva oziroma kot samostojni operaterji sistema ali modeli samostojnega operaterja prenosnega sistema, kadar ta prenos nalog ne ogroža pravic operaterja prenosnega sistema, ki je prenesel naloge, do učinkovitega in neodvisnega odločanja.

3. Pri izvajanju nalog iz odstavka 1 operater prenosnega sistema upošteva priporočila, ki jih izdajo regionalni koordinacijski centri.
4. Pri izvajanju nalog iz točke (i) odstavka 1 operaterji prenosnih sistemov storitve izravnave naročajo na podlagi:
 - (a) preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkov;
 - (b) sodelovanja vseh kvalificiranih elektroenergetskih podjetij in udeležencev na trgu, vključno z udeleženci na trgu, ki ponujajo energijo iz obnovljivih virov, udeleženci na trgu, ki se ukvarjajo s prilagajanjem odjema, upravljavci objektov za shranjevanje energije in udeleženci na trgu, dejavnimi na področju agregiranja.

Za namen točke (b) prvega pododstavka regulativni organi in operaterji prenosnih sistemov v tesnem sodelovanju z vsemi udeleženci na trgu določijo tehnične zahteve za udeležbo na teh trgih na podlagi tehničnih značilnosti teh trgov.

5. Odstavek 4 se uporablja za nefrekvenčne pomožne storitve, ki jih zagotavljajo operaterji prenosnih sistemov, razen če je regulativni organ ocenil, da tržno zagotavljanje nefrekvenčnih pomožnih storitev ni gospodarno, in je odobril odstopanje. Zlasti regulativni okviri operaterjem prenosnih sistemov omogočajo, da lahko naročajo te storitve od ponudnikov prilagajanja odjema ali shranjevanja energije, ter spodbudijo ukrepe za energetske učinkovitost, kadar te storitve na stroškovno učinkovit način zmanjšajo potrebo po nadgradnji ali nadomeščanju elektroenergetskih zmogljivosti ter podpirajo učinkovito in varno obratovanje prenosnega sistema.
6. Operaterji prenosnih sistemov v preglednem in vključujočem postopku, ki vključuje vse ustrezne uporabnike sistema in operaterje distribucijskih sistemov, določijo specifikacije za naročene nefrekvenčne pomožne storitve in po potrebi za standardizirane tržne proizvode za te storitve vsaj na nacionalni ravni, pri čemer mora te specifikacije odobriti regulativni organ, ali pa specifikacije določi sam regulativni organ. Te specifikacije zagotavljajo učinkovito in nediskriminatorno sodelovanje vseh udeležencev na trgu, vključno z udeleženci na trgu, ki ponujajo energijo iz obnovljivih virov, udeleženci na trgu, ki se ukvarjajo s prilagajanjem odjema, upravljavci objektov za shranjevanje energije in udeleženci na trgu, dejavnimi na področju agregiranja. Operaterji prenosnih sistemov si izmenjujejo vse potrebne informacije in se usklajujejo z operaterji distribucijskih sistemov, da bi zagotovili optimalno rabo virov, varno in učinkovito obratovanje sistema ter olajšali razvoj trga. Operaterji prenosnih sistemov so za naročilo teh storitev ustrezno plačani, da si povrnejo najmanj razumne ustrezne stroške, vključno s stroški za potrebne informacijske in komunikacijske tehnologije ter infrastrukturo.
7. Ta obveznost glede naročanja nefrekvenčnih pomožnih storitev iz odstavka 5 se ne uporablja za popolnoma integrirane omrežne elemente.
8. Države članice ali njihovi imenovani pristojni organi lahko operaterjem prenosnih sistemov dovolijo opravljati dejavnosti, ki niso določene v tej direktivi in v Uredbi (EU) 2019/943, kadar so take dejavnosti potrebne, da bi lahko operaterji prenosnih sistemov izpolnili svoje obveznosti iz te direktive ali Uredbe (EU) 2019/943, pod pogojem, da je regulativni organ ocenil potrebo po takšnem odstopanju. Ta odstavek ne posega v pravico operaterjev prenosnih sistemov, da imajo v lasti, razvijajo, vodijo ali upravljajo omrežja, ki niso električna omrežja, kadar je država članica ali imenovani pristojni organ tako pravico odobril.

Člen 41

Zahteve glede zaupnosti in preglednosti za operaterje in lastnike prenosnih sistemov

1. Brez poseganja v člen 55 ali drugo pravno dolžnost razkritja podatkov vsak operater prenosnega sistema in vsak lastnik prenosnega sistema varuje zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje dejavnosti, in prepreči, da bi se poslovno koristni podatki o njegovih dejavnostih razkrili na diskriminatoren način. Zlasti poslovno občutljivih podatkov ne razkrije drugim delom podjetja, razen če je to razkritje potrebno za izvedbo poslovne transakcije. Da se zagotovi popolno spoštovanje pravil glede ločevanja podatkov, države članice zagotovijo, da lastnik prenosnega sistema in ostali deli podjetja ne uporabljajo skupnih storitev, kot so skupne pravne službe, razen storitev izključno administrativne narave ali storitev informacijske tehnologije.

2. Operaterji prenosnih sistemov v zvezi s prodajo ali nakupom električne energije prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih oseb pri zagotavljanju dostopa do sistema ali pogajanjih o njem.
3. Informacije, potrebne za učinkovito konkurenco in uspešno delovanje trga, se objavijo. Ta obveznost ne posega v varovanje zaupnosti poslovno občutljivih podatkov.

Člen 42

Pristojnosti odločanja o priključitvi novih obratov za proizvodnjo električne energije in objektov za shranjevanje energije na prenosni sistem

1. Operater prenosnega sistema vzpostavi in objavi pregledne in učinkovite postopke za nediskriminatorno povezavo novih obratov za proizvodnjo električne energije in objektov za shranjevanje energije v prenosni sistem. Taki postopki pridobijo odobritev regulativnih organov.

2. Operater prenosnega sistema ni upravičen zavrniti povezave novega obrata za proizvodnjo električne energije ali objekta za shranjevanje energije na podlagi morebitnih prihodnjih omejitev glede razpoložljive zmogljivosti omrežja, kot je na primer prezasedenost v oddaljenih delih prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema zagotovi ustrezne informacije.

Prvi pododstavek ne posega v možnost operaterjev prenosnih sistemov, da omejijo zajamčeno zmogljivost priključkov ali ponudijo priključke, za katere veljajo operativne omejitve, da se zagotovi ekonomska učinkovitost novega obrata za proizvodnjo električne energije ali objektov za shranjevanje energije, pod pogojem, daje te omejitve odobril regulativni organ. Regulativni organ zagotovi, da se vse omejitve zajamčene zmogljivosti priključkov ali operativne omejitve uvedejo na podlagi preglednih in nediskriminatornih postopkov ter ne ustvarjajo neupravičenih ovir za vstop na trg. Kadar obrat za proizvodnjo električne energije ali objekt za shranjevanje energije krije stroške, povezane z zagotavljanjem neomejenega priključka, se omejitve ne uporabljajo.

3. Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti nove priključne točke na podlagi navedbe, da bi ta pomenila dodatne stroške, ki nastanejo zaradi potrebnega povečanja zmogljivosti delov sistema, ki so v bližini priključne točke.

POGLAVJE VI

LOČEVANJE OPERATERJEV PRENOSNIH SISTEMOV

Oddelek 1

Lastniško ločevanje

Člen 43

Lastniško ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov

1. Države članice zagotovijo, da:
 - (a) vsako podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, deluje kot operater prenosnega sistema;
 - (b) ista oseba oziroma iste osebe niso upravičene:
 - (i) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja katero koli od dejavnosti proizvodnje ali dobave, in izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega omrežja ali prenosnim omrežjem ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim; ali
 - (ii) neposredno ali posredno izvajati nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom, in hkrati ne smejo neposredno ali posredno izvajati nadzora nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim;

- (c) ista oseba oziroma iste osebe niso upravičene imenovati članov nadzornega odbora, upravnega odbora ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in hkrati neposredno ali posredno izvajati nadzora ali uveljavljati pravic nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, in
- (d) ista oseba ni upravičena biti član nadzornega odbora, upravnega odbora ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, podjetja, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema.
2. Pravice iz točk (b) in (c) odstavka 1 vključujejo zlasti:
- (a) pravico do uveljavljanja glasovalnih pravic;
- (b) pravico do imenovanja članov nadzornega odbora, upravnega odbora ali organov, ki pravno zastopajo podjetje ali
- (c) večinski delež.
3. Za namene točke (b) odstavka 1 pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ vključuje pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje in dobave“ v smislu Direktive 2009/73/ES, pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ pa vključujeta pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ v smislu navedene direktive.
4. Obveznost iz točke (a) odstavka 1 se šteje za izpolnjeno, če dve ali več podjetij, ki imajo v lasti prenosne sisteme, ustanovijo skupno podjetje, ki deluje kot operater zadevnih prenosnih sistemov v dveh ali več državah članicah. Nobeno drugo podjetje ne more biti del tega skupnega podjetja, razen če je bilo odobreno v skladu s členom 44 kot samostojni operater sistema za namene oddelka 3.
5. Za izvajanje tega člena, kadar je oseba iz točk (b), (c) in (d) odstavka 1 država članica ali drug javni organ, se dva ločena javna organa, ki izvajata nadzor nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom na eni strani in nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost na področju proizvodnje ali dobave na drugi strani, ne štejeta za isto osebo ali isti osebi.
6. Države članice zagotovijo, da se poslovno občutljivi podatki iz člena 41, s katerimi razpolagajo operater prenosnega sistema, ki je bil del vertikalno integriranega podjetja, in njegovo osebje, ne posredujejo podjetjem, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje in dobave.
7. Kadar je 3. septembra 2009 prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, se države članice lahko odločijo, da ne uporabijo odstavka 1.
- V tem primeru zadevne države članice:
- (a) imenujejo samostojnega operaterja sistema v skladu s členom 44, ali
- (b) izpolnjujejo zahteve iz oddelka 3.
8. Kadar je 3. septembra 2009 prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja ter obstaja ureditev, ki zagotavlja večjo dejansko samostojnost operaterja prenosnega sistema kot oddelek 3, se države članice lahko odločijo, da ne uporabijo odstavka 1.
9. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 8 tega člena, se certificira v skladu s postopki iz člena 52(4), (5) in (6) te direktive ter člena 51 Uredbe (EU) 2019/943, v skladu s katerimi Komisija preveri, ali veljavna ureditev nedvomno zagotavlja večjo dejansko samostojnost operaterja prenosnega sistema kot oddelek 3 tega poglavja.
10. Vertikalno integriranemu podjetju, ki ima v lasti prenosni sistem, se v nobenem primeru ne sme preprečiti, da sprejme ukrepe za izpolnjevanje zahtev iz odstavka 1.
11. Podjetja, ki opravljajo katero od dejavnosti proizvodnje ali dobave v nobenem primeru ne smejo neposredno ali posredno prevzeti nadzora ali uveljavljati pravic nad operaterji ločenega prenosnega sistema v državah članicah, ki uporabljajo odstavek 1.

Oddelek 2

Samostojni operater sistema

Člen 44

Samostojni operaterji sistema

1. Kadar je prenosni sistem 3. septembra 2009 v lasti vertikalno integriranega podjetja, se lahko države članice odločijo, da ne uporabijo člena 43(1) in imenujejo samostojnega operaterja sistema na predlog lastnika prenosnega sistema. To imenovanje potrdi Komisija.
2. Države članice lahko samostojnega operaterja sistemaodobrijo in imenujejo samo pod naslednjimi pogoji:
 - (a) kandidat za operaterja je dokazal, da izpolnjuje zahteve iz točk (b), (c) in (d) člena 43(1);
 - (b) kandidat za operaterja je dokazal, da ima na voljo zahtevana finančna sredstva ter tehnične, fizične in človeške vire, da lahko opravlja naloge iz člena 40;
 - (c) kandidat za operaterja se je obvezal, da se bo držal desetletnega razvojnega načrta omrežja, ki ga spremlja regulativni organ;
 - (d) lastnik prenosnega sistema je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz odstavka 5. V ta namen predloži vse osnutke pogodbenih dogovorov s kandidatom za operaterja in katerim koli drugim zadevnim subjektom, in
 - (e) kandidat za operaterja je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz Uredbe (EU) 2019/943, vključno s sodelovanjem operaterjev prenosnega sistema na evropski in regionalni ravni.
3. Podjetja, ki so jih regulativni organi certificirali, da izpolnjujejo zahteve iz člena 53 in odstavka 2 tega člena, države članiceodobrijo in imenujejo za samostojne operaterje sistemov. Uporablja se certifikacijski postopek bodisi iz člena 52 te direktive in člena 51 Uredbe (EU) 2019/943 bodisi člena 53 te direktive.
4. Vsak samostojni operater sistema je odgovoren za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani, vključno s pobiranjem plačil za dostop, dohodek od prezasedenosti in plačil v okviru mehanizma medsebojnih nadomestil operaterjev prenosnih sistemov v skladu s členom 49 Uredbe (EU) 2019/943, ter za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema, z načrtovanjem naložb pa tudi zagotavlja, da je sistem dolgoročno sposoben zadostiti razumnemu povpraševanju. Pri razvoju prenosnega sistema je samostojni operater sistema odgovoren za načrtovanje (vključno s postopkom za izdajo energetskega dovoljenja), izgradnjo in začetek obratovanja novih zmogljivosti. V ta namen samostojni operater sistema deluje kot operater prenosnega sistema v skladu s tem oddelkom. Lastniki prenosnih sistemov niso odgovorni za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani ter za načrtovanje naložb.
5. Kadar se imenuje samostojni operater sistema, lastnik prenosnega sistema:
 - (a) sodeluje z samostojnim operaterjem sistema in mu nudi potrebno podporo pri izvajanju njegovih nalog, zlasti vse potrebne informacije;
 - (b) financira naložbe, za katere se odloči samostojni operater sistema in jih potrdi regulativni organ, ali da soglasje, da jih financira katera druga zainteresirana stran, vključno z samostojnim operaterjem sistema. Zadevne finančne dogovore odobri regulativni organ. Pred odobritvijo se regulativni organ posvetuje z lastnikom prenosnega sistema in drugimi zainteresiranimi stranmi;
 - (c) zagotavlja kritje obveznosti v zvezi z omrežnimi sredstvi, razen odgovornosti, ki se nanaša na naloge samostojnega operaterja sistema, in
 - (d) zagotavlja jamstva za lažje financiranje morebitnih širitev omrežja, razen tistih naložb, pri katerih je v skladu s točko (b) dal soglasje za financiranje s strani katere koli zainteresirane strani, vključno z samostojnim operaterjem sistema.

6. V tesnem sodelovanju z regulativnim organom se ustreznemu nacionalnemu organu, pristojnemu za konkurenco, zagotovijo vsa ustrezna pooblastila, ki mu omogočijo, da učinkovito spremlja, ali lastnik prenosnega sistema izpolnjuje zahteve iz odstavka 5.

Člen 45

Ločevanje lastnikov prenosnih sistemov

1. Kadar je bil imenovan samostojni operater sistema, mora biti lastnik prenosnega sistema, ki je del vertikalno integriranega podjetja, neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, vsaj kar zadeva pravno obliko, organizacijo in sprejemanje odločitev.
2. Pri zagotavljanju neodvisnosti lastnika prenosnega sistema iz odstavka 1 veljajo naslednja minimalna merila:
 - (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje lastnika prenosnega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega elektroenergetskega podjetja, ki so neposredno ali posredno odgovorni za tekoče obratovanje v zvezi s proizvodnjo, distribucijo in dobavo električne energije;
 - (b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za vodenje lastnika prenosnega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje, in
 - (c) lastnik prenosnega sistema pripravi program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, in zagotavlja ustrezno spremljanje izvajanja programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev navedenih ciljev. Oseba ali organ, ki je odgovoren za spremljanje izvajanja programa za doseganje skladnosti, pošlje regulativnemu organu letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi.

Oddelek 3

Samostojni operaterji prenosnega sistema

Člen 46

Sredstva, oprema, osebje in identiteta

1. Operaterji prenosnih sistemov imajo na razpolago vse človeške, tehnične, fizične in finančne vire, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti iz te direktive in opravljanje dejavnosti prenosa električne energije, zlasti:
 - (a) sredstva, potrebna za dejavnost prenosa električne energije, vključno s prenosnim sistemom, so v lasti operaterja prenosnega sistema;
 - (b) osebje, potrebno za dejavnost prenosa električne energije, vključno z opravljanjem vseh nalog družbe, je zaposleno pri operaterju prenosnega sistema;
 - (c) najemanje osebja in opravljanje storitev drugemu delu ali s strani drugega dela vertikalno integriranega podjetja je prepovedano. Vendar operater prenosnega sistema sme opravljati storitev za vertikalno integrirano podjetje, če:
 - (i) opravljanje teh storitev ne diskriminira med uporabniki, je vsem uporabnikom na voljo pod enakimi pogoji, pogoji pa ne omejujejo, izkrivljajo ali onemogočajo konkurenco pri proizvodnji ali dobavi in
 - (ii) je pogoje opravljanja teh storitev odobril regulativni organ;
 - (d) brez poseganja v odločitve nadzornega organa po členu 49 vertikalno integrirano podjetje ponudi ustrezne finančne vire za prihodnje naložbene projekte in/ali za nadomestitev obstoječih sredstev v zadostnem času in po ustrezni zahtevi operaterja prenosnega sistema.

2. Dejavnost prenosa električne energije vključuje poleg tistih iz člena 40 vsaj naslednje naloge:
 - (a) zastopanje operaterja prenosnega sistema ter stiki s tretjimi osebami in regulativnimi organi;
 - (b) zastopanje operaterja prenosnega sistema v ENTSO za električno energijo;
 - (c) podeljevanje in upravljanje dostopa za tretje strani, pri čemer posamezne uporabnike sistema ali vrste uporabnikov sistema obravnava na nediskriminatoren način;
 - (d) pobiranje vseh plačil v zvezi s prenosnim sistemom, vključno s plačili za dostop, energijo za izgube in plačili za pomožne storitve;
 - (e) obratovanje, vzdrževanje in razvoj varnega, učinkovitega in stroškovno učinkovitega prenosnega sistema;
 - (f) načrtovanje naložb za zagotovitev dolgoročne zmožljivosti sistema, da izpolnjuje razumno povpraševanje, in zagotavljanje zanesljivosti oskrbe;
 - (g) vzpostavitev ustreznih skupnih podjetij, tudi z enim ali več operaterji prenosnih sistemov, energetskimi borzami in drugimi ustreznimi akterji za doseganje cilja razvoja oblikovanja regionalnih trgov ali olajšanja procesa liberalizacije, in
 - (h) vse skupne storitve, vključno s pravnimi, računovodskimi in IT storitvami.
3. Operaterji prenosnih sistemov so organizirani v pravni obliki iz Priloge I k Direktivi (EU) 2017/1132 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁶⁾.
4. Operater prenosnega sistema v svoji korporativni identiteti, komunikacijah, trženju blagovne znamke in objektih ne ustvarja zmede v zvezi z ločeno identiteto vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.
5. Operater prenosnega sistema ne deli sistemov ali opreme IT, fizičnih objektov in sistemov za varnostni dostop z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja niti ne uporablja istih svetovalcev ali zunanjih izvajalcev za sisteme ali opremo IT in sisteme za varnostni dostop.
6. Računovodske izkaze operaterja prenosnega sistema revidira revizor, ki ne revidira vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

Člen 47

Samostojnost operaterja prenosnega sistema

1. Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz člena 49, ima operater prenosnega sistema:
 - (a) dejanske pravice sprejemanja odločitev, neodvisno od vertikalno integriranega elektroenergetskega podjetja, glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema, in
 - (b) pooblastilo za pridobivanje denarja na trgu kapitala, zlasti z izposojanjem in povečanjem kapitala.
2. Operater prenosnega sistema vedno ravna tako, da zagotovi, da ima sredstva, potrebna za ustrezno in učinkovito opravljanje prenosa ter za razvoj in vzdrževanje učinkovitega, varnega in stroškovno učinkovitega prenosnega sistema.
3. Hčerinska podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnosti proizvodnje ali dobave, niso neposredni ali posredni lastniki delnic operaterja prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema nima niti neposrednega niti posrednega lastništva delnic v katerem koli hčerinskem podjetju vertikalno integriranega podjetja, ki opravlja dejavnosti proizvodnje ali dobave, niti ne prejema dividend ali drugih finančnih ugodnosti tega hčerinskega podjetja.
4. Splošna struktura upravljanja in statut družbe operaterja prenosnega sistema zagotavljata dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu s tem oddelkom. Vertikalno integrirano podjetje ne določa neposredno ali posredno konkurenčnega ravnanja operaterja prenosnega sistema v zvezi s tekočimi dejavnostmi operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja ali v zvezi z dejavnostmi, potrebnimi za pripravo desetletnega načrta za razvoj omrežja, ki se oblikuje na podlagi člena 51.

⁽²⁶⁾ Direktive (EU) 2017/1132 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o določenih vidikih prava družb (UL L 169, 30.6.2017, str. 46).

5. Operaterji prenosnega sistema pri opravljanju svojih nalog iz člena 40 in člena 46(2) te direktive ter ob izpolnjevanju obveznosti iz členov 16, 18, 19 in 50 Uredbe (EU) 2019/943 ne diskriminirajo med različnimi osebami ali subjekti ter ne omejujejo, krivijo ali preprečujejo konkurence na področju proizvodnje ali dobave.
6. Vsi komercialni in finančni odnosi med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili operaterja prenosnega sistema vertikalno integriranemu podjetju, so v skladu s tržnimi pogoji. Operater prenosnega sistema hrani natančno evidenco takšnih komercialnih in finančnih odnosov ter regulativnemu organu na zahtevo omogoči dostop do njih.
7. Operater prenosnega sistema regulativnemu organu predloži v odobritev vse komercialne in finančne sporazume z vertikalno integriranim podjetjem.
8. Operater prenosnega sistema obvesti regulativni organ o finančnih virih iz točke (d) člena 46(1), ki so na voljo za prihodnje naložbene projekte in/ali nadomestilo obstoječih sredstev.
9. Vertikalno integrirano podjetje se vzdrži vsakršnih dejanj, ki bi operaterja prenosnega sistema ovirala pri izpolnjevanju njegovih obveznosti iz tega poglavja ali nanj vplivala, ter od operaterja prenosnega sistema ne zahteva, da od vertikalno integriranega podjetja pridobi dovoljenje za izpolnjevanje teh obveznosti.
10. Zadevna država članica odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema podjetje, ki ga je regulativni organ certificiral kot skladno z zahtevami tega poglavja. Uporablja se certifikacijski postopek iz bodisi člena 52 te direktive in člena 51 Uredbe (EU) 2019/943 bodisi člena 53 te direktive.

Člen 48

Neodvisnost osebja in upravljanje operaterja prenosnega sistema

1. Odločitve v zvezi z imenovanjem in obnovitvijo, delovnimi pogoji, vključno z nadomestilom in prenehanjem mandata oseb, odgovornih za upravljanje in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema sprejema nadzorni organ operaterja prenosnega sistema, imenovan v skladu s členom 49.
 2. Regulativni organ je obveščen o identiteti in pogojih, ki veljajo za mandat, trajanje in prenehanje mandata oseb, ki jih za imenovanje ali ponovno imenovanje za osebe, odgovorne za izvršno upravljanje, in/ali člane upravnih organov operaterja prenosnega sistema določi nadzorni organ, ter o razlogih za vsak predlog za prenehanje mandata. Pogoji in odločitve iz odstavka 1 postanejo zavezujoči le, če jim regulativni organ v treh tednih po obvestilu ne nasprotuje.
- Regulativni organ lahko nasprotuje odločitvam iz odstavka 1:
- (a) če se pojavijo dvomi o strokovni neodvisnosti imenovane osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člana uprave ali
 - (b) v primeru predčasne prenehanja mandata, če se pojavijo dvomi o njegovi upravičenosti.
3. V obdobju treh let pred imenovanjem osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani upravnih organov operaterja prenosnega sistema, za katere velja ta odstavek, niso imeli nobene strokovne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa ali poslovnega odnosa z vertikalno integriranim podjetjem ali katerim koli njegovim delom ali njegovimi družbeniki s kontrolnim deležem, razen z operaterjem prenosnega sistema.
 4. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani upravnih organov ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema nimajo nobene druge poklicne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v nobenem drugem delu vertikalno integriranega podjetja ali poslovnega odnosa z njegovimi družbeniki s kontrolnim deležem.

5. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema nimajo nobenega neposrednega ali posrednega interesa ali finančnih ugodnosti od katerega koli dela vertikalno integriranega podjetja razen operaterja prenosnega sistema. Njihovo plačilo ni odvisno od dejavnosti ali rezultatov vertikalno integriranega podjetja razen operaterja prenosnega sistema.

6. Dejanske pravice do pritožbe regulativnemu organu so zajamčene za vse pritožbe s strani oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov upravnih organov operaterja prenosnega sistema proti predčasnemu prenehanju njihovega mandata.

7. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani upravnih organov operaterja prenosnega sistema vsaj štiri leta po koncu svojega mandata pri operaterju prenosnega sistema nimajo poklicne funkcije, odgovornosti ali interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in nimajo poslovnega odnosa z njegovimi družbeniki s kontrolnim deležem.

8. Odstavek 3 se uporablja za večino oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov upravnih organov operaterja prenosnega sistema.

Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani upravnih organov operaterja prenosnega sistema, za katere se ne uporablja odstavek 3, niso opravljali nobene poslovodne ali druge pomembne dejavnosti v vertikalno integriranem podjetju vsaj šest mesecev pred imenovanjem.

Prvi pododstavek tega odstavka ter odstavki 4 do 7 se uporabljajo za vse osebe, ki skrbijo za izvršno upravljanje, in za tiste, ki tem osebam neposredno poročajo o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja.

Člen 49

Nadzorni organ

1. Operater prenosnega sistema ima nadzorni organ, ki je odgovoren za sprejemanje odločitev, ki lahko bistveno vplivajo na vrednost sredstev družbenikov v okviru operaterja prenosnega sistema, zlasti odločitev v zvezi z odobritvijo letnega in dolgoročnejšega finančnega načrta, stopnje zadolževanja operaterja prenosnega sistema in zneskom dividend, ki se razdelijo družbenikom. Odločitve, ki so v pristojnosti nadzornega organa, ne vključujejo odločitev, povezanih z vsakodnevnimi dejavnostmi operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja in z dejavnostmi, ki so potrebne za pripravo desetletnega načrta za razvoj omrežja v skladu s členom 51.

2. Nadzorni organ sestavljajo člani, ki predstavljajo vertikalno integrirano podjetje, družbenike tretjih strani in, kadar tako določa ustrezno nacionalno pravo članice, druge zainteresirane strani, kot so zaposleni pri operaterju prenosnega sistema.

3. Prvi pododstavek člena 48(2) in člen 48(3) do (7) se uporabljajo vsaj za enega člana manj kot polovico članov nadzornega organa.

Točka (b) drugega pododstavka člena 48(2) se uporablja za vse člane nadzornega organa.

Člen 50

Program za doseganje skladnosti in nadzornik za skladnost

1. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnih sistemov vzpostavijo in izvajajo program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, ter zagotavljajo ustrezno spremljanje upoštevanja tega programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev navedenih ciljev. Odobri ga regulativni organ. Brez poseganja v pristojnosti regulativnega organa upoštevanje programa neodvisno spremlja nadzornik za skladnost.

2. Nadzornika za skladnost imenuje nadzorni organ po predhodni odobritvi regulativnega organa. Regulativni organ lahko zavrne potrditev nadzornika za skladnost le zaradi pomanjkanja neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti. Nadzornik za skladnost je lahko fizična ali pravna oseba. Za nadzornika za skladnost se uporablja člen 48(2) do (8).
3. Nadzornik za skladnost je zadolžen za:
 - (a) spremljanje izvajanja programa za doseganje skladnosti;
 - (b) pripravo letnega poročila, v katerem so navedeni ukrepi, sprejeti za izvajanje programa za doseganje skladnosti, ki ga predloži regulativnemu organu;
 - (c) poročanje nadzornemu organu in izdajo priporočil v zvezi s programom za doseganje skladnosti in njegovim izvajanjem;
 - (d) uradno obveščanje regulativnega organa o večjih kršitvah, storjenih pri izvajanju programa za doseganje skladnosti, in
 - (e) poročanje regulativnemu organu o vseh komercialnih in finančnih odnosih med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema.
4. Nadzornik za skladnost predloži regulativnemu organu predlagane odločitve glede naložbenega načrta ali posameznih naložb v omrežje. To se zgodi najpozneje takrat, ko jih upravljalni organ in/ali pristojni poslovodni organ operaterja prenosnega sistema predloži nadzornemu organu.
5. Kadar vertikalno integrirano podjetje na generalni skupščini ali z glasovanjem članov nadzornega organa, ki ga je imenovala, prepreči sprejetje odločitve, zaradi česar se preprečijo ali zadržujejo naložbe, ki bi jih bilo v skladu z desetletnim načrtom za razvoj omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, nadzornik za skladnost o tem poroča regulativnemu organu, ki ukrepa v skladu s členom 51.
6. Pogoje, ki veljajo za mandat, ali zaposlitvene pogoje za nadzornika za skladnost, tudi trajanje njegovega mandata, odobri regulativni organ. S temi pogoji se zagotovi neodvisnost nadzornika za skladnost, tudi tako, da se mu zagotovijo vsi potrebni viri za izpolnjevanje njegovih nalog. Nadzornik za skladnost med svojim mandatom nima nobene druge poklicne funkcije, odgovornosti ali neposrednega ali posrednega interesa v nobenem delu ali z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja ali njegovimi družbeniki s kontrolnim deležem.
7. Nadzornik za skladnost redno ustno ali pisno poroča regulativnemu organu in ima pravico do rednega ustnega ali pisnega poročanja nadzornemu organu operaterja prenosnega sistema.
8. Nadzornik za skladnost se lahko udeležuje vseh sestankov upravnih organov ali posloводства operaterja prenosnega sistema, sestankov nadzornega organa in generalne skupščine. Nadzornik za skladnost se udeležuje vseh sestankov, na katerih se obravnavajo naslednje zadeve:
 - (a) pogoji za dostop do omrežja iz Uredbe (EU) 2019/943, zlasti v zvezi s tarifami, storitvami v zvezi z dostopom tretjih strani, dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti, preglednostjo, pomožnimi storitvami in sekundarnimi trgi;
 - (b) projekti za delovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnih sistemov, vključno z naložbami v medsebojno povezovanje in povezave;
 - (c) nakupi ali prodaje energije, ki so potrebni za obratovanje prenosnega sistema.
9. Nadzornik za skladnost spremlja skladnost operaterja prenosnega sistema s členom 41.
10. Nadzornik za skladnost ima dostop do vseh ustreznih podatkov in prostorov operaterja prenosnega sistema ter vseh informacij, ki so potrebne za opravljanje njegove naloge.
11. Nadzornik za skladnost ima brez vnaprejšnjega obvestila dostop do pisarn operaterja prenosnega sistema.
12. Nadzorni organ lahko po predhodni odobritvi regulativnega organa razreši nadzornika za skladnost. Nadzornika za skladnost lahko razreši zaradi nezadostne neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti, na predlog regulativnega organa.

Člen 51

Razvoj omrežja in pristojnosti glede odločitev za naložbe

1. Operaterji prenosnih sistemov najmanj vsaki dve leti po posvetovanju z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi regulativnemu organu predložijo desetletni načrt za razvoj omrežja, ki temelji na obstoječi in predvideni oskrbi in povpraševanju. Ta razvojni načrt vsebuje učinkovite ukrepe za zagotovitev zadostnosti sistema in zanesljivosti oskrbe. Operater prenosnega sistema na svojem spletnem mestu objavi desetletni načrt za razvoj omrežja.

2. Desetletni razvojni načrt omrežja zlasti:

- (a) za udeležence na trgu določi poglavitno infrastrukturo za prenos, ki jo je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti;
- (b) vsebuje že sprejete naložbe in določi nove naložbe, ki jih je treba v naslednjih treh letih izvesti, in
- (c) zagotovi časovni okvir za vse naložbene projekte.

3. Operater prenosnega sistema pri pripravi desetletnega načrta za razvoj omrežja kot alternativo širitvi sistema v celoti upošteva možnosti za uporabo prilagajanja odjema, objektov za shranjevanje energije ali drugih virov, pa tudi pričakovano porabo in trgovanje z drugimi državami ter naložbene načrte za omrežja, ki pokrivajo celotno Unijo, in za regionalna omrežja.

4. Regulativni organ se z vsemi obstoječimi ali potencialnimi uporabniki sistema javno in pregledno posvetuje o desetletnem razvojnem načrtu. Osebe ali podjetja, ki trdijo, da so možni uporabniki sistema, lahko zaprosi, da svoje trditve utemeljijo. Regulativni organ objavi rezultate posvetovalnega postopka in zlasti možne potrebe po naložbah.

5. Regulativni organ preuči, ali desetletni razvojni načrt omrežja pokriva vse potrebe po naložbah, ki so bile opredeljene v posvetovalnem postopku, in ali je ta v skladu z nezavezujočim desetletnim razvojnem načrtom omrežja za celotno Unijo (razvojni načrt omrežja za Unijo) iz točke (b) člena 30(1) Uredbe (EU) 2019/943. Če obstajajo kakršni koli dvomi glede skladnosti z razvojnem načrtom Unije, se regulativni organ o tem posvetuje z ACER. Regulativni organ lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da spremeni svoj desetletni načrt za razvoj omrežja.

Pristojni nacionalni organi preučijo skladnost desetletnega razvojnega načrta z nacionalnimi energetskimi in podnebnimi načrti, predloženimi v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999.

6. Regulativni organ spremlja in ocenjuje izvajanje desetletnega načrta za razvoj omrežja.

7. Kadar operater prenosnega sistema zaradi razlogov, ki niso višji razlogi ali razlogi izven njegovega nadzora, ne izvede naložbe, katero bi bilo v skladu z desetletnim načrtom za razvoj omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, države članice zagotovijo, da regulativni organ izvede vsaj enega od naslednjih ukrepov in tako zagotovi, da se zadevna naložba izvede, če je takšna naložba še vedno pomembna na podlagi najnovejšega desetletnega načrta za razvoj omrežja:

- (a) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da izvede zadevno naložbo,
- (b) organizira razpisni postopek, ki je odprt za vse vlagatelje za navedene naložbe, ali
- (c) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme povečanje kapitala za financiranje potrebnih naložb ter neodvisnim vlagateljem omogoči, da sodelujejo pri kapitalu.

8. Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz točke (b) odstavka 7, lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme enega ali več izmed naslednjih pogojev:

- (a) financiranje s strani katere koli tretje osebe;
- (b) izgradnjo s strani katere koli tretje osebe;

- (c) da sam zgradi zadevna sredstva;
- (d) da sam upravlja zadevna sredstva.

Operater prenosnega sistema vlagateljem zagotovi vse informacije, ki so potrebne za izvedbo naložbe, nova sredstva poveže s prenosnim sistemom in si na splošno v največji možni meri prizadeva, da olajša izvajanje naložbenega projekta.

Zadevne finančne dogovore odobri regulativni organ.

9. Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz odstavka 7, stroške navedenih naložb krijejo zadevni predpisi o tarifi.

Oddelek 4

Imenovanje in certificiranje operaterjev prenosnih sistemov

Člen 52

Imenovanje in certificiranje operaterjev prenosnih sistemov

1. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema, se certificira v skladu s postopki iz odstavkov 4, 5 in 6 tega člena ter iz člena 51 Uredbe (EU) 2019/943.
2. Podjetja, ki jih je regulativni organ v skladu s certifikacijskim postopkom spodaj certificiral, da izpolnjujejo zahteve iz člena 43, države članice odobrijo in imenujejo za operaterje prenosnih sistemov. Imenovanje operaterjev prenosnih sistemov se sporoči Komisiji in objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.
3. Operaterji prenosnih sistemov obvestijo regulativni organ o vseh načrtovanih transakcijah, zaradi katerih bi bila lahko potrebna ponovna ocena izpolnjevanja zahtev iz člena 43.
4. Regulativni organi spremljajo, ali operaterji prenosnih sistemov neprekinjeno izpolnjujejo zahteve iz člena 43. Da zagotovijo izpolnjevanje teh zahtev, začnejo certifikacijski postopek:
 - (a) po prejemu uradnega obvestila s strani operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 3;
 - (b) na lastno pobudo, če so seznanjeni s tem, da bi bil lahko zaradi načrtovane spremembe pravic ali vpliva nad lastniki prenosnih sistemov ali operaterji prenosnih sistemov kršen člen 43, ali kadar imajo utemeljen razlog za domnevo, da je do take kršitve že prišlo, ali
 - (c) na utemeljeno zahtevo Komisije.
5. Regulativni organi sprejmejo odločitev glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema ali od datuma zahteve Komisije. Po preteku tega roka se šteje, da se certificiranje odobri. Izrecna odločitev ali tihi pristanek regulativnega organa lahko postane veljaven šele po zaključku postopka iz odstavka 6.
6. Izrecno odločitev ali tihi pristanek v zvezi s certificiranjem operaterja prenosnega sistema regulativni organ takoj posreduje Komisiji, skupaj z vsemi zadevnimi podatki, ki se nanašajo na odločitev. Komisija deluje v skladu s postopkom iz člena 51 Uredbe (EU) 2019/943.
7. Regulativni organi in Komisija lahko od operaterjev prenosnih sistemov in podjetij, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, zahtevajo vse informacije, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih nalog iz tega člena.
8. Regulativni organi in Komisija poskrbijo za zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

Člen 53

Certificiranje v zvezi s tretjimi državami

1. Kadar certificiranje zahteva lastnik prenosnega sistema ali operater prenosnega sistema in ga nadzoruje oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav, regulativni organ o tem obvesti Komisijo.

Prav tako regulativni organ brez odlašanja obvesti Komisijo o vseh okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

2. Operater prenosnega sistema obvesti regulativni organ o vseh okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

3. Regulativni organ sprejme osnutek odločitve glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema. Certificiranje zavrne, če ni bilo dokazano:

(a) da zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 43, in

(b) regulativnemu organu ali drugemu pristojnemu nacionalnemu organu, ki ga je imenovala država članica, ni bilo dokazano, da odobritev certificiranja ne bo ogrozila zanesljivosti oskrbe države članice in Unije z energijo. Pri preučitvi tega vprašanja regulativni ali drugi pristojni nacionalni organ upošteva:

(i) pravice in obveznosti Unije v zvezi s to tretjo državo, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Unija in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe z energijo;

(ii) pravice in obveznosti držav članic do te tretje države, ki izhajajo iz sporazumov, sklenjenih z njo, če so v skladu s pravom Unije, in

(iii) druga posebna dejstva in okoliščine primera in zadevne tretje države.

4. Regulativni organ Komisijo nemudoma seznaniti z odločitvijo in vsemi ustreznimi informacijami, ki se nanašajo nanjo.

5. Država članica zagotovi, da regulativni organ ali imenovani pristojni organ iz točke (b) odstavka 3 pred sprejetjem odločitve regulativnega organa o certificiranju Komisijo zaprosi za mnenje o tem:

(a) ali zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 43 in

(b) lahko odobritev certificiranja ogrozi zanesljivost oskrbe Unije z energijo.

6. Komisija prošnjo iz odstavka 5 preuči takoj po prejemu. V dveh mesecih od prejema prošnje izda mnenje regulativnemu organu ali imenovanemu pristojnemu organu, če je ta zaprosil za mnenje.

Komisija se lahko pri pripravi mnenja posvetuje z ACER, zadevno državo članico in zainteresiranimi stranmi. V primeru, da Komisija zaprosi za posvetovanje, se dvomesečni rok podaljša še za dva meseca.

Če Komisija v roku iz prvega in drugega pododstavka ne izda mnenja, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

7. Pri ocenjevanju, ali bo nadzor osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav ogrozil zanesljivost oskrbe Unije z energijo, Komisija upošteva:

(a) posebne značilnosti primera in posebnosti ustrezne tretje države ali tretjih držav, in

(b) pravice in obveznosti Unije v zvezi s to tretjo državo ali tretjimi državami, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Unija in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe.

8. Regulativni organ sprejme končno odločitev o certificiranju v dveh mesecih po izteku roka iz odstavka 6. Regulativni organ pri sprejetju končne odločitve v čim večji meri upošteva mnenje Komisije. Države članice imajo v vsakem primeru pravico, da certificiranje zavrnejo, če menijo, da bi njegova odobritev ogrozila zanesljivost oskrbe te ali druge države članice z energijo. Kadar je država članica za oceno iz točke (b) odstavka 3 imenovala drug pristojni nacionalni organ, lahko od regulativnega organa zahteva, da sprejme končno odločitev v skladu z oceno tega pristojnega nacionalnega organa. Končna odločitev regulativnega organa in mnenje Komisije se objavita skupaj. Kadar se končna odločitev razlikuje od mnenja Komisije, zadevna država članica skupaj s to odločitvijo pripravi in objavi razloge za to odločitev.

9. Nobena določba v tem členu ne sme vplivati na pravico držav članic, da v skladu s pravom Unije izvajajo nacionalni pravni nadzor, da bi tako zaščitile legitime interese javne varnosti.

10. Ta člen se z izjemo točke (a) odstavka 3 tega člena uporablja tudi za države članice, za katere velja odstopanje v skladu s členom 66.

Člen 54

Lastništvo objektov za shranjevanje energije s strani operaterjev prenosnih sistemov

1. Operaterji prenosnih sistemov ne smejo imeti v lasti, razvijati, voditi ali upravljati objektov za shranjevanje energije.

2. Z odstopanjem od odstavka 1 lahko države članice operaterjem prenosnih sistemov dovolijo, da imajo v lasti, razvijajo, vodijo ali upravljajo objekte za shranjevanje energije, kadar so popolnoma integrirani omrežni elementi in je regulativni organ dal soglasje ali kadar so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

- (a) drugim strankam po odprtem, preglednem in nediskriminatornem razpisnem postopku, ki ga je pregledal in odobril nacionalni regulativni organ, ni bila dodeljena pravica, da bi imele v lasti, razvijale, vodile ali upravljale tovrstne objekte ali teh storitev niso mogle zagotoviti po razumnih cenah in pravočasno;
- (b) ti objekti ali nefrekvenčne pomožne storitve so potrebni za to, da operaterji prenosnih sistemov izpolnijo svoje obveznosti na podlagi te direktive za učinkovito, zanesljivo in varno obratovanje prenosnega sistema in se ne uporabljajo za nakup ali prodajo električne energije na trgih električne energije;
- (c) regulativni organ je ocenil potrebo po takem odstopanju in opravil predhodni pregled ustreznosti razpisnega postopka, vključno s pogoji razpisnega postopka, ter dal soglasje.

Regulativni organ lahko pripravi smernice ali razpisne pogoje, da bi operaterjem prenosnih sistemov pomagal zagotoviti pravičen razpisni postopek;

3. O odločitvi o odobritvi odstopanja se uradno obvesti Komisijo in ACER, skupaj z ustreznimi informacijami o tej zahtevi in razlogi za odobritev odstopanja.

4. Regulativni organi redno ali vsaj vsakih pet let opravijo javno posvetovanje glede obstoječih objektov za shranjevanje energije, da bi ocenili potencialno razpoložljivost in zanimanje drugih strank za vlaganje v tovrstne objekte. Kadar javno posvetovanje po oceni regulativnega organa pokaže, da so druge stranke zmožne imeti v lasti, razvijati, upravljati ali voditi take objekte na stroškovno učinkovit način, regulativni organi zagotovijo, da se tozadevne dejavnosti operaterjev prenosnih sistemov v 18 mesecih postopoma ukinejo. V okviru pogojev tega postopka lahko regulativni organi operaterjem prenosnih sistemov dovolijo, da prejmejo razumno nadomestilo, zlasti za preostalo vrednost njihove naložbe v objekte za shranjevanje energije.

5. Odstavek 4 se ne uporablja za popolnoma integrirane omrežne elemente ali v običajni amortizacijski dobi novih objektov za baterijsko shranjevanje energije, za katere je bila končna odločitev za naložbo sprejeta pred letom 2024, pod pogojem, da so ti objekti za baterijsko shranjevanje:

- (a) priključeni na omrežje najpozneje dve leti po tem datumu;
- (b) integrirani v prenosni sistem;

- (c) uporabljani samo za reaktivno trenutno ponovno vzpostavitev zanesljivosti omrežja v primeru nepredvidenih dogodkov v njem, kadar se ta ukrep za ponovno vzpostavitev zanesljivosti omrežja začne takoj in konča, ko lahko težavo odpravi običajno prerazporejanje proizvodnje;
- (d) niso uporabljani za nakup ali prodajo električne energije na trgih električne energije, vključno z izravnavo.

Oddelek 5

Ločevanje in preglednost računovodskih izkazov

Člen 55

Pravica do vpogleda v računovodske izkaze

1. Države članice ali vsak pristojni organ, ki ga imenujejo, vključno z regulativnimi organi iz člena 57, imajo pravico do vpogleda v računovodske izkaze elektroenergetskih podjetij, kakor je določeno v členu 56, ki jih potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.
2. Države članice in vsak imenovani pristojni organ, vključno z regulativnimi organi, varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov. Države članice lahko predvidijo razkritje takšnih informacij, kadar pristojni organi tako razkritje potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

Člen 56

Ločevanje računovodskih izkazov

1. Države članice uvedejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so računovodski izkazi elektroenergetskih podjetij skladni z odstavkoma 2 in 3.
2. Elektroenergetska podjetja ne glede na sistem lastništva ali pravno obliko pripravijo in predložijo v revizijo ter objavijo svoje letne računovodske izkaze v skladu z določbami nacionalnega prava o letnih računovodskih izkazih družb z omejeno odgovornostjo, sprejetimi na podlagi Direktive 2013/34/EU.

Podjetja, ki zakonsko niso zavezana objavljati svojih letnih računovodskih izkazov, hranijo njihovo kopijo na svojem sedežu, tako da je na voljo javnosti.

3. Elektroenergetska podjetja v svojem internem računovodstvu vodijo ločene računovodske izkaze za svoje prenosne in distribucijske dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja, da se preprečijo diskriminatornost, navzkrižno subvencioniranje in izkrivljanje konkurence. Vodijo tudi računovodske izkaze, ki so lahko konsolidirani, za druge elektroenergetske dejavnosti, ki niso povezane s prenosom ali distribucijo. V računovodskih izkazih navedejo prihodek iz lastništva prenosnega ali distribucijskega sistema. Po potrebi vodijo konsolidirane računovodske izkaze za neelektroenergetske dejavnosti. Notranji računovodski izkazi za vsako dejavnost vključujejo bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.
4. Pri reviziji, navedeni v odstavku 2, se zlasti preveri upoštevanje zahteve glede izogibanja diskriminatornosti in navzkrižnemu subvencioniranju iz odstavka 3.

POGLAVJE VII

REGULATIVNI ORGANI

Člen 57

Imenovanje in neodvisnost regulativnih organov

1. Vsaka država članica na nacionalni ravni imenuje samo en regulativni organ.
2. Odstavek 1 ne posega v imenovanje drugega regulativnega organa na regionalni ravni v državah članicah, če obstaja le en visoki predstavnik, ki jo bo v okviru odbora regulatorjev ACER zastopal in deloval kot oseba za stike na ravni Unije, in sicer v skladu s členom 21(1) Uredbe (EU) 2019/942.

3. Z odstopanjem od odstavka 1 lahko država članica imenuje regulativne organe za manjše sisteme na geografsko ločenih območjih, katerih poraba je bila leta 2008 manjša od 3 % skupne porabe države članice, kateri pripada. To odstopanje ne posega v imenovanje enega samega visokega predstavnika, ki jo bo v okviru odbora regulatorjev ACER zastopal in deloval kot oseba za stike na ravni Skupnosti, in sicer v skladu s členom 21(1) Uredbe (EU) 2019/942.

4. Države članice zagotovijo neodvisnost regulativnega organa in zagotovijo, da svoja pooblastila izvaja nepristransko in pregledno. V ta namen države članice zagotovijo, da je regulativni organ pri opravljanju regulativnih nalog, ki mu jih nalaga ta direktiva in z njo povezani pravni akti:

(a) pravno ločen in funkcionalno neodvisen od drugih javnih ali zasebnih subjektov,

(b) zagotavlja, da njegovo osebje in osebe, odgovorne za njegovo upravljanje:

(i) delujejo neodvisno od kakršnih koli tržnih interesov in

(ii) pri opravljanju svojih regulativnih nalog ne zahtevajo ali sprejemajo neposrednih navodil od katere koli vlade ali drugega javnega ali zasebnega subjekta. Ta zahteva ne posega v morebitno tesno sodelovanje z drugimi pristojnimi nacionalnimi organi ali v splošne smernice politike, ki jih določi vlada, ki niso povezane z regulativnimi pooblastili in nalogami iz člena 59.

5. Da zavarujejo neodvisnost regulativnega organa, države članice zlasti zagotovijo:

(a) da lahko regulativni organ samostojno odloča, neodvisno od katerega koli političnega organa;

(b) da ima regulativni organ vse potrebne človeške in finančne vire, ki jih potrebuje za uspešno in učinkovito opravljanje svojih nalog in pooblastil;

(c) da se regulativnemu organu dodeli ločen letni proračun, ki ga lahko samostojno izvaja;

(d) da so člani odbora regulativnega organa ali, če odbor ne obstaja, najvišje vodstvo regulativnega organa imenovani za obdobje od pet do sedem let, ki se lahko enkrat obnovi;

(e) da so člani odbora regulativnega organa ali, če odbor ne obstaja, najvišje vodstvo regulativnega organa, imenovani na podlagi objektivnih, preglednih in objavljenih meril v neodvisnem in nepristranskem postopku, ki zagotavlja, da imajo kandidati potrebno strokovno znanje in izkušnje za kateri koli zadevni položaj v regulativnem organu;

(f) da so v veljavi določbe o navzkrižju interesov in da trajanje obveznosti glede zaupnosti presega konec mandata članov odbora regulativnega organa ali, če odbor ne obstaja, konec mandata najvišjega vodstva regulativnega organa;

(g) da so člani odbora regulativnega organa ali, če odbor ne obstaja, najvišje vodstvo regulativnega organa, lahko razrešeni le na podlagi veljavnih preglednih meril.

Države članice glede točke (d) prvega pododstavka zagotovijo ustrezen sistem rotacije za odbor ali najvišje vodstvo. Člane odbora, ali, če odbor ne obstaja, člane najvišjega vodstva, se lahko še pred koncem njihovega mandata funkcije razreši le, če ne izpolnjujejo več pogojev iz tega člena ali če so storili kršitev po nacionalnem pravu.

6. Države članice lahko določijo naknadni pregled letnih računovodskih izkazov regulativnih organov, ki ga opravi neodvisni revizor.

7. Komisija do 5. julija 2022 in nato vsaka štiri leta predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o skladnosti nacionalnih organov z načelom neodvisnosti, določenim v tem členu.

Člen 58

Splošni cilji regulativnega organa

Pri opravljanju regulativnih nalog, določenih v tej direktivi, regulativni organ v okviru svojih nalog in pooblastil, določenih v členu 59, ter v tesnem posvetovanju z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, vključno z organi, pristojnimi za konkurenco, ter organi, vključno z regulativnimi organi, iz sosednjih držav članic in sosednjih tretjih držav, kot je primerno, in brez poseganja v njihove pristojnosti sprejme vse razumne ukrepe za doseganje naslednjih ciljev:

- (a) spodbujanje konkurenčnega, prožnega, zanesljivega in okoljsko trajnostnega notranjega trga električne energije v Uniji ter učinkovito odpiranje trga za vse odjemalce in dobavitelje v Uniji, in sicer v tesnem sodelovanju z regulativnimi organi drugih držav članic, Komisijo in ACER, in zagotavljanje ustreznih pogojev za učinkovito in zanesljivo delovanje elektroenergetskih omrežij, ob upoštevanju dolgoročnih ciljev;
- (b) razvoj konkurenčnih in pravilno delujočih regionalnih čezmejnih trgov v Uniji, da bi dosegli cilje iz točke (a);
- (c) odprava omejitev pri trgovanju z električno energijo med državami članicami, vključno z razvojem ustreznih zmogljivosti za čezmejni prenos, da bi zadostili povpraševanju in spodbudili povezovanje nacionalnih trgov za lažji pretok električne energije v Uniji;
- (d) stroškovno najučinkovitejša pomoč pri doseganju razvoja varnih, zanesljivih in učinkovitih nediskriminatornih sistemov, usmerjenih k porabnikom, ki spodbujajo zadostnost sistema ter, v skladu s splošnimi cilji energetske politike, energetska učinkovitost in vključevanje proizvodnje električne energije v manjšem in večjem obsegu iz obnovljivih virov ter porazdeljene proizvodnje v prenosnih in distribucijskih omrežjih, ter olajšati njihovo obratovanje v povezavi z drugimi plinskimi ali toplotnimi energetskega omrežji;
- (e) omogočanje lažjega vključevanja v omrežje novih proizvodnih zmogljivosti in objektov za shranjevanje energije, zlasti z odpravljanjem ovir, ki bi lahko novim udeležencem preprečile vstop na trg, in električne energije iz obnovljivih virov;
- (f) zagotavljanje ustreznih spodbud za operaterje sistemov in uporabnike sistemov, kratkoročno in dolgoročno, da bi povečali učinkovitost, zlasti energetskega, sistemov in spodbudili povezovanje trgov;
- (g) zagotavljanje koristi odjemalcev prek učinkovitega delovanja nacionalnega trga, spodbujanje učinkovite konkurence in pomoč pri zagotavljanju visoke ravni varstva porabnikov v tesnem sodelovanju z ustreznimi organi za varstvo porabnikov;
- (h) pomoč pri doseganju visokih standardov osnovne oskrbe in javnih storitev pri oskrbi z električno energijo ter prispevanje k zaščiti ranljivih odjemalcev in skladnosti potrebnih postopkov izmenjave podatkov, da se odjemalcem omogoči zamenjava dobavitelja.

Člen 59

Naloge in pooblastila regulativnih organov

1. Regulativni organ ima naslednje naloge:
 - (a) v skladu s preglednimi merili določati ali potrjevati tarife za prenos ali distribucijo ali njihove metodologije ali oboje;
 - (b) zagotavljati, da operaterji prenosnih sistemov in operaterji distribucijskih sistemov in po potrebi tudi lastniki sistema ter elektroenergetska podjetja in drugi udeleženci na trgu izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagajo ta direktiva, Uredba (EU) 2019/943, omrežni kodeksi in smernice, sprejeti v skladu s členi 59, 60 in 61 Uredbe (EU) 2019/943, ter drugo zadevno pravo Unije, vključno glede čezmejnih zadev, ter odločitve ACER;

- (c) v tesnem sodelovanju z drugimi regulativnimi organi zagotavljati, da ENTSO za električno energijo in telo EU ODS izpolnjujeta svoje obveznosti v skladu s to direktivo, Uredbo (EU) 2019/943, omrežnimi kodeksi in smernicami, sprejetimi v skladu s členi 59, 60 in 61 Uredbe (EU) 2019/943 ter drugim zadevnim pravom Unije, vključno glede čezmejnih zadev, ter odločitvami ACER, obenem pa skupaj odkrivati primere neizpolnjevanja obveznosti s strani ENTSO za električno energijo oziroma telesa EU ODS; če regulativni organi v štirih mesecih po začetku posvetovanj ne dosežejo sporazuma za namen skupnega odkritja neizpolnjevanja obveznosti, se v skladu s členom 6(10) Uredbe (EU) 2019/942 zadeva prenese v odločanje ACER.
- (d) odobriti proizvode in postopek naročanja za nefrekvenčne pomožne storitve;
- (e) izvajati omrežne kodekse in smernice, sprejete v skladu s členi 59, 60 in 61 Uredbe (EU) 2019/943 z nacionalnimi ukrepi, ali, kadar se tako zahteva, z usklajenimi regionalnimi ukrepi ali ukrepi na ravni celotne Unije;
- (f) sodelovati z regulativnim organom ali organi držav članic in ACER pri čezmejnih zadevah, zlasti v okviru sodelovanja pri delu odbora regulatorjev ACER v skladu s členom 21 Uredbe (EU) 2019/942;
- (g) izpolnjevati in izvajati vse zadevne pravno zavezujoče odločitve Komisije in ACER;
- (h) zagotavljati, da dajo operaterji prenosnih sistemov zmogljivosti interkonektorjev na voljo v največji možni meri v skladu s členom 16 Uredbe (EU) 2019/943;
- (i) enkrat na leto zadevnim organom držav članic, Komisiji in ACER poročati o svojih dejavnostih in izpolnjevanju svojih nalog, vključno s sprejetimi ukrepi in doseženimi rezultati v zvezi z nalogami iz tega člena;
- (j) zagotoviti, da ni navzkrižnega subvencioniranja med dejavnostmi prenosa, distribucije in dobave ali druge elektroenergetske ali neelektroenergetske dejavnosti;
- (k) spremljati naložbene načrte operaterjev prenosnih sistemov in v letnem poročilu zagotoviti oceno naložbenih načrtov operaterjev prenosnih sistemov glede njihove skladnosti z načrtom za razvoj omrežja za celotno Unijo; takšna ocena lahko vključuje priporočila za spremembo teh naložbenih načrtov;
- (l) spremljati in ocenjevati uspešnost operaterjev prenosnih sistemov in operaterjev distribucijskih sistemov v zvezi z razvojem naprednega omrežja, ki spodbuja energetska učinkovitost in vključevanje obnovljivih virov energije, ki temelji na omejenem naboru kazalnikov, ter vsaki dve leti objaviti nacionalno poročilo, vključno s priporočili za izboljšave;
- (m) določati ali potrjevati standard in zahteve glede kakovosti storitev in kakovosti dobave ali k temu prispevati skupaj z drugimi pristojnimi organi ter spremljati upoštevanje pravil o sigurnosti in zanesljivosti omrežja in pregledovati njegovo učinkovitost v preteklosti;
- (n) spremljati raven preglednosti, tudi veleprodajnih cen, in zagotavljati, da elektroenergetska podjetja izpolnjujejo obveznosti glede preglednosti;
- (o) spremljati raven in učinkovitost odprtosti trga in konkurence pri veleprodaji in maloprodaji, vključno z borzami električne energije, cenami za gospodinjske odjemalce, ki zajemajo tudi predplačilne sisteme, učinkom pogodb z dinamičnimi cenami električne energije in uporabe sistemov naprednega merjenja, deležem odjemalcev, ki zamenjajo dobavitelja, deležem odklopov, plačila za vzdrževalne storitve, izvedbo vzdrževalnih storitev, razmerjem med cenami za gospodinjstva in veleprodajnimi cenami, spreminjanjem tarif in pristojbin omrežja in pritožbami gospodinjskih odjemalcev, ter morebitno izkrivljanje ali omejevanje konkurence, pri čemer organom, pristojnim za konkurenco, zagotavljajo potrebne informacije in jim posredujejo zadevne primere;
- (p) spremljati pojav restriktivnih pogodbenih praks, vključno z določbami o ekskluzivnosti, ki lahko odjemalcem preprečijo sklenitev pogodb z več kot enim dobaviteljem hkrati ali jih pri tem omejujejo, in o tem po potrebi obveščati nacionalne organe za konkurenco;
- (q) spremljati čas, ki ga operaterji prenosnih sistemov in operaterji distribucijskih sistemov potrebujejo za priključitve in popravila;
- (r) skupaj z drugimi pristojnimi organi pomagati zagotavljati, da so ukrepi za varstvo porabnikov učinkoviti in da se jih izvaja;

- (s) vsaj enkrat na leto objaviti priporočila glede skladnosti cen za dobavo z določbami člena 5 in ta priporočila po potrebi posredovati pristojnim organom;
- (t) zagotavljati nediskriminatorni dostop do podatkov o porabi posameznih odjemalcev, razpoložljivost – pri neobvezni uporabi – lahko razumljive usklajene oblike podatkov o porabi na nacionalni ravni in hiter dostop do tovrstnih podatkov za vse odjemalce v skladu s členoma 23 in 24;
- (u) spremljati izvajanje pravil v zvezi z vlogami in odgovornostmi operaterjev prenosnega sistema, operaterjev distribucijskega sistema, dobaviteljev in odjemalcev ter drugih udeležencev na trgu v skladu z Uredbo (EU) 2019/943;
- (v) spremljati naložbe v proizvodne zmogljivosti in zmogljivosti shranjevanja v zvezi z zanesljivostjo dobave;
- (w) spremljati tehnično sodelovanje med operaterji prenosnih sistemov Unije in tretjih držav;
- (x) prispevati k usklajevanju postopkov izmenjave podatkov za najpomembnejše tržne procese na regionalni ravni;
- (y) spremljati razpoložljivost orodij za primerjavo, ki izpolnjujejo zahteve iz člena 14;
- (z) spremljati odpravo neupravičenih ovir in omejitev za razvoj porabe samoproizvedene električne energije in energetskih skupnosti državljanov.

2. Kadar država članica tako določi, lahko naloge v zvezi s spremljanjem iz odstavka 1 opravljajo drugi organi in ne regulativni organ. V tem primeru je treba z rezultati takšnega spremljanja čim prej seznaniti regulativni organ.

Regulativni organi se pri opravljanju nalog iz odstavka 1 v skladu z načeli boljše ureditve po potrebi posvetujejo z operaterji prenosnih sistemov in po potrebi tesno sodelujejo z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, pri čemer ne posegajo v njihove posebne pristojnosti, sami pa ohranijo neodvisnost.

Odobritve regulativnega organa ali ACER v skladu s to direktivo ne posegajo v ustrezno utemeljeno prihodnje izvajanje pooblastil regulativnega organa v skladu s tem členom niti ne vplivajo na kazni, ki jih naložijo drugi pristojni organi ali Komisija.

3. Države članice zagotovijo, da se regulativni organi pooblastijo za učinkovito in hitro izvajanje nalog iz tega člena. V ta namen ima regulativni organ vsaj naslednja pooblastila:

- (a) izdaja odločitve, zavezujoče za elektroenergetska podjetja;
- (b) preverja delovanje trgov električne energije, določa in sprejema kakršne koli ukrepe, ki so potrebni in sorazmerni za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotavljanje pravičnega delovanja trga. Po potrebi je regulativni organ prav tako pooblaščen, da pri vodenju preiskav v zvezi s pravom o konkurenci sodeluje z nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco, in regulatorji finančnih trgov ali s Komisijo;
- (c) od elektroenergetskih podjetij lahko zahteva kakršne koli informacije, ki jih potrebuje za izvajanje svojih nalog, vključno z utemeljitvami za zavrnitev dostopa tretjih strani in drugimi informacijami o ukrepih, ki so potrebni za krepitev omrežja;
- (d) elektroenergetskim podjetjem, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti iz te direktive, Uredbe (EU) 2019/943 ali katere koli zadevne pravno zavezujoče odločitve regulativnega organa ali ACER, naloži učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni, ali pristojnemu sodišču predlaga, da naloži take kazni, vključno s pristojnostmi, da naloži ali predlaga kazni, ki znašajo do 10 % letnega prometa operaterja prenosnega sistema ali do 10 % letnega prometa vertikalno integriranega podjetja, in sicer za operaterja prenosnega sistema oziroma vertikalno integrirano podjetje, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti iz te direktive, in
- (e) ustrezne pravice do preiskovanja in ustrezna pooblastila za dajanje navodil pri reševanju sporov na podlagi člena 60(2) in (3).

4. Regulativni organ v državi članici, kjer ima ENTSO za električno energijo ali telo EU ODS sedež, je pristojen za izrekanje učinkovitih, sorazmernih in odvrtilnih kazni tem telesom, kadar ne izpolnjujejo svojih obveznosti iz te direktive, Uredbe (EU) 2019/943 ali drugih ustreznih pravno zavezujočih odločitev regulativnih organov ali ACER, ali da izrek takih kazni predlaga pristojnemu sodišču.

5. Ko je imenovan samostojni operater sistema v skladu s členom 44, regulativni organ poleg nalog, ki jih ima v skladu z odstavkoma 1 in 3 tega člena, opravlja tudi naslednje naloge:

- (a) spremlja, ali lastnik prenosnega sistema in samostojni operater sistema izpolnjujeta svoje obveznosti iz tega člena, in v skladu s točko (d) odstavka 3 nalaga kazni, če zahteve niso bile izpolnjene;
- (b) spremlja odnose in komunikacijo med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema, da zagotovi, da samostojni operater sistema izpolnjuje svoje obveznosti, ter zlasti odobri pogodbe in deluje kot organ za reševanje sporov med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki jo katera koli stranka vložijo v skladu s členom 60(2);
- (c) v okviru prvega desetletnega načrta za razvoj omrežja, brez poseganja v postopek iz točke (c) člena 44(2), potrjuje načrtovanje naložb in večletni razvojni načrt omrežja, kot ju najmanj vsaki dve leti predstavi samostojni operater sistema;
- (d) zagotavlja, da tarife za dostop do omrežja, ki jih obračunavajo samostojni operaterji sistema, vključujejo nadomestilo za lastnika ali lastnike omrežja, ki zagotavlja ustrezno nadomestilo za omrežna sredstva in morebitne naložbe vanje, pod pogojem, da se izvajajo gospodarno in učinkovito;
- (e) ima pooblastila za izvajanje inšpekcij, tudi nenapovedanih, v objektih lastnika prenosnega sistema in samostojnega operaterja sistema in
- (f) spremlja uporabo dohodka od prezasedenosti, ki ga obračunava samostojni operater sistema v skladu s členom 19(2) Uredbe (EU) 2019/943.

6. Ko je bil operater prenosnega sistema imenovan v skladu z oddelkom 3 poglavja VI, ima regulativni organ poleg nalog in pooblastil iz odstavkov 1 in 3 tega člena vsaj tudi naslednje naloge in pooblastila:

- (a) nalogati kazni v skladu s točko (d) odstavka 3 za diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju;
- (b) spremljati komunikacijo med operaterjem prenosnega sistema in vertikalno integriranim podjetjem, da bi tako zagotovili, da operater prenosnega sistema deluje v skladu s svojimi obveznostmi;
- (c) delovati kot organ za reševanje sporov med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki je vložena v skladu s členom 60(2);
- (d) spremljati komercialne in finančne odnose med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili;
- (e) potrjevati vse komercialne in finančne sporazume med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, če so ti v skladu s tržnimi pogoji;
- (f) zahtevati utemeljitev s strani vertikalno integriranega podjetja, ko ga v skladu s členom 50(4) obvesti nadzornik za skladnost. Taka utemeljitev vsebuje zlasti dokaze, da ni prišlo do diskriminatornega ravnanja v prid vertikalno integriranemu podjetju;
- (g) izvajati inšpekcije, tudi nenapovedane, v objektih vertikalno integriranega podjetja in operaterja prenosnega sistema, in
- (h) nalogati vse ali specifične naloge operaterja prenosnega sistema samostojnemu operaterju sistema, ki je bil imenovan v skladu s členom 44, če operater prenosnega sistema vztrajno krši svoje obveznosti iz te direktive, zlasti če gre za ponavljajoče se diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju.

7. Regulativni organi so pristojni za to, da določijo ali potrdijo vsaj nacionalne metodologije za izračun ali določitev naslednjih pogojev dovolj zgodaj pred začetkom njihove veljavnosti, razen v primerih, kadar je ACER pristojen, da določi in potrdi pogoje ali metodologije za izvajanje omrežnih kodeksov in smernic na podlagi poglavja VII Uredbe (EU) 2019/943 v skladu s členom 5(2) Uredbe (EU) 2019/942 zaradi njihove usklajene narave:

- (a) priključitev in dostop do nacionalnih omrežij, skupaj s tarifami za prenos in distribucijo ali njihovimi metodologijami; te tarife ali metodologije omogočajo potrebne naložbe v omrežja, tako da bosta zagotovljena delovanje in razvoj omrežij;
- (b) zagotavljanje pomožnih storitev, ki se morajo izvajati na najbolj ekonomičen način in uporabnikom omrežja zagotavljati ustrezne spodbude za izravnano dobavo in odjema; te pomožne storitve so pravične in nediskriminatorne ter temeljijo na objektivnih merilih, in
- (c) dostop do čezmejne infrastrukture, vključno s postopki dodeljevanja zmogljivosti in uravnavanja prezasedenosti.

8. Metodologije ali pogoji iz odstavka 7 se objavijo.

9. Z namenom povečanja preglednosti na trgu in da se vsem zainteresiranim stranem zagotovijo vse potrebne informacije, odločitve ali predlogi za sklep v zvezi s tarifami za prenos in distribucijo iz člena 60(3), regulativni organi dajo javno na voljo podrobno metodologijo in osnovne stroške, uporabljene za izračun ustreznih omrežnih tarif, pri čemer ohranijo zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

10. Regulativni organi spremljajo upravljanje prezasedenosti v nacionalnih elektroenergetskih sistemih, vključno z interkonektorji, in izvajanje pravil upravljanja prezasedenosti. V ta namen operaterji prenosnih sistemov ali operaterji na trgu svoja pravila o upravljanju prezasedenosti, vključno z dodeljevanjem zmogljivosti, predložijo regulativnim organom. Regulativni organi lahko zahtevajo spremembe navedenih pravil.

Člen 60

Odločitve in pritožbe

1. Regulativni organi so pristojni za to, da od operaterjev prenosnih sistemov in operaterjev distribucijskih sistemov po potrebi zahtevajo, da spremenijo pogoje, vključno s tarifami ali metodologijami iz člena 59 te direktive, da zagotovijo njihovo sorazmernost in nediskriminatorno uporabo v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2019/943. V primeru zamud pri določanju tarif za prenos in distribucijo so regulativni organi pristojni za predhodno določitev in potrditev teh tarif ali metodologij ter odločitev o ustreznih izravnalnih ukrepih, če končne tarife za prenos in distribucijo ali metodologije odstopajo od teh začasnih tarif ali metodologij.

2. Stranka, ki se želi pritožiti zoper operaterja prenosnega ali distribucijskega sistema glede obveznosti operaterja iz te direktive, lahko pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organa za reševanje sporov v dveh mesecih po prejemu pritožbe sprejme svojo odločitev. Navedeni rok se lahko podaljša za dva meseca, če regulativni organ zahteva dodatne informacije. Ta podaljšani rok se lahko dodatno podaljša s soglasjem pritožnika. Odločitev regulativnega organa je zavezujoča, dokler se ne ovrže s pritožbo.

3. Vsaka stranka, ki utрпи škodo in ima pravico do pritožbe na odločitev o metodologijah, sprejeto v skladu s členom 59, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanj, glede predlaganih tarif ali metodologij za izračun, lahko v dveh mesecih po objavi odločitve ali njenega predloga ali v krajšem roku, če to predvidijo države članice, vložijo pritožbo za pregled. Ta pritožba nima odločilnega učinka.

4. Države članice oblikujejo ustrezne in učinkovite mehanizme za ureditev, nadzor in preglednost v izogib zlorabam prevladujočega položaja, zlasti v škodo porabnikov, in spodrivajočemu ravnanju. Ti mehanizmi upoštevajo določbe PDEU, zlasti člena 102 PDEU.

5. Države članice zagotovijo sprejetje ustreznih ukrepov, vključno z upravnimi ukrepi ali kazenskimi postopki v skladu s svojim nacionalnim pravom, zoper fizične ali pravne osebe, ki so odgovorne v primeru nespoštovanja pravil o zaupnosti, ki jih nalaga ta direktiva.

6. Pritožbe iz odstavkov 2 in 3 ne vplivajo na uveljavljanje pravic do pritožbe po zakonodaji Unije ali nacionalnem pravu.
7. Odločitve regulativnih organov so v celoti utemeljene in upravičene ter dopuščajo sodni nadzor. Odločitve so na voljo javnosti, hkrati pa varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov.
8. Države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki jo zadeva odločitev regulativnega organa, pritoži organu, ki je neodvisen od vpletenih strank in katere koli vlade.

Člen 61

Regionalno sodelovanje regulativnih organov glede čezmejnih vprašanj

1. Regulativni organi se med seboj tesno posvetujejo, zlasti v okviru ACER, in sodelujejo ter drug drugemu in ACER zagotavljajo podatke, ki so potrebni za izpolnjevanje njihovih nalog iz te direktive. Pri izmenjavi informacij je organ, ki informacije prejme, zavezan enaki stopnji zaupnosti kot organ, ki informacije zagotovi.
2. Regulativni organi sodelujejo vsaj na regionalni ravni za:
 - (a) spodbujanje uvajanja obratovalnih dogovorov, da bi omogočili optimalno upravljanje omrežja, spodbudili skupne borze električne energije in dodeljevanje čezmejnih zmogljivosti ter – vključno z interkonektorji – omogočili ustrezno raven zmogljivosti za medsebojno povezovanje v regiji in med regijami, da se omogoči razvoj učinkovite konkurence in izboljša zanesljivost dobave brez razlikovanja med dobavitelji v različnih državah članicah;
 - (b) usklajevanje skupnega nadzora nad subjekti, ki opravljajo funkcije na regionalni ravni;
 - (c) usklajevanje skupnega nadzora, v sodelovanju z drugimi vključenimi organi, nad nacionalnimi, regionalnimi in vseevropskimi ocenami zadostnosti;
 - (d) usklajevanje oblikovanja vseh omrežnih kodeksov in smernic za zadevne operaterje prenosnih sistemov in druge udeležence na trgu, in
 - (e) usklajevanje oblikovanja pravil za upravljanje prezasedenosti.
3. Regulativni organi imajo pravico sklepati sporazume med seboj, da bi pospešili regulativno sodelovanje.
4. Ukrepi iz odstavka 2 se po potrebi izvajajo v tesnem posvetovanju z drugimi zadevnimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove posebne pristojnosti.
5. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 67, da dopolni to direktivo z vzpostavitvijo smernic glede obsega obveznosti regulativnih organov, da sodelujejo med seboj in z ACER.

Člen 62

Dolžnosti in pooblastila regulativnih organov v zvezi z regionalnimi koordinacijskimi centri

1. Regionalni regulativni organi regije obratovanja sistema, kjer je sedež regionalnega koordinacijskega centra, v tesnem medsebojnem usklajevanju:
 - (a) odobrijo predlog za ustanovitev regionalnih koordinacijskih centrov v skladu s členom 35(1) Uredbe (EU) 2019/943;
 - (b) odobrijo stroške, povezane z dejavnostmi regionalnega koordinacijskega centra, ki jih krijejo operaterji prenosnih sistemov in se upoštevajo pri izračunu tarif, vendar le, če so razumni in ustrezni;

- (c) odobrijo postopek sodelovalnega odločanja;
 - (d) zagotovijo, da imajo regionalni koordinacijski centri na voljo vse potrebne človeške, tehnične, fizične in finančne vire za izpolnjevanje svojih obveznosti iz te direktive in za neodvisno in nepristransko opravljanje svojih nalog;
 - (e) skupaj z drugimi regulativnimi organi regije obratovanja sistema predlagajo, da države članice regije obratovanja sistema regionalnim koordinacijskim centrom dodelijo morebitne dodatne naloge in dodatne pristojnosti;
 - (f) zagotovijo spoštovanje obveznosti na podlagi te direktive in drugega ustreznega prava Unije, zlasti pri čezmejnih vprašanjih, in se posvetujejo, skupaj ugotovijo, če regionalni koordinacijski centri ne izpolnjujejo svojih obveznosti; če regulativni organi v štirih mesecih po začetku posvetovanj ne dosežejo sporazuma za namen skupnega odkritja neizpolnjevanja obveznosti, se v skladu s členom 6(10) Uredbe (EU) 2019/942 zadeva prenese v odločanje ACER;
 - (g) spremljajo uspešnost koordinacije sistema in o tem letno poročajo ACER v skladu s členom 46 Uredbe (EU) 2019/943.
2. Države članice zagotovijo, da se regulativni organi pooblastijo za učinkovito in hitro izvajanje nalog iz odstavka 1. V ta namen imajo regulativni organi vsaj naslednja pooblastila:
- (a) zahtevati informacije od regionalnih koordinacijskih centrov;
 - (b) izvajati inšpekcije, vključno z nenapovedanimi inšpekcijami, v prostorih regionalnih koordinacijskih centrov;
 - (c) izdajati skupne zavezujoče odločitve o regionalnih koordinacijskih centrih.
3. Regulativni organ v državi članici, kjer ima regionalni koordinacijski center sedež, je pristojen, da regionalnemu koordinacijskemu centru nalaga učinkovite, sorazmerne in odvrtilne kazni, kadar ne izpolnjujejo svojih obveznosti iz te direktive, Uredbe (EU) 2019/943 ali drugih ustreznih pravno zavezujočih odločitev regulativnih organov ali ACER, ali je pristojen, da naložitev takih kazni predlaga pristojnemu sodišču.

Člen 63

Skladnost z omrežnimi kodeksi in smernicami

1. Vsak regulativni organ in Komisija lahko zahtevata mnenje ACER o tem, ali je odločitev regulativnega organa v skladu z omrežnimi kodeksi in smernicami iz te direktive ali poglavja VII Uredbe (EU) 2019/943.
2. ACER v treh mesecih po prejemu zahtevka pošlje svoje mnenje regulativnemu organu, ki ga je zahteval, oziroma Komisiji ter regulativnemu organu, ki je zadevno odločitev sprejel.
3. Kadar regulativni organ, ki je sprejel odločitev, ne upošteva mnenja ACER v štirih mesecih od datuma prejema navedenega mnenja, ACER o tem obvesti Komisijo.
4. Vsak regulativni organ lahko obvesti Komisijo, če meni, da odločitev drugega regulativnega organa, pomembna za čezmejno trgovino, ni v skladu z omrežnimi kodeksi in smernicami iz te direktive ali poglavja VII Uredbe (EU) 2019/943, in sicer v dveh mesecih od datuma, ko je bila ta odločitev sprejeta.
5. Komisija lahko odloči, da bo primer nadalje raziskala, kadar v dveh mesecih po tem, ko jo je obvestila ACER v skladu z odstavkom 3 ali jo je obvestil regulativni organ v skladu z odstavkom 4, ali v treh mesecih od datuma sprejetja odločitve, če ravna na lastno pobudo, ugotovi, da obstaja resen sum, da odločitev regulativnega organa ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz poglavja VII Uredbe (EU) 2019/943. V takem primeru povabi regulativni organ in stranke v postopku pred regulativnim organom, da predložijo pripombe.

6. Kadar se Komisija odloči, da bo primer nadalje raziskala, najpozneje v štirih mesecih od datuma te odločitve sprejme končno odločitev:
- (a) da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa, ali
 - (b) s katero od zadevnega regulativnega organa zahteva, naj prekliče svojo odločitev, ker ni v skladu z omrežnimi kodeksi in smernicami.
7. Kadar se Komisija v roku iz odstavkov 5 in 6 ne odloči primera nadalje raziskati ali sprejeti končne odločitve, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.
8. Regulativni organ izpolni zahtevo Komisije po preklicu svoje odločitve v dveh mesecih in o tem obvesti Komisijo.
9. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 67 za dopolnitev te direktive z določitvijo smernic, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo tega člena.

Člen 64

Hranjenje evidenc

1. Države članice od dobaviteljev zahtevajo, da za opravljanje svojih nalog nacionalnim organom, vključno z regulativnim organom, nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco, in Komisiji vsaj pet let hranijo na razpolago zadevne podatke o vseh transakcijah v zvezi s pogodbami o dobavi električne energije in izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje z električno energijo, ki so jih opravili s trgovci na debelo in operaterji prenosnih sistemov.
2. Podatki vključujejo podrobnosti o značilnostih zadevnih transakcij, kot so trajanje, pravila za dobavo in poravnavo, količina, datum in ura izvedbe, cene transakcij in način identifikacije zadevnega trgovca na debelo, pa tudi določene podrobnosti o vseh neporavnanih pogodbah o dobavi električne energije in izvedenih finančnih instrumentih za trgovanje z električno energijo.
3. Regulativni organ se lahko odloči, da nekatere od teh informacij da na razpolago udeležencem na trgu, pod pogojem, da se ne razkrijejo poslovno občutljivi podatki o posameznih akterjih na trgu ali posameznih transakcijah. Ta odstavek se ne uporablja za podatke o finančnih instrumentih, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2014/65/EU.
4. Ta člen ne pomeni dodatnih obveznosti za subjekte, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2014/65/EU, do organov iz odstavka 1.
5. Če organi iz odstavka 1 potrebujejo dostop do podatkov, ki jih hranijo subjekti, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2014/65/EU, organi, ki so pristojni v skladu z navedeno direktivo, tem organom pošljejo zahtevane podatke.

POGLAVJE VIII

KONČNE DOLOČBE

Člen 65

Enaki pogoji

1. Ukrepi, ki jih lahko sprejmejo države članice na podlagi te direktive za zagotovitev enakih pogojev, so skladni s PDEU, zlasti členom 36 PDEU, in s pravom Unije.
2. Ukrepi iz odstavka 1 so sorazmerni, nediskriminatorni in pregledni. Navedeni ukrepi se lahko začnejo izvajati šele, ko je Komisija o njih uradno obveščena in jih je odobrila.
3. Komisija v zvezi z uradnim obvestilom iz odstavka 2 ukrepa v dveh mesecih od datuma njegovega prejema. Ta rok začne teči na dan po prejemu vseh podatkov. Če Komisija ni ukrepala v roku dveh mesecev, se šteje, da ne nasprotuje ukrepom iz obvestila.

Člen 66

Odstopanja

1. Države članice, ki lahko dokažejo, da imajo hujše težave pri obratovanju svojih majhnih povezanih sistemov in majhnih izdvojenih sistemov, lahko zaprosijo Komisijo za odstopanja od ustreznih določb členov 7 in 8 ter v poglavjih IV, V in VI.

Majhni izdvojeni sistemi in Francija lahko za namene Korzike zaprosijo tudi za odstopanje od členov 4, 5 in 6.

Komisija ob spoštovanju zaupnosti obvesti države članice o takšnih vlogah, preden sprejme odločitev.

2. Odstopanja od odstavka 1, ki jih odobri Komisija, so časovno omejena, zanje pa veljajo pogoji, katerih cilj je povečati konkurenčnost in vključenost v notranji trg ter zagotoviti, da odstopanja ne ovirajo prehoda na obnovljive vire energije, večjo prožnost, shranjevanje energije, elektromobilnost in prilagajanje odjema.

Pri najbolj oddaljenih regijah v smislu člena 349 PDEU, ki jih ni mogoče povezati s trgi električne energije Unije, odstopanje ni časovno omejeno in zanj veljajo pogoji, katerih cilj je zagotoviti, da odstopanje ne ovira prehoda na obnovljive vire energije.

Odločitve o odobritvi odstopanja se objavijo v *Uradnem listu Evropske unije*.

3. Člen 43 se ne uporablja za Ciper, Luksemburg in Malto. Poleg tega se za Malto ne uporabljata člena 6 in 35, člena 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 in 52 pa se ne uporabljajo za Ciper.

Za namene točke (b) člena 43(1) pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ ne zajema končnih odjemalcev, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje in/ali dobave električne energije, bodisi neposredno ali prek podjetij, nad katerimi izvajajo individualni ali skupni nadzor, če so končni odjemalci, vključno z njihovim deležem električne energije, proizvedene v nadzorovanih podjetjih, v letnem povprečju neto porabniki električne energije in če gospodarska vrednost električne energije, ki jo prodajo tretjim osebam, ni bistvenega pomena v razmerju do njihovega preostalega poslovnega delovanja.

4. Člen 5 se do 1. januarja 2025 ali do poznejšega datuma, določenega z odločitvijo v skladu z odstavkom 1 tega člena, ne uporablja za Ciper in Korziko.

5. Člen 4 se ne uporablja za Malto do 5. julija 2027. To obdobje se lahko podaljša za dodatno obdobje, ki ni daljše od osmih let. Podaljšanje za dodatno obdobje se sprejme v skladu z odločitvijo v skladu z odstavkom 1.

Člen 67

Izvajanje prenosa pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.

2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 61(5) in člena 63(9) se prenese na Komisijo za nedoločen čas od 4. julija 2019.

3. Prenos pooblastila iz člena 61(5) in člena 63(9) lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po njegovi objavi v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.

4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.

5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.
6. Delegirani akt, sprejet na podlagi člena 61(5) in člena 63(9), začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 68

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 4 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 69

Spremljanje, pregledovanje in poročanje Komisije

1. Komisija spremlja in pregleda izvajanje te direktive ter Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o napredku kot prilogo k poročilu o stanju energetske unije iz člena 35 Uredbe (EU) 2018/1999.
2. Komisija do 31. decembra 2025 pregleda izvajanje te direktive ter predloži poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu. Komisija skupaj s poročilom ali naknadno po potrebi predloži zakonodajni predlog.

Komisija s pregledom zlasti oceni, ali so odjemalci, zlasti tisti, ki so ranljivi ali jih je prizadela energetska revščina, ustrezno zaščiteni v skladu s to direktivo.

Člen 70

Spremembe Direktive 2012/27/EU

Direktiva 2012/27/EU se spremeni:

(1) člen 9 se spremeni:

(a) naslov se nadomesti z naslednjim:

„Merjenje porabe zemeljskega plina“;

(b) v odstavku 1 se prvi pododstavek nadomesti z naslednjim:

„1. Države članice v mejah tehnične izvedljivosti, finančne sprejemljivosti in sorazmerno z morebitnimi prihranki energije zagotovijo, da imajo končni odjemalci zemeljskega plina na voljo individualne števec po konkurenčnih cenah, ki natančno prikazujejo dejansko količino porabljene energije in informacije o dejanskem času njene porabe.“;

(c) odstavek 2 se spremeni:

(i) uvodni del se nadomesti z naslednjim:

„2. Kadar in kolikor države članice uvedejo sisteme naprednega merjenja in napredne števec za zemeljski plin v skladu z Direktivo 2009/73/ES.“;

(ii) točki (c) in (d) se črtata;

(2) člen 10 se spremeni:

(a) naslov se nadomesti z naslednjim:

„Informacije na računu za zemeljski plin“;

(b) v odstavku 1 se prvi pododstavek nadomesti z naslednjim:

„1. Kadar končni odjemalci nimajo naprednih števecov iz Direktive 2009/73/ES, države članice do 31. decembra 2014 zagotovijo, da so informacije na računu za zemeljski plin zanesljive, točne in da temeljijo na dejanski porabi v skladu s točko 1.1 Priloge VII, če je to tehnično izvedljivo in ekonomsko upravičeno.“;

(c) v odstavku 2 se prvi pododstavek nadomesti z naslednjim:

„2. Števci, nameščeni v skladu z Direktivo 2009/73/ES, omogočajo zagotavljanje točnih informacij na računu na podlagi dejanske porabe. Države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci možnost enostavnega dostopa do dodatnih informacij o pretekli porabi, ki omogočajo podrobno samopreverjanje.“;

(3) v členu 11 se naslov nadomesti z naslednjim:

„Stroški dostopa do informacij o merjenju in obračunavanju porabe zemeljskega plina“;

(4) v členu 13 se besede „členi 7 do 11“ nadomestijo z besedami „členi 7 do 11a“;

(5) člen 15 se spremeni:

(a) odstavek 5 se spremeni:

(i) prvi in drugi pododstavek se črtata;

(ii) tretji pododstavek se nadomesti z naslednjim:

„Operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov izpolnjujejo zahteve iz Priloge XII.“;

(b) odstavek 8 se črta;

(6) v Prilogi VII se naslov nadomesti z naslednjim:

„Minimalne zahteve za obračunavanje in informacije na računu na podlagi dejanske porabe zemeljskega plina“.

Člen 71

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s členi 2 do 5, členom 6(2) in (3), členom 7(1), točkama (j) in (l) člena 8(2), členom 9(2), členom 10(2) do (12), členi 11 do 24, členi 26, 28 in 29, členi 31 do 34 in 36, členom 38(2), členi 40 in 42, točko (d) člena 46(2), členoma 51 in 54, členi 57 do 59, členi 61 do 63, točke 1 do 3, 5(b) in 6 člena 70 ter priloga I in II do 31. decembra 2020. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s:

(a) točko 5(a) člena 70 do 31. decembra 2019;

(b) točko 4 člena 70 do 25. oktobra 2020.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Vključijo tudi izjavo, da se v obstoječih zakonih in drugih predpisih sklicovanja na direktivo, razveljavljeno s to direktivo, štejejo kot sklicovanja na to direktivo. Način sklicovanja in obliko izjave določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedila temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 72

Razveljavitev

Direktiva 2009/72/ES se razveljavi z učinkom od 1. januarja 2021 brez poseganja v obveznosti držav članic glede roka za prenos v nacionalno pravo in datuma začetka uporabe direktive, ki sta navedena v Prilogi III.

Sklicevanje na razveljavljeno direktivo se šteje za sklicevanje na to direktivo in se bere v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge IV.

Člen 73

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 6(1), člen 7(2) do (5), člen 8(1), točke (a) do (i) in (k) člena 8(2) in člen 8(3) in (4), člen 9(1), (3), (4) in (5), člen 10(2) do (10), členi 25, 27, 30, 35 in 37, člen 38(1), (3) in (4), členi 39, 41, 43, 44 in 45, člen 46(1), točke (a), (b) in (c) ter (e) do (h) člena 46(2), člen 46(3) do (6), členi 47 do 50, členi 52, 53, 55, 56, 60, 64 in 65 se uporabljajo od 1. januarja 2021.

Točke (1) do (3), (5)(b) in (6) člena 70 se uporabljajo od 1. januarja 2021.

Točka (5)(a) člena 70 se uporablja od 1. januarja 2020.

Točka 4 člena 70 se uporablja od 26. oktobra 2020.

Člen 74

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju, 5. junija 2019

Za Evropski parlament
Predsednik
A. TAJANI

Za Svet
Predsednik
G. CIAMBA

PRILOGA I

MINIMALNE ZAHTEVE GLEDE OBRAČUNAVANJA IN INFORMACIJ NA RAČUNU

1. Minimalne informacije, ki morajo biti navedene na računu in v informacijah na računu
 - 1.1 Naslednje bistvene informacije so končnim odjemalcem vidno prikazane v njihovih računih, jasno ločene od drugih delov računa:
 - (a) znesek za plačilo in, kadar je mogoče, razčlenitev cene, skupaj z jasno izjavo, da so lahko vsi viri energije upravičeni tudi do spodbud, ki se ne financirajo z dajatvami, navedenimi v razčlenitvi cene;
 - (b) datum zapadlosti plačila;
 - 1.2. Naslednje bistvene informacije so končnim odjemalcem vidno prikazane v njihovih računih in informacijah na računu, jasno ločene od drugih delov računa in informacij na računu:
 - (a) poraba električne energije v obračunskem obdobju;
 - (b) ime in kontaktni podatki dobavitelja, vključno s telefonsko številko in e-poštnim naslovom za pomoč porabnikom;
 - (c) naziv tarife;
 - (d) datum izteka pogodbe, če obstaja;
 - (e) informacije o razpoložljivosti in koristi zamenjave dobavitelja
 - (f) koda končnega odjemalca za zamenjavo ali enoznačna identifikacijska koda njegovega odjemnega mesta;
 - (g) podatki o pravicah končnega odjemalca v zvezi z izvensodnim reševanjem sporov, vključno s kontaktnimi podatki odgovornega subjekta v skladu s členom 26;
 - (h) enotna kontaktna točka iz člena 25;
 - (i) povezava ali sklic na mesto, kjer je mogoče najti primerjalna orodja iz člena 14.
 - 1.3. Kadar račun temelji na dejanski porabi ali daljinskem odčitavanju operaterja, so v ali ob računih in rednih obračunih končnim odjemalcem na voljo naslednje informacije ali pa so odjemalci v računih in rednih obračunih nanje napoteni:
 - (a) primerjave trenutne porabe električne energije končnega odjemalca s porabo končnega odjemalca v enakem obdobju prejšnjega leta v grafični obliki;
 - (b) kontaktne informacije za porabniške organizacije, energetske agencije ali podobne organe, vključno z naslovi spletnih strani, iz katerih je mogoče dobiti informacije o razpoložljivih ukrepih za izboljšanje energetske učinkovitosti za opremo, ki uporablja energijo;
 - (c) primerjave s povprečnim posplošenim ali referenčnim končnim odjemalcem iz iste porabniške kategorije.
2. Pogostnost obračunavanja in zagotavljanje informacij na računu:
 - (a) obračunavanje na podlagi dejanske porabe se izvede vsaj enkrat letno;
 - (b) kadar končni odjemalec nima števca, ki bi operaterju omogočal daljinsko odčitavanje, ali če se končni odjemalec v skladu z nacionalnim pravom namenoma odloči za izklop daljinskega odčitavanja, se točne informacije na računu na podlagi dejanske porabe dajo končnemu odjemalcu na voljo vsaj vsakih šest mesecev, na zahtevo ali če je končni odjemalec izbral možnost elektronskega prejemanja računa, pa vsake tri mesece;

- (c) kadar končni odjemalec nima števca, ki bi operaterju omogočal daljinsko odčitavanje, ali če se končni odjemalec v skladu z nacionalnim pravom namenoma odloči za izklop daljinskega odčitavanja, se obveznosti iz točk (a) in (b) lahko izpolnijo s sistemom rednega samoodčitavanja končnega odjemalca, ki odčitane podatke s števca sporoča operaterju; račun ali informacije na računu se lahko pripravijo na podlagi ocenjene porabe ali pavšalnega zneska samo, kadar končni odjemalec ne sporoči odčitanih podatkov s števca za zadevno obračunsko obdobje;
- (d) kadar ima končni odjemalec števec, ki operaterju omogoča daljinsko odčitavanje, se točne informacije na računu na podlagi dejanske porabe zagotovijo najmanj enkrat mesečno; te informacije so lahko na voljo tudi prek interneta in se posodablajo tako pogosto, kolikor dopuščajo merilne naprave in sistemi, ki se uporabljajo.

3. Razčlenitev cene za končne odjemalce

Cena za odjemalce je vsota naslednjih treh postavk: postavke energije in dobave, postavke omrežja (prenos in distribucija) in postavke, ki zajema davke, dajatve, pristojbine in stroške.

Kadar je razčlenitev cene za končne odjemalce prikazana na računih, se po vsej Uniji uporabljajo skupne opredelitve treh glavnih postavk v tej razčlenitvi iz Uredbe (EU) 2016/1952 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾.

4. Dostop do dodatnih informacij o pretekli porabi

Države članice zahtevajo, če so dodatne informacije o pretekli porabi na voljo, da se te informacije na zahtevo končnega odjemalca dajo na voljo dobavitelju ali ponudniku storitev, ki ga določi končni odjemalec.

Kadar ima končni odjemalec števec, ki operaterju omogoča daljinsko odčitavanje, končni odjemalec enostavno dostopa do dodatnih informacij o pretekli porabi, ki omogoča podrobna samopreverjanja.

Dodatne informacije o pretekli porabi vključujejo:

- (a) kumulativne podatke za obdobje najmanj treh predhodnih let ali, če je to obdobje krajše, obdobje od začetka veljavnosti pogodbe o dobavi električne energije. Podatki ustrezajo obdobjem, za katera so bile izdelane informacije za račune, in
- (b) podrobne podatke o času porabe za vsak dan, teden, mesec in leto, ki so brez nepotrebne odlašanja dani na voljo končnemu odjemalcu prek spleta ali vmesnika števca za obdobje najmanj zadnjih 24 mesecev ali, če je to obdobje krajše, obdobje od začetka veljavnosti pogodbe o dobavi električne energije.

5. Razkritje virov energije

Dobavitelji v svojih računih opredelijo prispevek vsakega vira energije k električni energiji, ki jo je kupil končni odjemalec v skladu s pogodbo o dobavi električne energije (razkritje podatkov o proizvodnji).

Končnim odjemalcem so v ali ob njihovih računih in informacijah na računu na voljo naslednje informacije ali pa so odjemalci nanje napoteni:

- (a) prispevek posameznega vira energije k skupni mešanici goriv dobavitelja (na nacionalni ravni, tj. v državi članici, kjer je bila sklenjena pogodba o dobavi električne energije ter na ravni dobaviteljskega podjetja, če je dobavitelj dejaven v več državah članicah) v predhodnem letu, na razumljiv ter zlahka primerljiv način;
- (b) podatki o vplivih na okolje, izraženi vsaj z emisijami CO₂ in radioaktivnimi odpadki, ki so rezultat proizvodnje električne energije iz skupne mešanice goriv dobavitelja v predhodnem letu.

Glede točke (a) drugega pododstavka se lahko v zvezi z električno energijo, pridobljeno na organiziranem trgu električne energije ali uvoženo iz podjetja, ki je zunaj Unije, uporabijo zbirne številke, ki jih borza ali zadevno podjetje posreduje za predhodno leto.

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2016/1952 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o evropski statistiki cen zemeljskega plina in električne energije in o razveljavitvi Direktive 2008/92/ES (UL L 311, 17.11.2016, str. 1).

Za razkritje podatkov o električni energiji iz soproizvodnje z visokim izkoristkom se lahko uporabljajo potrdila o izvoru, izdana na podlagi člena 14(10) Direktive 2012/27/EU. Pri razkritju podatkov o električni energiji iz obnovljivih virov se uporabijo potrdila o izvoru, razen v primerih iz točk (a) in (b) člena 19(8) Direktive (EU) 2018/2001.

Regulativni organ ali drugi pristojni nacionalni organ sprejme potrebne ukrepe, da zagotovi verodostojnost podatkov, ki jih dobavitelji posredujejo končnim odjemalcem skladno s to točko, ter da so posredovani na državni ravni na način, ki omogoča enostavno primerjavo.

PRILOGA II

SISTEMI NAPREDNEGA MERJENJA

1. Države članice zagotovijo uvedbo sistemov naprednega merjenja na svojih ozemljih, ki je lahko predmet ekonomske ocene vseh dolgoročnih stroškov in koristi za trg in posamičnega odjemalca ali tega, katera oblika naprednega merjenja je ekonomsko porabnika in stroškovno učinkovita ter kakšen časovni okvir za njegovo distribucijo je izvedljiv.
2. Ta ocena upošteva metodologijo za analizo stroškov in koristi ter minimalne funkcionalnosti za sisteme naprednega merjenja, določene v Priporočilu Komisije 2012/148/EU ⁽¹⁾, kot tudi najboljšo razpoložljivo tehniko za zagotavljanje najvišje ravni kibernetske varnosti in varstva podatkov.
3. Države članice ali, kadar je država članica tako določila, imenovani pristojni organ, pripravijo časovni raspored uvedbe sistemov naprednega merjenja, s ciljem do desetih let. Kadar je uvedba sistemov naprednega merjenja pozitivno ocenjena, se najmanj 80 % končnih odjemalcev opremi s sistemi naprednega merjenja v sedmih letih od datuma njihove pozitivne ocene ali do 2024 za tiste države članice, ki so sisteme naprednega merjenja začele sistematično uvajati pred 4. julijem 2019.

⁽¹⁾ Priporočilo Komisije 2012/148/EU z dne 9. marca 2012 o pripravah za uvedbo pametnih merilnih sistemov (UL L 73, 13.3.2012, str. 9).

PRILOGA III

ROK ZA PRENOS V NACIONALNO PRAVO IN DATUM ZAČETKA UPORABE

(IZ ČLENA 72)

Direktiva	Rok za prenos	Datum začetka uporabe
Direktiva 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 211, 14.8.2009, str. 55)	3. marec 2011	3. september 2009

PRILOGA IV

KORELACIJSKA TABELA

Direktiva 2009/72/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2	Člen 2
—	Člen 3
Člen 33 in člen 41	Člen 4
—	Člen 5
Člen 32	Člen 6
Člen 34	Člen 7
Člen 7	Člen 8
Člen 8	—
Člen 3(1)	Člen 9(1)
Člen 3(2)	Člen 9(2)
Člen 3(6)	Člen 9(3)
Člen 3(15)	Člen 9(4)
Člen 3(14)	Člen 9(5)
Člen 3(16)	—
Člen 3(4)	Člen 10(1)
Priloga I. 1(a)	Člen 10
Priloga I. 1(b)	Člen 10(4)
Priloga I. 1(c)	Člen 10(5)
Priloga I. 1(d)	Člen 10(6) in (8)
—	Člen 10(7)
Priloga I. 1(f)	Člen 10(9)
Priloga I. 1(g)	Člen 10(10)
Člen 3(7)	Člen 10(11)
Priloga I. 1(j)	Člen 10(12)
Člen 3(10)	—
Člen 4	—
Člen 5	—
Člen 6	—
—	Člen 11
Člen 3(5)(a) in Priloga I. 1(e)	Člen 12
—	Člen 13
—	Člen 14
—	Člen 15
—	Člen 16
—	Člen 17
—	Člen 18
Člen 3(11)	Člen 19(1)
—	Člen 19(2) do (6)

Direktiva 2009/72/ES	Ta direktiva
—	Člen 20
—	Člen 21
—	Člen 22
—	Člen 23
—	Člen 24
Člen 3(12)	Člen 25
Člen 3(13)	Člen 26
Člen 3(3)	Člen 27
Člen 3(7)	Člen 28(1)
Člen 3(8)	Člen 28(2)
—	Člen 29
Člen 24	Člen 30
Člen 25	Člen 31
—	Člen 32
—	Člen 33
—	Člen 34
Člen 26	Člen 35
—	Člen 36
Člen 27	Člen 37
Člen 28	Člen 38
Člen 29	Člen 39
Člen 12	Člen 40(1)
—	Člen 40(2) do (8)
Člen 16	Člen 41
Člen 23	Člen 42
Člen 9	Člen 43
Člen 13	Člen 44
Člen 14	Člen 45
Člen 17	Člen 46
Člen 18	Člen 47
Člen 19	Člen 48
Člen 20	Člen 49
Člen 21	Člen 50
Člen 22	Člen 51
Člen 10	Člen 52
Člen 11	Člen 53
—	Člen 54
Člen 30	Člen 55
Člen 31	Člen 56
Člen 35	Člen 57
Člen 36	Člen 58

Direktiva 2009/72/ES	Ta direktiva
Člen 37(1)	Člen 59(1)
Člen 37(2)	Člen 59(2)
Člen 37(4)	Člen 59(3)
—	Člen 59(4)
Člen 37(3)	Člen 59(5)
Člen 37(5)	Člen 59(6)
Člen 37(6)	Člen 59(7)
Člen 37(8)	—
Člen 37(7)	Člen 59(8)
—	Člen 59(9)
Člen 37(9)	Člen 59(10)
Člen 37(10)	Člen 60(1)
Člen 37(11)	Člen 60(2)
Člen 37(12)	Člen 60(3)
Člen 37(13)	Člen 60(4)
Člen 37(14)	Člen 60(5)
Člen 37(15)	Člen 60(6)
Člen 37(16)	Člen 60(7)
Člen 37(17)	Člen 60(8)
Člen 38	Člen 61
—	Člen 62
Člen 39	Člen 63
Člen 40	Člen 64
Člen 42	—
Člen 43	Člen 65
Člen 44	Člen 66
Člen 45	—
—	Člen 67
Člen 46	Člen 68
Člen 47	Člen 69
—	Člen 70
Člen 49	Člen 71
Člen 49	Člen 72
Člen 50	Člen 73
Člen 51	Člen 74
—	Priloga I, točke 1 do 4
Člen 3(9)	Priloga I. 5
Priloga I. 2	Priloga II
—	Priloga III
—	Priloga IV